

Khảo sát về Liêm chính trong Thanh niên Việt Nam 2014

Góp phần nâng cao giá trị và thực hành liêm chính
trong thanh niên Việt Nam

**TOWARDS
TRANSPARENCY**

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
the global coalition against corruption

LIVE & LEARN
Environmental Education

Báo cáo này được thực hiện với sự hỗ trợ tài chính từ Chương trình Việt Nam của Tổ chức Minh bạch Quốc tế giai đoạn 2013-2015 do Bộ Ngoại giao và Thương mại Úc (DFAT), Đại sứ quán Phần Lan, Cơ quan Viện trợ Ai-len (IrishAid) và Bộ Phát triển Quốc tế Vương quốc Anh (DFID) đồng tài trợ.

Báo cáo là kết quả hợp tác giữa Tổ chức Minh bạch Quốc tế (TI), Tổ chức Hướng tới Minh bạch (TT), Trung tâm Nghiên cứu Phát triển và Hỗ trợ Cộng đồng (CECODES) và Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn).

Tác giả: Đặng Hoàng Giang (CECODES) và Conrad Zellmann (TT)

Biên tập: Conrad Zellmann (TT)

Thiết kế: Luck House Graphics

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn các cá nhân đã tham gia vào quá trình nghiên cứu, khảo sát và chuẩn bị báo cáo này, đặc biệt là nhóm chuyên gia của Live&Learn và CECODES, các chuyên gia phản biện cũng như các đồng nghiệp tại Hướng tới Minh bạch.

Chúng tôi đã nỗ lực hết sức để xác minh tính chính xác của thông tin nêu trong báo cáo này. Tất cả thông tin là chính xác tính đến tháng 12 năm 2014. Tuy nhiên, các tác giả không chịu trách nhiệm đối với việc sử dụng thông tin trong báo cáo này cho những mục đích khác hay trong những bối cảnh khác.

Ảnh bìa: TT

ISBN:

© 2015 Bản quyền thuộc Tổ chức Minh bạch Quốc tế và Tổ chức Hướng tới Minh bạch.

Tổ chức Minh bạch Quốc tế (TI) là tổ chức xã hội dân sự toàn cầu đi đầu trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng. Với hơn 100 tổ chức thành viên trên thế giới và một Ban Thư ký quốc tế tại Béc-lin, CHLB Đức, TI nâng cao nhận thức về tác hại của tham nhũng và phối hợp với các đối tác trong chính phủ, giới doanh nghiệp và xã hội dân sự để xây dựng và thực hiện hiệu quả các biện pháp chống tham nhũng.

www.transparency.org

Tổ chức Hướng tới Minh bạch (TT) là một công ty tư vấn phi lợi nhuận Việt Nam được thành lập năm 2008 với mục tiêu góp phần vào công cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng. Từ tháng 3 năm 2009, TT trở thành cơ quan đầu mối quốc gia của Tổ chức Minh bạch Quốc tế (TI) tại Việt Nam. Tầm nhìn của TT là góp phần xây dựng một nước Việt Nam không có tham nhũng, nơi người dân được hưởng công bằng xã hội, minh bạch và trách nhiệm giải trình trong mọi lĩnh vực đời sống. Sứ mệnh của TT là góp phần giảm thiểu tham nhũng ở Việt Nam bằng cách gia tăng nhu cầu và thúc đẩy các biện pháp tăng cường minh bạch, liêm chính và trách nhiệm giải trình trong khu vực nhà nước, doanh nghiệp và xã hội dân sự.

www.towardstransparency.vn

Trung tâm Nghiên cứu Phát triển & Hỗ trợ Cộng đồng (CECODES) là một trung tâm nghiên cứu phi chính phủ, phi lợi nhuận, tiến hành các nghiên cứu đánh giá tác động chính sách và thực hiện các giải pháp về tăng cường năng lực cho cộng đồng, đặc biệt là các cộng đồng khó khăn. Trung tâm góp phần cải thiện chính sách và năng lực quản trị theo hướng cân bằng ba thể chế: Nhà nước, Thị trường và Xã hội Dân sự. Qua việc thực hiện một số dự án có uy tín, CECODES đã trở thành một tổ chức hàng đầu tại Việt Nam hoạt động trong lĩnh vực thúc đẩy và tăng cường tiếng nói của xã hội dân sự, cũng như sự tham gia của xã hội dân sự vào các hoạt động của nhà nước. Minh bạch và quản trị tốt là một trụ cột khác trong hoạt động của CECODES. Thông qua hợp tác với các đối tác có uy tín trong nước và quốc tế, CECODES đưa ra các kết quả nghiên cứu hữu ích cho hoạt động xây dựng chính sách và đối thoại chính sách.

www.cecodes.org

Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn) là một tổ chức phi lợi nhuận Việt Nam, trực thuộc Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam. Sứ mệnh của Live&Learn là thúc đẩy hiểu biết và hành động hướng tới một tương lai bền vững thông qua giáo dục, huy động cộng đồng và quan hệ đối tác. Live&Learn xây dựng các công cụ học tập và áp dụng quy trình quản trị tốt để giải quyết những vấn đề phát triển. Live&Learn hiện đang thực hiện các chương trình, dự án về quản trị tốt và phát triển bền vững, trong đó đặc biệt thúc đẩy sáng kiến và mạng lưới thanh niên trên cả nước.

www.livelearn.org

MỤC LỤC

Tóm tắt.....	7
Infographic: 5 phát hiện quan trọng trong khảo sát 2014	13
Chương 1: Lời nói đầu	19
Chương 2: Phương pháp thực hiện.....	23
Thiết kế mẫu khảo sát	24
Thiết kế bảng hỏi	25
Công tác khảo sát thực địa	25
Chương 3: Những kết quả chính	27
Thái độ đối với liêm chính	32
Quan điểm về tầm quan trọng của liêm chính.....	35
Sẵn sàng thỏa hiệp liêm chính	36
Trải nghiệm với tham nhũng.....	38
Mức độ sẵn sàng vi phạm liêm chính.....	42
Cam kết của thanh niên về nâng cao liêm chính.....	43
Các nguồn thông tin	48
Giáo dục về liêm chính	51
Chương 4: Kết luận và khuyến nghị.....	55
Các kết luận chính.....	56
Khuyến nghị.....	56
Phụ lục 1: Các thông số chính của mẫu khảo sát.....	62
Phụ lục 2: Bảng hỏi.....	63

TÓM TẮT

Với gần 50% dân số ở độ tuổi dưới 30, thanh niên chiếm một phần quan trọng trong tổng dân số Việt Nam (Tổng cục thống kê Việt Nam, 2013). Do đó, sự tham gia của thanh niên trong hoạt động đấu tranh phòng, chống tham nhũng và khả năng thực hành liêm chính của thanh niên có vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự phát triển kinh tế - xã hội thành công và bền vững của đất nước. Nghiên cứu trước đây tại Việt Nam (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011) cho thấy thanh niên dễ bị tác động bởi một số hình thức tham nhũng nhất định. Trong chính sách của Nhà nước, tầm quan trọng của việc hỗ trợ thanh niên nâng cao nhận thức về tham nhũng và liêm chính đã được ghi nhận qua việc xây dựng Đề án 137, một sáng kiến phòng, chống tham nhũng đang được triển khai rộng khắp trong hệ thống giáo dục kể từ năm học 2013-2014 (Chính phủ Việt Nam, 2013).

Khảo sát liêm chính trong thanh niên năm 2014 (sau đây gọi tắt là Khảo sát 2014) cung cấp các dữ liệu chi tiết liên quan đến hiểu biết của thanh niên về khái niệm liêm chính, kinh nghiệm cụ thể và những thách thức họ gặp phải khi áp dụng giá trị này trong đời sống hàng ngày. Khảo sát nhằm phục vụ cho quá trình xây dựng chính sách, cũng như cho hoạt động thực tiễn của các nhà hoạch định chính sách, các cơ quan giáo dục, thanh niên, tổ chức xã hội dân sự và các tổ chức, cá nhân khác. Việc sử dụng các dữ liệu này có thể giúp nâng cao hiệu quả của các chương trình và hoạt động nâng cao nhận thức và thực hành liêm chính trong thanh niên.

PHƯƠNG PHÁP THỰC HIỆN

Khảo sát 2014 dựa trên thành công của cuộc khảo sát liên chính trong thanh niên lần thứ nhất thực hiện năm 2011 (gọi tắt là Khảo sát 2011). Do đó, lần đầu tiên, Khảo sát 2014 có sự so sánh các số liệu chính theo thời gian. Trong báo cáo này, khái niệm liên chính được sử dụng theo định nghĩa của Tổ chức Minh bạch Quốc tế, theo đó, liên chính là “những hành vi và hành động phù hợp với các nguyên tắc và chuẩn mực đạo đức, được các cá nhân và tổ chức tuân thủ, tạo nên rào cản đối với tham nhũng”.

Khảo sát 2014 được thực hiện trên cơ sở hợp tác giữa các đối tác đã tham gia Khảo sát 2011, bao gồm: Tổ chức Minh bạch Quốc tế (TI), Tổ chức Hướng tới Minh bạch (TT), Trung tâm Nghiên cứu Phát triển và Hỗ trợ Cộng đồng (CECODES) và Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn).

Trong Khảo sát 2014, 1.110 thanh niên (trong độ tuổi từ 15-30) và 432 người lớn tuổi (nhóm đối tượng kiểm chứng) đã được lựa chọn ngẫu nhiên và phỏng vấn tại 11 tỉnh và thành phố ở tất cả các vùng, miền của Việt Nam. Trong đó, Live&Learn tổ chức thực hiện phỏng vấn trực tiếp từ tháng 12 năm 2013 đến tháng 5 năm 2014 với sự hỗ trợ của CECODES và sự hợp tác của các Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp tỉnh. Phỏng vấn được thực hiện bởi các tình nguyện viên và sinh viên đã được bồi dưỡng, đào tạo kỹ năng phỏng vấn.

CÁC KẾT QUẢ CHÍNH

Giá trị và quan điểm đối với liên chính

Khảo sát 2014 cho thấy thanh niên Việt Nam đề cao các giá trị gắn liền với liên chính. Tuy nhiên, họ có xu hướng ‘nói lòng’ các giá trị này khi đặt chúng bên cạnh vấn đề liên quan đến lợi ích của gia đình hay tình cảm với bạn bè và người thân.

Thanh niên vẫn nhận thức rất rõ về những điều đúng, sai. 94% cho rằng trung thực quan trọng hơn giàu có, 82% cho rằng tuân thủ pháp luật và liên chính quan trọng hơn giàu có. 89% đồng ý rằng một người liên chính không gian lận và 95% cho rằng một người liên chính không nhận hay đưa hối lộ. Khoảng 85% cho rằng thiếu liên chính rất nguy hại cho đất nước, gia đình và bản thân họ. Tuy nhiên, có sự khác biệt lớn trong mức độ nhận thức về tầm quan trọng của liên chính, đặc biệt là giữa nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp (chỉ tới bậc tiểu học) và cao (trên trung học phổ thông), trong đó nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao có mức độ hiểu biết và sẵn sàng tham gia phòng, chống tham nhũng cao hơn.

Tuy nhiên, so với kết quả khảo sát năm 2011, ở mọi điều kiện kinh tế và trình độ học vấn, thanh niên hiện

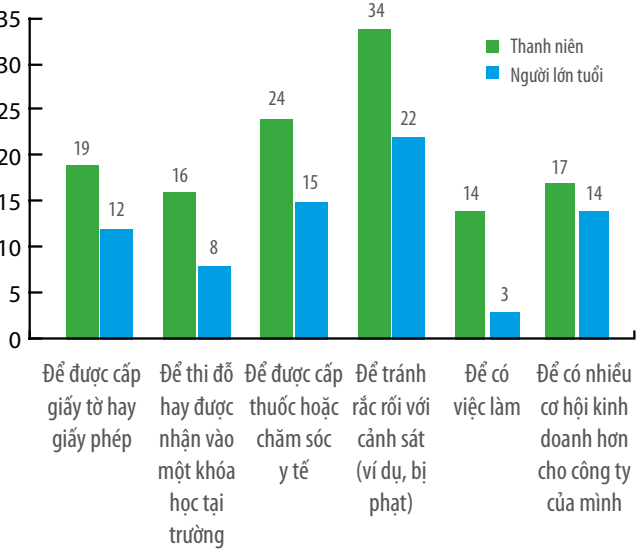
nay có xu hướng đặt vấn đề tăng thu nhập gia đình và sự giàu có cao hơn liên chính. Thanh niên cũng dễ thỏa hiệp quan điểm về liên chính khi thu nhập của gia đình hay tình cảm với bạn bè và người thân bị ảnh hưởng. Cụ thể, số thanh niên cho rằng có thể chấp nhận nói dối hay gian lận trong những tình huống như vậy đã tăng từ 35% (2011) lên 41% (2014) trong đó tỉ lệ gia tăng rõ nhất là ở nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp. Tuy nhiên, ở nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao hơn, mức độ sẵn lòng nhận hối lộ nhỏ có xu hướng giảm.

Trải nghiệm và hành vi

So với kết quả khảo sát năm 2011, trải nghiệm về tham nhũng của thanh niên tham gia Khảo sát 2014 có phần giảm. Tuy nhiên, niềm tin đối với các đơn vị cung cấp dịch vụ công cũng có xu hướng giảm ở thanh niên.

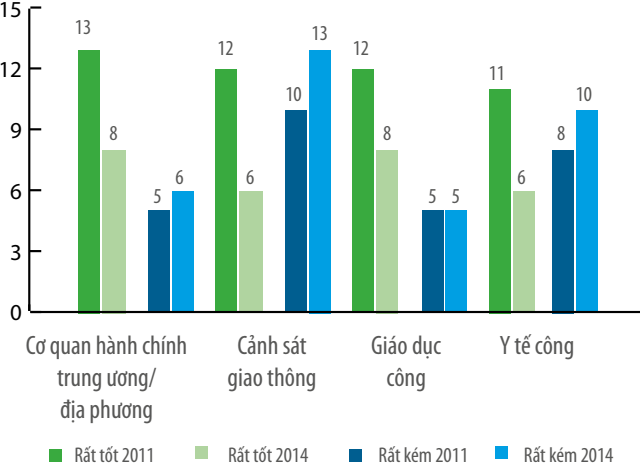
Cảnh sát giao thông, y tế và các thủ tục hành chính thông thường như xin cấp giấy tờ được cho là những ngành/ lĩnh vực mà thanh niên dễ gặp tham nhũng nhất. Hơn 1/3 số thanh niên tham gia khảo sát cho biết đã gặp hiện tượng tham nhũng khi làm việc với cảnh sát giao thông, gần 1/4 đã gặp tham nhũng trong lĩnh vực y tế và 1/5 đã gặp tham nhũng trong lĩnh vực giáo dục. Thực tế này cũng cho thấy tham nhũng vẫn là một vấn đề rất khó giải quyết trong các lĩnh vực này. Tương tự như kết quả năm 2011, trong tất cả các lĩnh vực được khảo sát, thanh niên là đối tượng dễ phải đối mặt với tham nhũng hơn so với người lớn tuổi.

HÌNH 16 Trải nghiệm về tham nhũng của thanh niên và người lớn tuổi sử dụng dịch vụ trong 12 tháng qua (%)

Một diễn biến đáng quan tâm khác là đánh giá của thanh niên về tính liên chính của các cơ quan cung cấp dịch vụ công năm 2014 có xu hướng xấu đi so với năm 2011. Chỉ có 6 - 8 % đánh giá “rất tốt” về mức độ liên chính của các cơ quan này, chỉ bằng 1/2 so với năm 2011. Tỉ lệ đánh giá “rất tốt” của thanh niên về cơ quan hành chính địa phương và trung ương, cũng như về các lĩnh vực như cảnh sát giao thông, giáo dục công và y tế công đều giảm trong khi tỉ lệ đánh giá “rất kém” lại tăng đối với tất cả lĩnh vực, trừ giáo dục công. Nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất là nhóm đánh giá khắt khe nhất về vấn đề này (Hình 18).

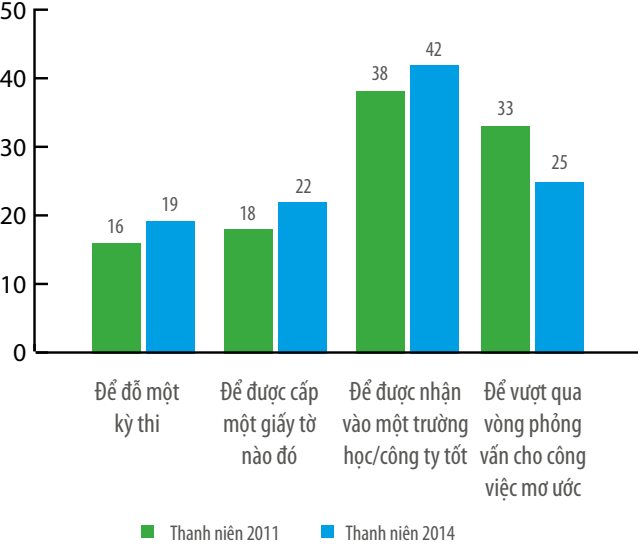
HÌNH 18 Đánh giá của thanh niên về liên chính của các cơ quan cung cấp dịch vụ công ở mức “rất tốt” và “rất kém”: 2011 và 2014 (%)

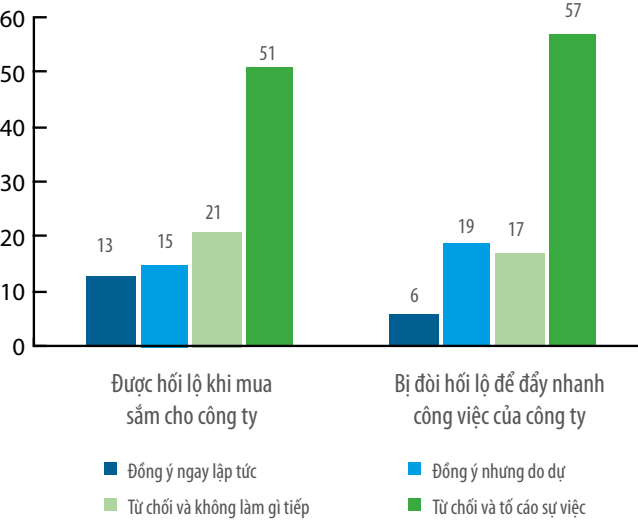
Các câu hỏi mới liên quan đến các tình huống điển hình trong hoạt động kinh doanh cũng cho thấy 72% người được hỏi từ chối đưa hối lộ để có được hợp đồng cho công ty và 84% từ chối trả tiền bôi trơn thay cho công ty (Hình 22).

Tương tự như vậy, khi được đề nghị lựa chọn các tình huống cụ thể, mức độ sẵn sàng đưa ra những quyết định vi phạm đạo đức của thanh niên đã tăng so với năm 2011. Nhiều thanh niên được hỏi đều sẵn sàng thỏa hiệp giá trị liên chính để đổi lấy việc đỗ một kỳ thi, xin được một loại giấy tờ nào đó, vào được một trường tốt hay một công ty tốt. Tuy nhiên, mức độ sẵn sàng chấp nhận tham nhũng để vượt qua vòng phỏng vấn đã giảm đáng kể (Hình 21).

HÌNH 21 Mức độ sẵn sàng đưa ra những quyết định vi phạm liên chính của thanh niên trong những tình huống khác nhau: 2011 và 2014 (%)

HÌNH 22 Mức độ sẵn sàng đưa ra những quyết định vi phạm liên chính của thanh niên trong các tình huống kinh doanh (%)

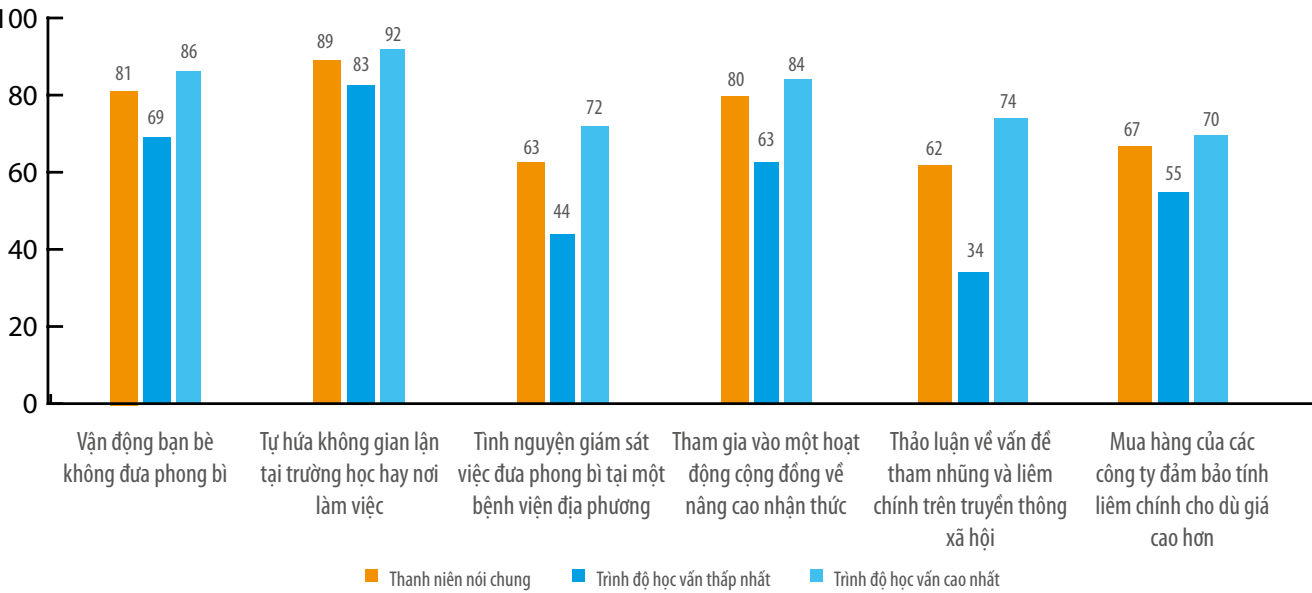
Một lĩnh vực khảo sát mới cho thấy: Mức độ sẵn sàng tham gia các sáng kiến về Liêm chính là rất cao trong thanh niên.

Thanh niên sẵn sàng tham gia các sáng kiến về liêm chính, điều này cũng được thể hiện ở số lượng ngày càng tăng các sáng kiến trong nước do thanh niên khởi xướng nhằm tăng cường liêm chính. Tuy nhiên, nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao hơn dường như có mức độ sẵn sàng tham gia các hoạt động này hơn nhiều so với nhóm thanh niên có trình độ học vấn hoặc điều kiện kinh tế thấp hơn. Tỷ lệ tham gia cao

nhất được ghi nhận đối với các hoạt động như vận động bạn bè không đưa phong bì, ứng xử một cách có đạo đức tại trường học hoặc nơi làm việc và tham gia vào các hoạt động nâng cao nhận thức của cộng đồng. Đặc biệt có sự khác biệt lớn trong việc sử dụng mạng xã hội để thảo luận về vấn đề tham nhũng và liêm chính giữa nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất với nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất, theo đó, nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất cho rằng vấn đề này không liên quan.

HÌNH 23

Mức độ sẵn sàng tham gia các hoạt động nâng cao nhận thức: của thanh niên nói chung và theo trình độ học vấn (%)

Mức độ sẵn sàng tố cáo tham nhũng trong thanh niên nhìn chung không thay đổi so với năm 2011 với khoảng 60% cho biết sẽ tố cáo tham nhũng (khảo sát sử dụng một tình huống giả định về tham nhũng trong giáo dục). Đáng chú ý, trong số những người lựa chọn không tố cáo tham nhũng, lý do của việc không tố cáo đã chuyển hướng một cách rõ ràng sang sự bị quan, tức là “tố cáo tham nhũng chẳng mang lại kết quả gì” (37% năm 2014 so với 28% năm 2011)- kết quả này phản ánh quan điểm nói chung của nhiều

người dân Việt Nam (Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013). Tuy nhiên, nhìn chung, thanh niên vẫn tiếp tục rất lạc quan về vai trò của mình trong việc tăng cường liêm chính và phòng chống tham nhũng với 87% cho rằng thanh niên có thể có vai trò quan trọng trong lĩnh vực này. Điều đáng mừng là 84% trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất đồng ý với điều này- tăng đáng kể so với 67% năm 2011.

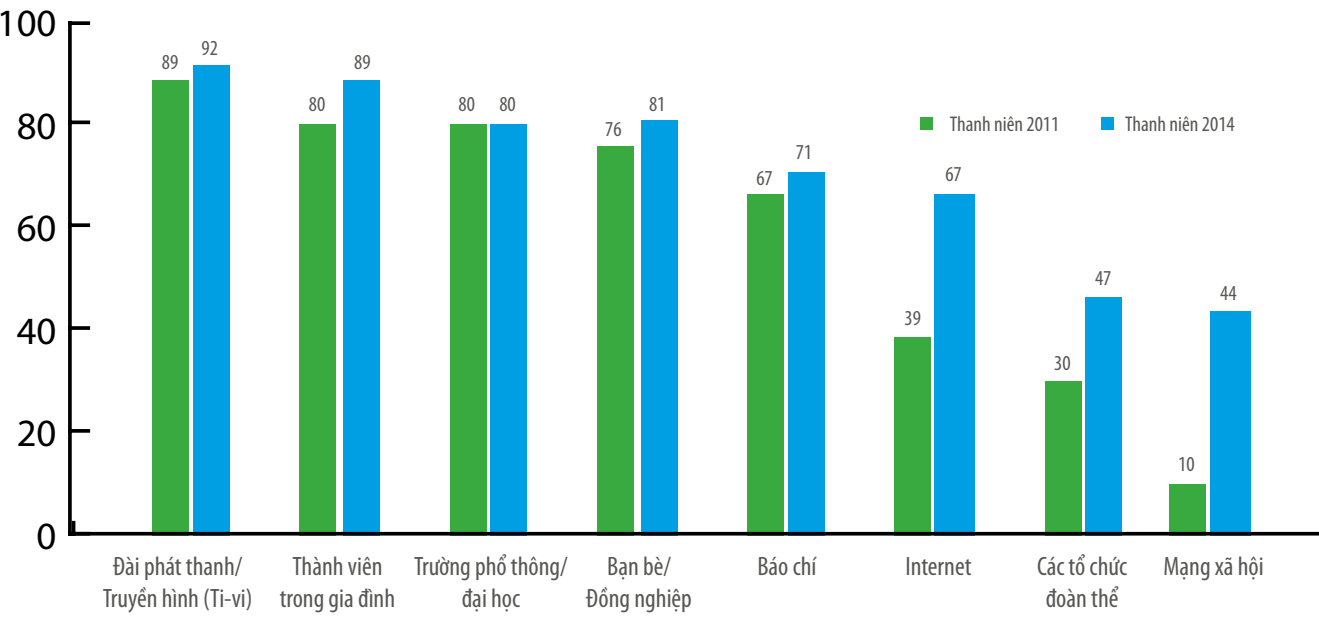
Ảnh hưởng đến hành vi ứng xử của thanh niên

Các nguồn thông tin góp phần hình thành nên quan điểm của thanh niên về liêm chính đang thay đổi, theo kết quả của Khảo sát 2014. Mặc dù Đài phát thanh / Truyền hình (Ti-vi), gia đình và nhà trường, vốn là những nguồn thông tin có ảnh hưởng nhất trong khảo sát năm 2011, vẫn tiếp tục có vai trò quan trọng, kết quả khảo sát ghi nhận sự gia tăng mạnh mẽ về vai trò của internet, mạng xã hội và các tổ

chức, đoàn thể. Nếu so sánh giữa nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao với nhóm có trình độ học vấn thấp thì các nguồn thông tin này ảnh hưởng nhiều hơn đến nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao hơn. Đối với nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp hơn, Đài/Ti-vi và các thành viên trong gia đình là những nguồn thông tin quan trọng nhất.

HÌNH 30

Các nguồn thông tin góp phần hình thành nên quan điểm của thanh niên về liêm chính: 2011 và 2014 (%)

Mặc dù ngành giáo dục có tầm quan trọng trong việc ảnh hưởng đến thanh niên, Khảo sát 2014 không ghi nhận sự gia tăng nào trong việc thực hiện các chương trình giáo dục phòng, chống tham nhũng chính thức so với năm 2011. Nguyên nhân có thể là do Đề án 137 chỉ mới được triển khai rộng rãi gần đây như là một chương trình chính thức của Chính phủ trong lĩnh vực này. Chỉ có 18% thanh niên cho biết đã

được giáo dục về phòng, chống tham nhũng. Trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất, chỉ có 3% được giáo dục về vấn đề này trong khi 74% thanh niên không có hoặc có rất ít kiến thức về phòng, chống tham nhũng và các quy định của pháp luật về đảm bảo liêm chính. Điều này cho thấy cần phải tăng cường phạm vi và hiệu quả của công tác giáo dục phòng, chống tham nhũng.

KẾT LUẬN & KHUYẾN NGHỊ

Nhìn chung, Khảo sát 2014 cho thấy một bức tranh đa chiều. Một mặt, thanh niên thể hiện họ vẫn tin tưởng mạnh mẽ vào giá trị liêm chính và trải nghiệm của thanh niên về tham nhũng trong các lĩnh vực được khảo sát đã giảm so với năm 2011. Thanh niên cũng tin tưởng mạnh mẽ vào khả năng góp phần nâng cao liêm chính và sẵn sàng tham gia các hoạt động cụ thể. Mặt khác, thanh niên hiện nay cũng có vẻ dễ dàng thỏa hiệp giá trị về liêm chính hơn, nhất là để đảm bảo thu nhập gia đình. Họ cũng trở nên bị quan hơn về hiệu quả của việc tố cáo tham nhũng. Đồng thời có sự khác biệt đáng kể trong thái độ và thông tin về liêm chính giữa nhóm thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế khá hơn và nhóm có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế kém hơn. Điều này cho thấy các bên liên quan cần chủ động hỗ trợ thanh niên - vốn là những người có cam kết mạnh mẽ với các giá trị của bản thân – để giúp họ thực hành và xây dựng giá trị liêm chính trong một môi trường đầy thách thức. Dưới đây là một số khuyến nghị chính với các bên liên quan nhằm đảm bảo đạt được mục tiêu này.

Các cơ quan phòng, chống tham nhũng, cơ quan nhà nước về quản lý giáo dục và các cơ sở giáo dục

- Mở rộng phạm vi, nội dung và tăng cường hiệu quả của công tác giáo dục về phòng, chống tham nhũng và liêm chính cho thanh niên.
- Tích cực hỗ trợ các hoạt động về tăng cường liêm chính trong thanh niên do các cơ quan nhà nước, tổ chức đoàn thể, các tổ chức xã hội dân sự hay cơ sở giáo dục thực hiện.
- Tập trung các nỗ lực phòng, chống tham nhũng vào những lĩnh vực mà thanh niên dễ gặp phải hiện tượng tham nhũng như giáo dục, y tế.
- Khuyến khích sự tham gia của giáo viên, học sinh, sinh viên và phụ huynh vào quá trình thảo luận và đẩy mạnh thực hiện các ý tưởng về liêm chính và một nền giáo dục sạch.
- Xây dựng các hệ thống và quy trình phù hợp nhằm đảm bảo liêm chính trong trường, lớp học.

Các tổ chức thanh niên chính thức và không chính thức, các tổ chức phi chính phủ và các chủ thể khác quan tâm đến việc hỗ trợ các hoạt động nâng cao liêm chính trong thanh niên

- Cần nhắc lòng ghép chủ đề giáo dục liêm chính trong thanh niên như một hoạt động ưu tiên trong các kế hoạch hàng năm, đặc biệt là Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

- Cần nhắc lòng ghép chủ đề liêm chính trong thanh niên vào các hoạt động đang thực hiện, hợp tác với các sáng kiến về liêm chính trong thanh niên hiện nay.
- Xem xét sử dụng một cách phù hợp các kết quả của Khảo sát liêm chính trong thanh niên 2014 trong quá trình xây dựng các sáng kiến về liêm chính trong thanh niên.

Thanh niên

- Tham gia hoặc tự thực hiện các sáng kiến về liêm chính và khuyến khích bạn bè mình cùng tham gia vào các hoạt động này để học hỏi, có thêm động lực và truyền cảm hứng cho những người khác thực hành liêm chính.

Phụ huynh và các thành viên khác trong gia đình

- Khuyến khích phát triển các giá trị dựa trên nền tảng liêm chính bằng cách làm gương và khuyến khích con cái hành xử một cách liêm chính.
- Tích cực tham gia và sử dụng các cơ chế trách nhiệm giải trình sẵn có tại các cơ sở giáo dục để yêu cầu đảm bảo một nền giáo dục sạch.

Các cơ quan báo chí

- Tham gia tích cực và chủ động vào việc tăng cường nhận thức của thanh niên về liêm chính.
- Tăng cường thông tin tới các nhóm thanh niên kém ưu thế hơn, tùy theo thể mạnh và phạm vi hoạt động cụ thể của mình.

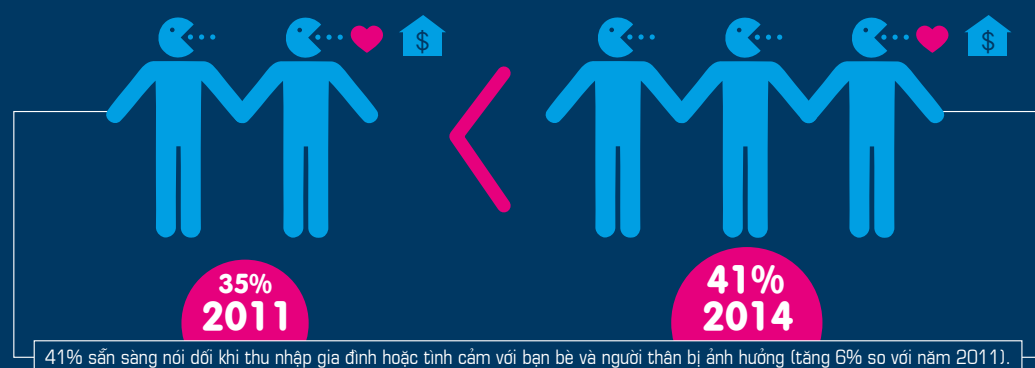
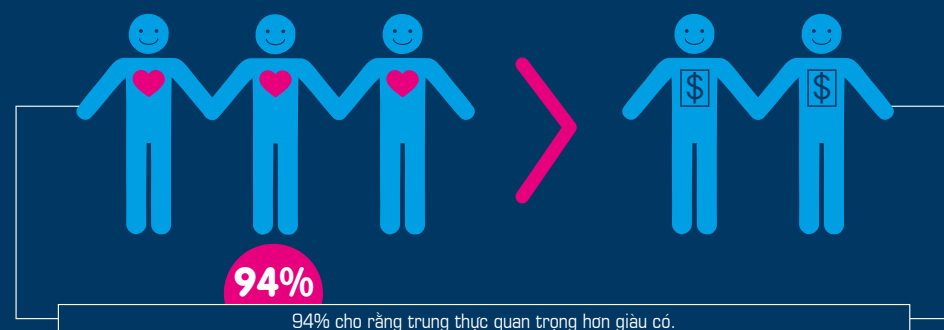
Các tổ chức kinh tế, doanh nghiệp

- Hỗ trợ các sáng kiến về liêm chính trong thanh niên để họ có thể thể hiện khả năng lãnh đạo và cho thấy ý nghĩa của liêm chính đối với việc phát triển sự nghiệp.
- Xây dựng và áp dụng các quy trình tuyển dụng minh bạch và mang tính cạnh tranh, trong đó nhấn mạnh yêu cầu về liêm chính đối với các ứng viên.

Infographic

5 PHÁT HIỆN QUAN TRỌNG TRONG KHẢO SÁT 2014

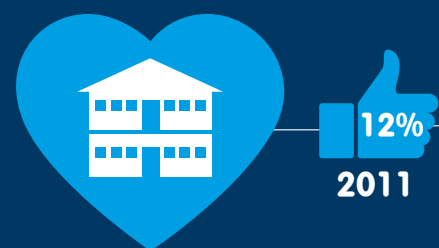
KHOẢNG CÁCH TỪ NHẬN THỨC ĐẾN HÀNH ĐỘNG

CÁC CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC CHÍNH THỨC VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG CHƯA TÁC ĐỘNG ĐẾN THANH NIÊN

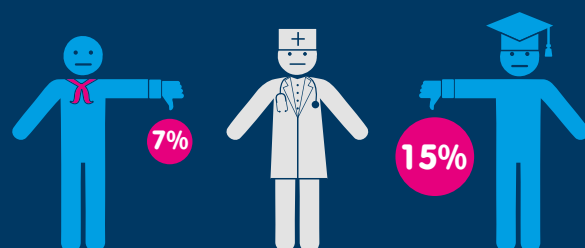
THANH NIÊN NGÀY Càng BỊ QUAN VỀ TÍNH LIÊM CHÍNH CỦA CÁC CƠ QUAN CUNG CẤP DỊCH VỤ CÔNG. HỌC VẤN Càng CAO, ĐÁNH GIÁ Càng KHẮT KHE.

6% đánh giá cơ quan hành chính trung ương / địa phương "rất tốt", giảm một nửa so với 2011.

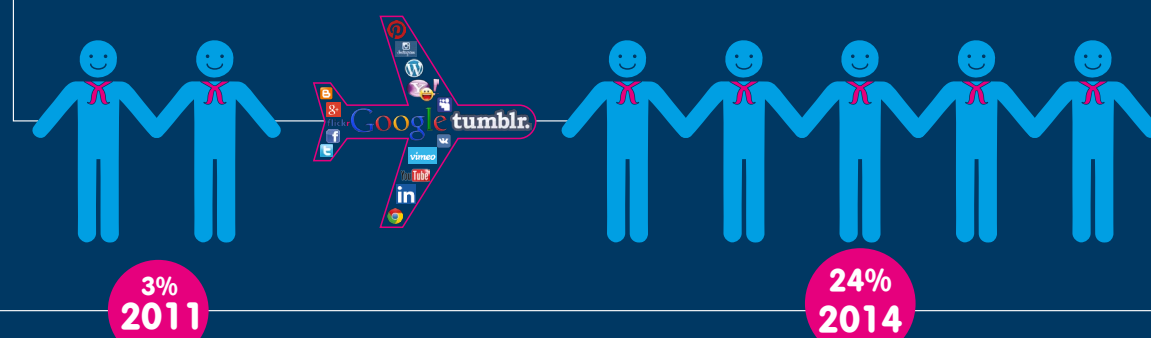

19% thanh niên học vấn cao đánh giá cảnh sát giao thông "rất kém", so với 8% thanh niên học vấn thấp.

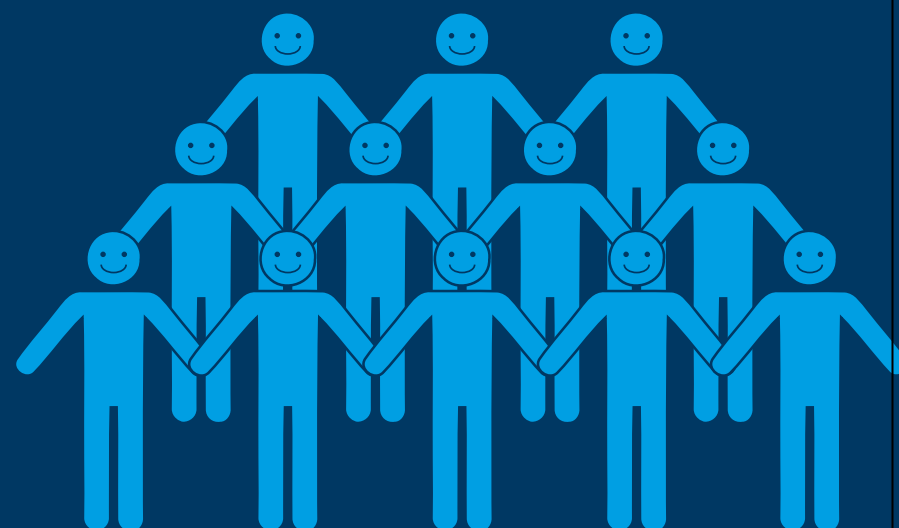
15% thanh niên học vấn cao đánh giá dịch vụ y tế công "rất kém", so với 7% thanh niên học vấn thấp.

INTERNET NGÀY Càng ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUAN ĐIỂM CỦA THANH NIÊN VỀ LIÊM CHÍNH

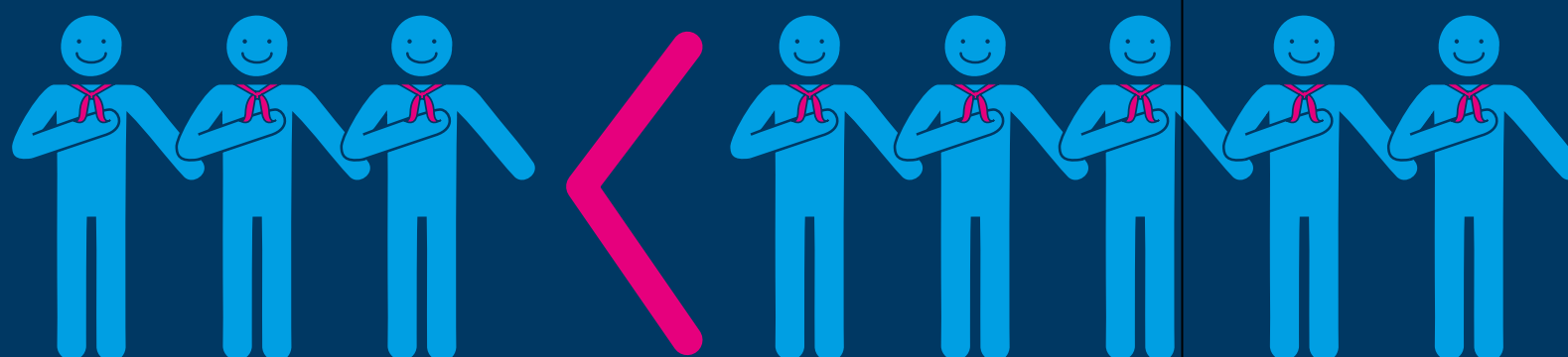

Ảnh hưởng đến 24% thanh niên có học vấn thấp (tăng gần 8 lần so với năm 2011).

THANH NIÊN VẮN LẠC QUAN VÀ SẴN SÀNG THAM GIA PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG

87% tin rằng họ có vai trò quan trọng trong phòng, chống tham nhũng.

67%
2011

84%
2014

Thanh niên học vấn thấp ngày càng tin tưởng mạnh mẽ hơn vào vai trò của mình (84% năm 2014 so với 67% năm 2011).

89%

80%

81%

- 89% sẵn sàng cam kết không gian lận ở trường.
- 80% sẵn sàng tham gia các hoạt động nâng cao nhận thức cộng đồng.
- 81% sẵn sàng khuyến khích bạn bè không đưa phong bì hối lộ.

Chương 01

LỜI NÓI ĐẦU

Ở bất kỳ quốc gia nào, sự tham gia tích cực của người dân cũng là yếu tố quan trọng trong công tác phòng, chống tham nhũng. Ở Việt Nam, với gần 50% dân số có độ tuổi dưới 30, sự tham gia của thanh niên trong việc tăng cường liêm chính để phòng, chống tham nhũng có vai trò đặc biệt quan trọng.

Khảo sát liêm chính trong thanh niên được thực hiện nhằm hỗ trợ các chương trình, dự án giúp thanh niên thực hành các giá trị tích cực và phát huy thế mạnh của mình. Khảo sát cung cấp thông tin cho các nhà hoạch định chính sách, các chuyên gia giáo dục, các tổ chức xã hội dân sự về quan điểm của thanh niên đối với vấn đề tham nhũng và liêm chính, những vấn đề khó khăn mà thanh niên gặp phải cũng như gợi ý các cách thức để hỗ trợ thanh niên một cách hiệu quả.

HÀNH TRÌNH LIÊN CHÍNH.

Ảnh: CLB Face, Đại học Hoa Sen.

Trong quá trình thực hiện Chương trình Việt Nam của Tổ chức Minh bạch Quốc tế từ năm 2009, chúng tôi ghi nhận có nhiều tiến bộ đáng mừng trong lĩnh vực này. Là một quốc gia tham gia Công ước của Liên hợp quốc về phòng, chống tham nhũng (UNCAC) và đang thực hiện chiến lược quốc gia về phòng, chống tham nhũng, Việt Nam đã có những cam kết quan trọng nhằm giải quyết vấn nạn tham nhũng cũng như khuyến khích sự tham gia của xã hội vào phòng, chống tham nhũng. Đề án 137 của Chính phủ về việc đưa nội dung PCTN vào chương trình giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng đã bắt đầu được triển khai đại trà trên phạm vi cả nước từ năm học 2013 - 2014. Mặc dù ảnh hưởng của các hoạt động này vẫn chưa được phản ánh trong các kết quả của Khảo sát 2014, tầm quan trọng của chúng đã được nhấn mạnh trong các kết quả nghiên cứu và xứng đáng để tiếp tục nhận được sự hỗ trợ, thậm chí cần gia tăng hỗ trợ từ các bên liên quan.

Trong những năm qua, kể từ khi công bố Khảo sát liên chính trong thanh niên năm 2011, ngày càng có nhiều trường đại học, tổ chức phi chính phủ và các đơn vị khác tham gia thực hiện hoạt động nâng cao nhận thức của thanh niên về tham nhũng, minh bạch và liên chính, đồng thời khuyến khích họ trở thành những nhân tố tích cực trong lĩnh vực này. Nhiều nỗ

lực đã nhận được sự hỗ trợ đáng kể của Sáng kiến phòng, chống tham nhũng Việt Nam do Thanh tra chính phủ và Ngân hàng Thế giới chủ trì. Nếu sự phối hợp giữa các tổ chức xã hội dân sự và Chính phủ trong lĩnh vực này tiếp tục được tăng cường và có nhiều cách thức hiệu quả hơn để tiếp cận với thanh niên, phù hợp với nhu cầu và lợi ích của họ, chắc chắn chúng ta sẽ đạt được thành công.

Kết quả Khảo sát 2014 chỉ ra rất nhiều thách thức đối với thanh niên trong việc thực hành liên chính, đồng thời cũng khẳng định nền tảng vững chắc của các giá trị đạo đức và động lực mạnh mẽ của thanh niên trong việc thúc đẩy liên chính. Kinh nghiệm làm việc với thanh niên trên thế giới và ở Việt Nam cho thấy thanh niên thường sáng tạo, học và làm theo bạn bè - họ là những thủ lĩnh sáng tạo nhất trong việc khuyến khích các thanh niên khác sống và thực hành giá trị liên chính. Do đó, thanh niên xứng đáng nhận được sự khuyến khích và hỗ trợ cao nhất từ các nhà lãnh đạo chính trị, các giáo viên, phụ huynh, nhà tuyển dụng và các tổ chức thanh niên. Về phía mình, những người trưởng thành cần nỗ lực hơn nữa để khuyến khích thanh niên thực hành liên chính bằng cách giải quyết vấn đề tham nhũng một cách tích cực trong những lĩnh vực mà thanh niên thường bị tác động bởi tham nhũng.

Chúng tôi hy vọng những dữ liệu trong báo cáo này sẽ góp phần quan trọng vào quá trình hoàn thiện và thực hiện các chính sách phòng, chống tham nhũng, và các chính sách này sẽ tính đến các nhu cầu cụ thể của thanh niên Việt Nam. Nếu thanh niên cảm thấy được hỗ trợ và khuyến khích khi thực hành liên chính, họ sẽ không chỉ giảm các hành vi tham nhũng hiện tại, mà sẽ được chuẩn bị kỹ càng cho việc đảm nhận các vị trí lãnh đạo trong tương lai tại các cơ quan nhà nước, doanh nghiệp hay các tổ chức xã hội.

Có rất nhiều câu hỏi thú vị được đặt ra trong quá trình phân tích kết quả Khảo sát 2014, đòi hỏi cần có các nghiên cứu khác để tìm ra câu trả lời, ví dụ: các điều kiện tâm lý, môi trường văn hóa, kinh tế nào đã góp phần hình thành hay tác động lên khoảng cách giữa nhận thức và hành vi của thanh niên nói chung, cũng như giữa nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao và nhóm có học vấn thấp hơn? Sự thiếu vắng hình mẫu đầu tranh chống tham nhũng có ảnh hưởng thế nào đến quyết tâm liên chính của thanh niên? Trong khuôn khổ báo cáo này, nhóm nghiên cứu chưa thể thực hiện được những nghiên cứu đó. Vì vậy, chúng tôi hy vọng dữ liệu trong báo cáo sẽ mở ra nhiều hướng nghiên cứu mới với các cá nhân, tổ chức quan tâm tới đề tài liên chính trong thanh niên.

Trong quá trình xây dựng và triển khai các hoạt động nhằm hỗ trợ thanh niên nâng cao hiểu biết và thực hành liên chính, chúng tôi rất mong được phối hợp với các tổ chức xã hội dân sự khác, các cơ quan truyền thông, các cơ quan nhà nước, các cơ sở giáo dục và doanh nghiệp. Báo cáo này là một ví dụ minh chứng cho một quá trình hợp tác tốt đẹp. Vì vậy, chúng tôi chân thành cảm ơn sự phối hợp nhiệt tình, hiệu quả và tinh thần làm việc chuyên nghiệp của các đồng nghiệp tại CECODES và Live&Learn trong quá trình thực hiện khảo sát và hoàn thiện báo cáo này.

Đào Thị Nga
Giám đốc
Tổ chức Hướng tới Minh bạch

Chương 02

PHƯƠNG PHÁP THỰC HIỆN

Trong báo cáo này, liêm chính được định nghĩa là 'những hành vi và hành động phù hợp với các nguyên tắc và chuẩn mực đạo đức, được các cá nhân và tổ chức chấp nhận, tạo nên rào cản đối với tham nhũng' (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2009, tr. 24).

Tham nhũng được hiểu là 'hành vi lạm dụng quyền hạn được giao vì lợi ích cá nhân' (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2009, tr. 14). Báo cáo này tìm hiểu về hiểu biết của thanh niên đối với khái niệm liêm chính, nhận thức của thanh niên về tham nhũng, thái độ, ứng xử và hành động của thanh niên khi đối mặt với tham nhũng. Đồng thời, báo cáo cũng tìm hiểu những yếu tố có ảnh hưởng nhất đến việc hình thành nên các giá trị và hành vi ứng xử của thanh niên và làm thế nào để nâng cao liêm chính trong thanh niên.

THIẾT KẾ MẪU KHẢO SÁT

Cũng như trong lần khảo sát đầu tiên về liên chính trong thanh niên Việt Nam, Khảo sát 2014 tập trung vào thanh niên trong độ tuổi từ 15 - 30. Độ tuổi này phù hợp với cả định nghĩa của Việt Nam về thanh niên (từ 15 - 30 tuổi) và định nghĩa quốc tế về thanh niên (từ 15 - 24 tuổi). Việc lựa chọn độ tuổi từ 15 - 30 do vậy cũng đảm bảo tính hợp lý trong việc so sánh các xu hướng giữa thanh niên Việt Nam và thanh niên quốc tế trong khảo sát này. Ngoài ra, Khảo sát 2014 cũng được thực hiện đối với một nhóm người có độ tuổi ngoài 30 để so sánh với nhóm thanh niên về thái độ, giá trị và hành vi ứng xử.

Trong báo cáo này, thuật ngữ “thanh niên” dùng để chỉ nhóm đối tượng mục tiêu có độ tuổi từ 15 - 30. Thuật ngữ “người lớn tuổi” dùng để chỉ nhóm đối tượng kiểm chứng, tức là những người được phỏng vấn có độ tuổi trên 30.

Để có thể so sánh được nhiều nhất với kết quả khảo sát năm 2011, Khảo sát 2014 giữ lại thiết kế mẫu cho nhiều giai đoạn (bước) của cuộc khảo sát lần trước. Ở giai đoạn đầu của mẫu khảo sát bốn giai đoạn, hai tỉnh tại mỗi vùng trong số sáu vùng kinh tế-xã hội được lựa chọn ngẫu nhiên theo quy mô dân số của vùng đó bằng phương pháp xác suất tỷ lệ với quy mô dân số (PPS). Ở giai đoạn thứ hai, tại mỗi tỉnh, 6 địa bàn điều tra (EA) (3 địa bàn ở vùng nông thôn và 3 địa bàn ở thành thị) được chọn tham gia khảo sát cũng theo phương pháp PPS.

Trong năm 2011, giai đoạn thứ ba bao gồm việc lựa chọn một cách có hệ thống một số hộ gia đình nhất định từ danh sách của mỗi địa bàn điều tra trên cơ sở Tổng điều tra dân số năm 2009: 14 hộ gia đình tham gia khảo sát cho nhóm thanh niên và 7 hộ gia đình tham gia khảo sát cho nhóm đối tượng kiểm chứng. Với khảo sát 2014, do danh sách từ Tổng điều tra dân số năm 2009 không còn chính xác vì sai lệch thời gian lên đến 5 năm, danh sách dân số lần này được lập một cách thủ công đối với từng địa bàn điều tra trước khi tiến hành công tác thực địa.

Cuối cùng, ở giai đoạn thứ tư, một người ở từng hộ gia đình được chọn tham gia khảo sát (mỗi hộ gia đình trong nhóm 14 hộ có 1 thanh niên được chọn và mỗi hộ gia đình trong nhóm 7 hộ có 1 người lớn tuổi được chọn). Theo đó, xác suất tham gia của một đối tượng khảo sát là kết quả của các xác suất lựa chọn có điều kiện tại từng giai đoạn trong khi hệ số ngoại suy là kết quả đảo ngược của xác suất này.

Tổng cộng, Khảo sát 2014 đã tiến hành phỏng vấn trực tiếp 1.110 thanh niên trong độ tuổi từ 15-30 (nhóm đối tượng mục tiêu) và 432 người trên 30 tuổi (nhóm đối tượng kiểm chứng). Các thông số chính về nhân khẩu học của mẫu khảo sát như độ tuổi và phân bố giới tính, tình trạng nghề nghiệp, v.v. được trình bày trong Phụ lục 1.

Trong khi phân tích câu trả lời, nhóm nghiên cứu chú ý tới các yếu tố như độ tuổi, giới, nghề nghiệp, khu vực địa lý và dân tộc. Tuy nhiên, kết quả khảo sát năm 2014 cho thấy: tương tự như kết quả năm 2011, quan điểm và trải nghiệm của thanh niên phụ thuộc chính vào trình độ học vấn và mức sống, chứ không phải các yếu tố khác. Vì vậy, phần lớn phân tích trong báo cáo này phân nhóm đối tượng khảo sát dựa trên trình độ học vấn và điều kiện kinh tế. Bên cạnh đó, báo cáo cũng nhấn mạnh số liệu so sánh giữa câu trả lời của nhóm dân tộc Kinh (chiếm 85% tổng dân số Việt Nam) và câu trả lời của nhóm thanh niên đến từ một số vùng dân tộc thiểu số.

Liên quan đến trình độ học vấn, bốn nhóm được xác định như sau: (i) Học đến bậc tiểu học; (ii) Học đến bậc trung học cơ sở; (iii) Học đến bậc trung học phổ thông và (iv) Học trên bậc trung học phổ thông. Trong báo cáo này, nhóm đối tượng có “trình độ học vấn thấp nhất” dùng để chỉ nhóm học đến bậc tiểu học, nhóm đối tượng có “trình độ học vấn tốt nhất” hay “trình độ học vấn cao nhất” dùng để chỉ nhóm có trình độ học vấn trên mức trung học phổ thông.

Liên quan đến điều kiện kinh tế, bốn nhóm đối tượng khảo sát được định nghĩa dựa trên nhận thức của chính họ: (i) Sống thoải mái; (ii) Khá hài lòng; (iii) Bình thường; (iv) Rất chật vật. Trong Báo cáo này, nhóm đối tượng “có điều kiện kinh tế thấp nhất” dùng để chỉ nhóm có cuộc sống khó khăn còn nhóm đối tượng “có điều kiện kinh tế cao nhất” dùng để chỉ nhóm trả lời có cuộc sống thoải mái.

THIẾT KẾ BẢNG HỎI

Để có thể so sánh với kết quả khảo sát năm 2011 nhằm xác định các xu hướng, bảng hỏi gần như được giữ nguyên không thay đổi. Chỉ có một số trường hợp ngoại lệ có sự thay đổi nhỏ trong câu chữ của một số ít câu hỏi, nếu kinh nghiệm từ khảo sát lần trước cho thấy sự thay đổi này sẽ giúp cải thiện đáng kể chất lượng trả lời. Bên cạnh những câu hỏi đã có, một số câu hỏi mới được bổ sung nhằm phản ánh sự quan tâm hiện nay của nhóm chuyên gia đối với vấn đề được hỏi. Tuy nhiên, điều này không làm thay đổi nội dung cơ bản của bảng câu hỏi vốn đề cập đến bốn khía cạnh khác nhau của khái niệm về liên chính:

- Phẩm chất và đạo đức – hiểu biết về khái niệm các chuẩn mực hành vi
- Các nguyên tắc – khả năng phân biệt đúng, sai
- Tuân thủ pháp luật – mức độ tuân thủ khung pháp lý do xã hội đặt ra
- Đấu tranh chống tham nhũng – khả năng phòng, chống tham nhũng

Bảng hỏi bao gồm các câu hỏi về ý kiến và quan điểm, trải nghiệm và hành vi ứng xử của người được phỏng vấn. Các câu hỏi về ý kiến và quan điểm nhằm tìm hiểu nhận thức chung của thanh niên về khái niệm liên chính, trong khi các câu hỏi về kinh nghiệm thực tiễn và hành vi ứng xử nhằm đánh giá phạm vi thực hành liên chính trong đời sống hàng ngày.

Được thiết kế để sử dụng rộng rãi trên phạm vi quốc tế, bảng hỏi bao gồm ba phần. Phần hỏi chính bao gồm các câu hỏi cơ bản dùng để hỏi tại từng quốc gia tham gia khảo sát, nhằm mục đích so sánh trên phạm vi quốc tế và cung cấp nền tảng cơ bản cho việc thực hiện Chương trình tăng cường liên chính trong thanh niên trên phạm vi toàn cầu và / hoặc khu vực. Phần hỏi thứ hai mang tính tùy chọn với một số câu hỏi cụ thể hơn nhằm thu thập thông tin chi tiết. Phần hỏi thứ ba, giống như phần hỏi tùy chọn, bao gồm những câu hỏi dành riêng cho quốc gia đó, liên quan đến những vấn đề pháp luật cụ thể hay đánh giá chính sách cụ thể. Bảng hỏi khảo sát tại Việt Nam năm 2011 và 2014 đều bao gồm ba phần này.

Dựa trên thành công của lần thực hiện Khảo sát về liên chính trong thanh niên năm 2011 ở Việt Nam, bảng hỏi của cuộc khảo sát 2011 đã được tổ chức Minh bạch Quốc tế sử dụng làm xuất phát điểm cho khảo sát tương tự tại Fiji, Sri Lanka, Indonesia và Hàn Quốc. Kết quả của các cuộc khảo sát này đã được công bố vào đầu năm 2014 (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014). Mặc dù cần thận trọng khi so sánh kết quả khảo sát do có sự khác biệt trong mẫu khảo sát tại mỗi quốc gia, dựa trên dữ liệu hiện có, Khảo sát 2014 đưa ra sự so sánh trong một số lĩnh vực có kết quả đáng chú ý.

CÔNG TÁC KHẢO SÁT THỰC ĐỊA

Tổ chức phi chính phủ Live&Learn tiến hành công tác khảo sát thực địa từ tháng 12 năm 2013 đến tháng 5 năm 2014 với sự giám sát của CECODES và sự hỗ trợ của các Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp tỉnh.

Đối với công tác khảo sát thực địa, sinh viên năm cuối hoặc sinh viên mới tốt nghiệp từ các khu vực khác nhau đã được tuyển chọn và bồi dưỡng kỹ năng khảo sát. Phỏng vấn đã được thực hiện tại nhà của người được phỏng vấn hoặc tại một nơi trung gian như quán cà phê. Người khảo sát đã chú trọng đến việc giảm thiểu các yếu tố có thể ảnh hưởng đến quá trình khảo sát như sự hiện diện của đại diện chính quyền địa phương hay lãnh đạo tại các cuộc phỏng vấn.

Trong quá trình nghiên cứu để xây dựng báo cáo năm 2011, do khó khăn trong công tác hậu cần, nhóm nghiên cứu không thể thực hiện khảo sát ở một tỉnh như dự kiến. Do đó, số lượng người được phỏng vấn ở mỗi tỉnh tăng thêm ở 11 tỉnh còn lại nhằm đảm bảo đạt được tổng số người được phỏng vấn như dự kiến. Các tỉnh được khảo sát là Hải Dương, Nam Định, Nghệ An, Điện Biên, Lâm Đồng, Gia Lai, An Giang, thành phố Hồ Chí Minh, Long An, Bình Dương và Quảng Ngãi. Khảo sát năm 2014 cũng được tiến hành ở các tỉnh này để có thể so sánh kết quả một cách tối đa.

Một trong những thách thức chính trong quá trình khảo sát là khả năng tham gia hạn chế của thanh niên do họ bận rộn với công việc và học tập. Dựa trên kinh nghiệm trước đây, nhóm nghiên cứu đã dự kiến đủ thời gian để có thể khảo sát càng nhiều người càng tốt tại các địa bàn khảo sát được chọn.

Chương 03

NHỮNG KẾT QUẢ CHÍNH

Chương này phân tích các kết quả chính của Khảo sát về liêm chính trong thanh niên 2014 ở những khía cạnh sau:

- Giá trị và thái độ của thanh niên: tìm hiểu quan điểm đạo đức của thanh niên và khả năng phân biệt đúng, sai
- Trải nghiệm và hành vi ứng xử của thanh niên: tìm hiểu kinh nghiệm thực tiễn của thanh niên đối với vấn đề tham nhũng và ứng xử của họ trong việc tuân thủ pháp luật (mức độ tuân thủ khung pháp lý do xã hội định ra) và khả năng phòng, chống tham nhũng
- Môi trường xung quanh thanh niên: bao gồm các tấm gương đối với thanh niên, phạm vi và hiệu quả của công tác giáo dục về liêm chính cho thanh niên

HỘI TRẠI LIÊM CHÍNH, 2012.

Ảnh: TT.

GIÁ TRỊ VÀ THÁI ĐỘ ĐỐI VỚI LIÊM CHÍNH CỦA THANH NIÊN

Trước hết, Khảo sát 2014 tìm hiểu thái độ và hệ thống giá trị của thanh niên Việt Nam ngày nay. Liêm chính có vai trò quan trọng như thế nào đối với thanh niên so với các giá trị khác như sự trung thành với gia đình hoặc bạn bè, hay các mục tiêu khác như giàu có hoặc thành công? Hành vi nào được thanh niên cho là đúng hoặc sai và hành vi nào được họ cho là tham nhũng? Ý kiến trả lời đối với các câu hỏi này rất cần thiết để tìm hiểu giá trị và quan điểm của thanh niên, từ đó có thể hình thành xuất phát điểm cho các chiến lược giáo dục và tạo ra môi trường hỗ trợ thanh niên.

Giá trị

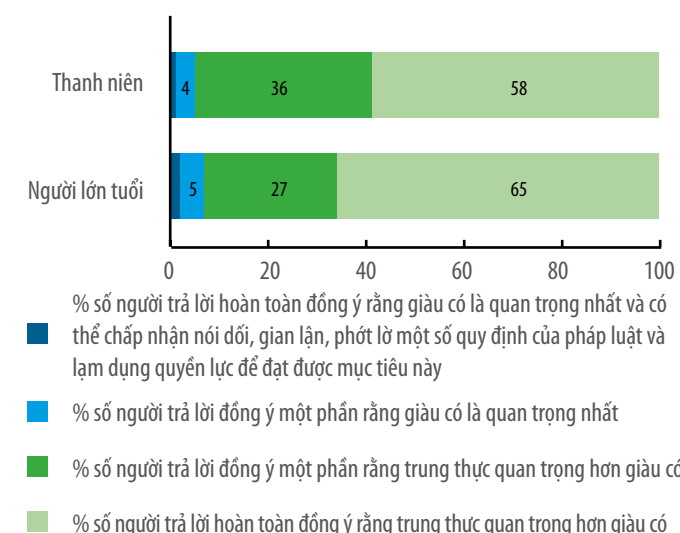
Sự giàu có và thành công có tầm quan trọng như thế nào so với liêm chính theo quan điểm của thanh niên Việt Nam? Để tìm hiểu vấn đề này, người được phỏng vấn được hỏi một loạt câu hỏi để lựa chọn giữa trung thực và thỏa hiệp giá trị liêm chính để đạt được sự giàu có (Câu hỏi B4, Phụ lục 2), và mâu thuẫn có thể có giữa việc tăng thu nhập gia đình và tuân thủ liêm chính (Câu hỏi B5, Phụ lục 2). Cuối cùng, người được phỏng vấn được hỏi họ có cho rằng những người vi phạm liêm chính có khả năng thành công nhiều hơn trong cuộc sống hay không (Câu hỏi B6, Phụ lục 2).

Như mô tả tại Hình 1, rất nhiều thanh niên và người lớn tuổi đồng ý về tầm quan trọng của liêm chính. Trong số thanh niên tham gia khảo sát, 94% đồng ý một phần hay hoàn toàn rằng trung thực quan trọng hơn giàu có. Gần 90% đồng ý một phần hay hoàn toàn rằng trung thực quan trọng hơn tăng thu nhập gia đình. Ngoài ra, 81% cho rằng ít nhất người trung thực có cơ hội thành công trong cuộc sống như những người khác. Các kết quả này rất giống với kết quả khảo sát năm 2011, theo đó phần lớn thanh niên tiếp tục cho rằng trung thực quan trọng hơn tăng thu nhập hay sự giàu có của gia đình.

Việc đa số thanh niên cho rằng trung thực quan trọng hơn giàu có về vật chất có thể là dấu hiệu đáng mừng, nhưng số liệu còn cho thấy mặc dù hầu hết mọi người đều tin rằng trung thực rất quan trọng đối với bản thân, gần 1/5 có xu hướng cho rằng sự trung thực không được xã hội đánh giá cao, ít nhất là khi được đo bằng sự thành công. Điều này cũng cho thấy thanh niên Việt Nam có cùng quan điểm khá thực tế như thanh niên ở các nước khác trên thế giới (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014).

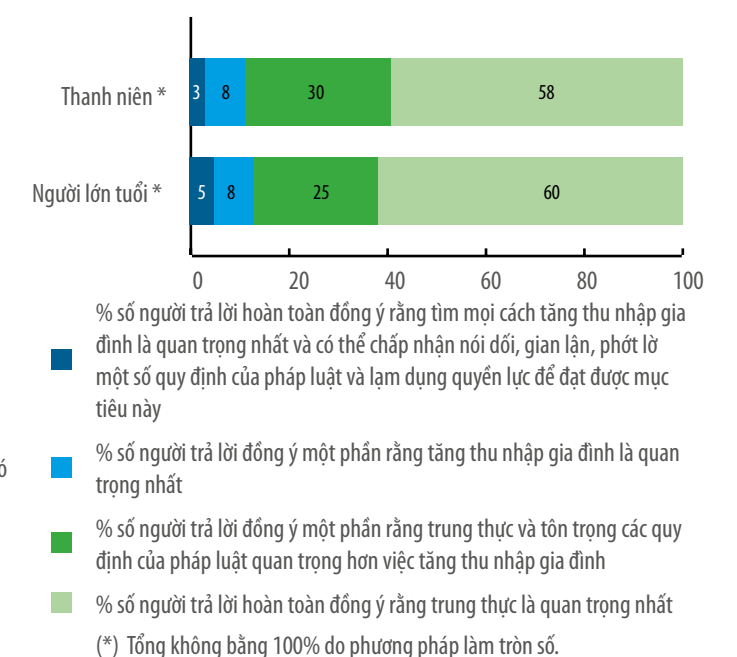
HÌNH 1

Giá trị về sự giàu có, thành công và liêm chính (giàu có so với trung thực): theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

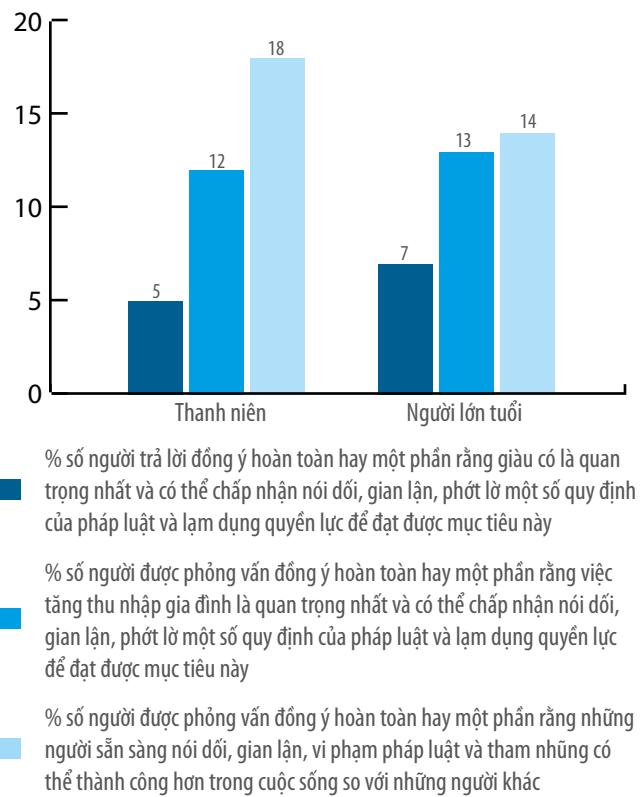
HÌNH 2

Giá trị liên quan đến tầm quan trọng của việc tăng thu nhập gia đình và trung thực: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

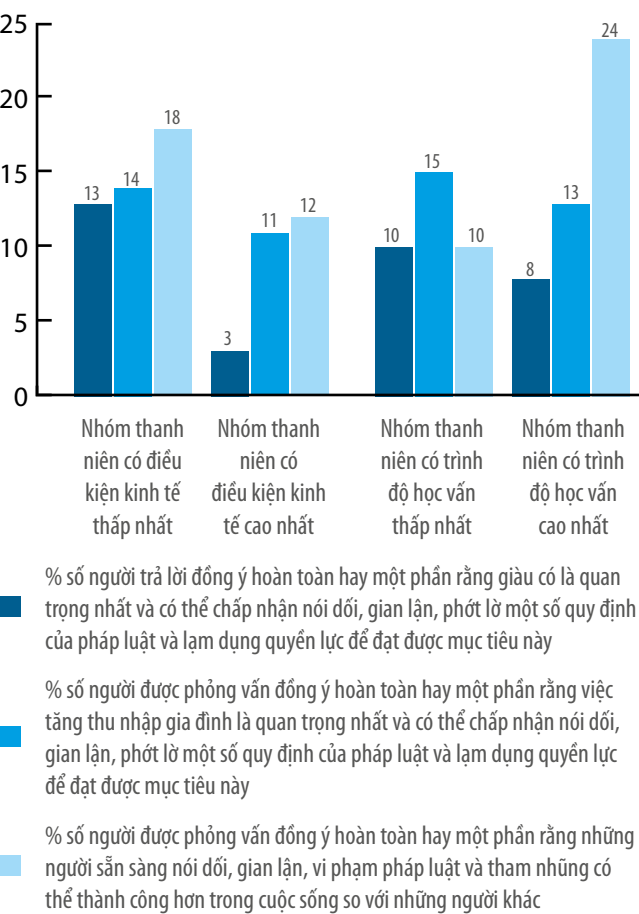
Như mô tả tại Hình 3, tỉ lệ thanh niên cho rằng sự giàu có và thu nhập gia đình có tầm quan trọng hơn liêm chính, cũng như cho rằng gian lận là một yếu tố không thể thiếu của thành công ngang bằng tỉ lệ trong nhóm người lớn tuổi. Nhìn chung, các kết quả này tương tự kết quả năm 2011, mặc dù có sự tăng nhẹ ở tỉ lệ người được khảo sát coi thu nhập gia đình quan trọng hơn liêm chính trong cả hai nhóm thanh niên và người lớn tuổi (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011). Như đã ghi nhận trong lần khảo sát trước, khi được hỏi rằng họ có đồng ý hay không với quan điểm trung thực và tôn trọng các qui định của pháp luật quan trọng hơn việc tăng thu nhập cho gia đình, thanh niên dường như ít dứt khoát hơn và có xu hướng chọn “đồng ý một phần” nhiều hơn nhóm người lớn tuổi (29% so với 21% trong khảo sát 2011; và 30% so với 25% trong khảo sát 2014). Điều này có thể đồng nghĩa với việc thanh niên chưa chắc chắn lắm về quan điểm của mình đối với vấn đề này và quan điểm đó vẫn có thể thay đổi.

HÌNH 3
Quan điểm về sự giàu có, thành công và liêm chính: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

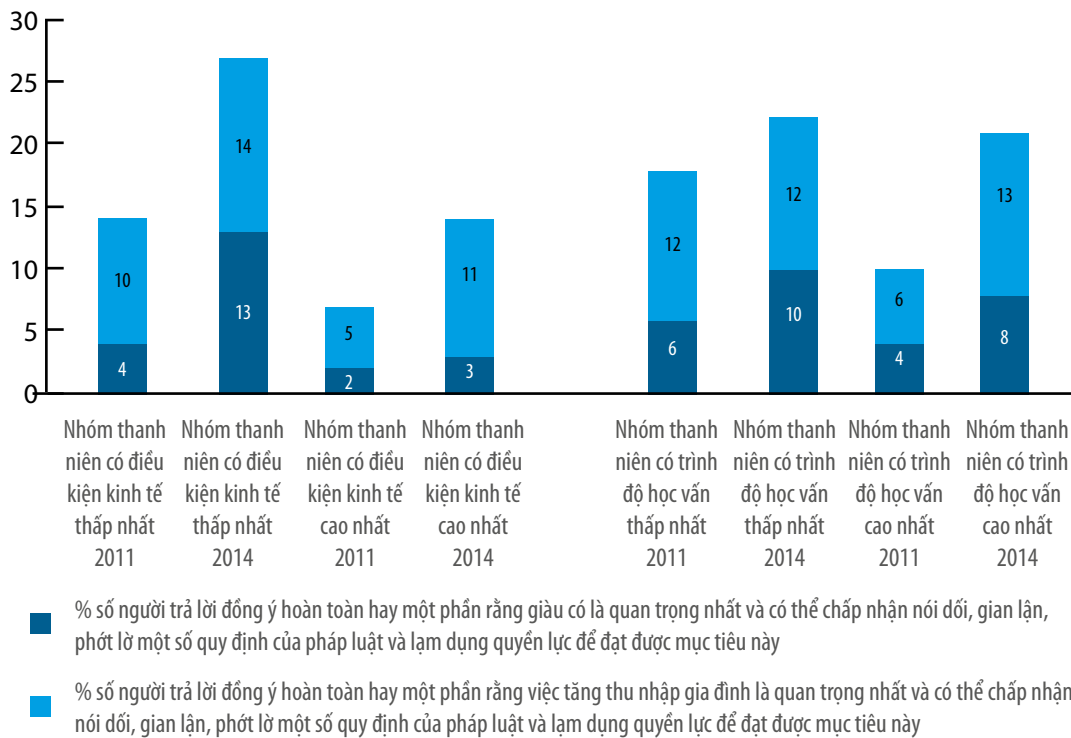
Như mô tả tại Hình 4, những người ở điều kiện kinh tế khó khăn hơn có vẻ như coi trọng sự giàu có và thu nhập hơn liêm chính. Tương tự như vậy, cũng có mối liên hệ giữa trình độ học vấn của thanh niên với sự lựa chọn câu trả lời của họ: nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp hơn (chỉ tới bậc tiểu học) có lựa chọn thiên về vật chất nhiều hơn so với nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao hơn (trên trung học). Tuy nhiên, nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất lại là nhóm có quan điểm tiêu cực nhất đối với vấn đề gian lận để thành công.

HÌNH 4
Giá trị về sự giàu có, thành công và liêm chính của thanh niên: theo điều kiện kinh tế và trình độ học vấn (%)

Cũng có sự khác biệt đáng kể giữa thanh niên ở khu vực nông thôn và thành thị, giữa người Kinh và người dân tộc thiểu số. Khảo sát cho thấy 21% thanh niên ở khu vực thành thị cho rằng gian lận giúp tăng cơ hội thành công, so với 14% thanh niên ở khu vực nông thôn. 20% thanh niên người Kinh có quan điểm này so với 9% thanh niên người dân tộc thiểu số, tương tự như năm 2011. Tuy nhiên, sự khác biệt về địa lý và dân tộc cũng có thể chỉ phản ánh thực tế là dân số có trình độ học vấn cao hơn thường tập trung sống tại các khu vực thành thị và thuộc nhóm dân tộc Kinh.

HÌNH 5
Giá trị về sự giàu có, thành công và liêm chính của thanh niên: 2011 và 2014 (%)

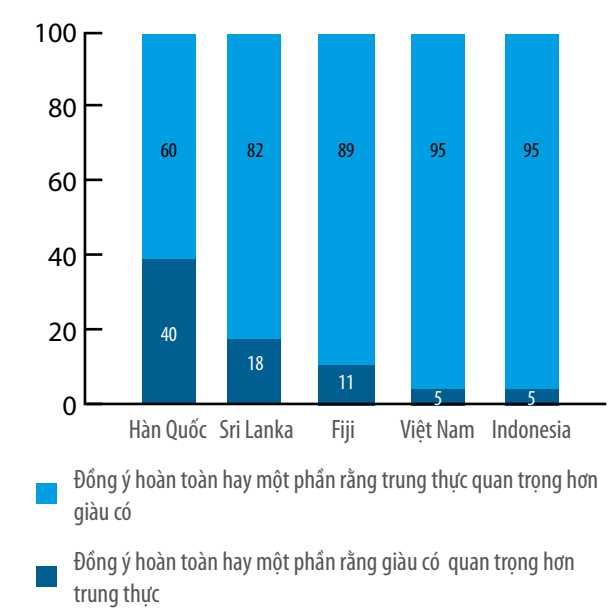

So với kết quả khảo sát năm 2011, xét theo điều kiện kinh tế và trình độ học vấn, thanh niên hiện nay có vẻ coi trọng việc tăng thu nhập gia đình và sự giàu có hơn, so với liêm chính. Việc tập trung ngày càng nhiều vào sự giàu có về vật chất có thể phản ánh tình trạng kinh tế khó khăn hơn trong những năm gần đây, sự sụt giảm lòng tin vào công tác phòng, chống tham nhũng cũng như tình trạng tham nhũng ngày càng tăng theo quan điểm của người dân Việt Nam (Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013).

Tương tự như khảo sát năm 2011, nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất vẫn có quan điểm tiêu cực nhất đối với vấn đề làm thế nào để đạt được thành công, theo đó 24% cho rằng gian lận sẽ dẫn đến thành công (Hình 24). Điều này có thể khẳng định một mối quan ngại đã được nêu trong báo cáo khảo sát năm 2011: nhóm có trình độ học vấn cao nhất, có khả năng trở thành các nhà lãnh đạo tương lai của đất nước, lại có quan điểm kém tích cực nhất về việc làm thế nào để thành công. Kết quả khảo sát không thay đổi sau gần bốn năm cho thấy đây là một vấn đề đáng quan ngại.

Mặc dù cần thận trọng khi so sánh kết quả khảo sát với các nước Châu Á khác trong điều kiện phương pháp khảo sát khác nhau, số liệu so sánh cho thấy có nhiều điểm khá thú vị. Nhìn chung, thanh niên Việt Nam và Indonesia có câu trả lời tích cực hơn so với thanh niên ở các nước Châu Á khác. Chỉ riêng về quan điểm, 40% thanh niên Hàn Quốc cho rằng giàu có quan trọng hơn trung thực so với 18% ở Sri Lanka, 11% ở Fiji và chỉ có 5% ở Indonesia và Việt Nam (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014).

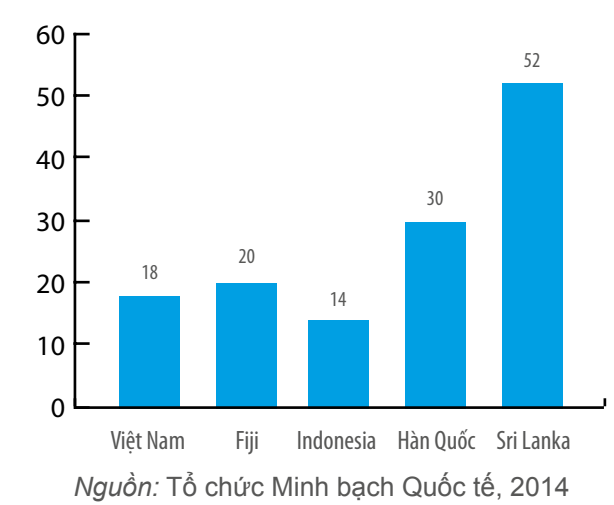
HÌNH 6
Quan điểm của thanh niên về “giàu có” và “trung thực”: so sánh ở khu vực Châu Á (%)

Nguồn: Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014

Tương tự như vậy, khi được hỏi họ có cho rằng những người sẵn sàng nói dối, gian lận và vi phạm pháp luật có khả năng thành công hơn trong cuộc sống không, thanh niên Việt Nam, Fiji và Indonesia có cùng quan điểm với tỉ lệ từ 14%-20% đồng tình. Thanh niên Hàn Quốc và Sri Lanka có quan điểm tiêu cực hơn rất nhiều (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014).

HÌNH 7
Số thanh niên đồng tình với quan điểm rằng “nói dối, gian lận và vi phạm pháp luật có cơ hội thành công nhiều hơn” trong cuộc sống: so sánh trong khu vực Châu Á (%)

Nguồn: Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014

Thái độ đối với liêm chính

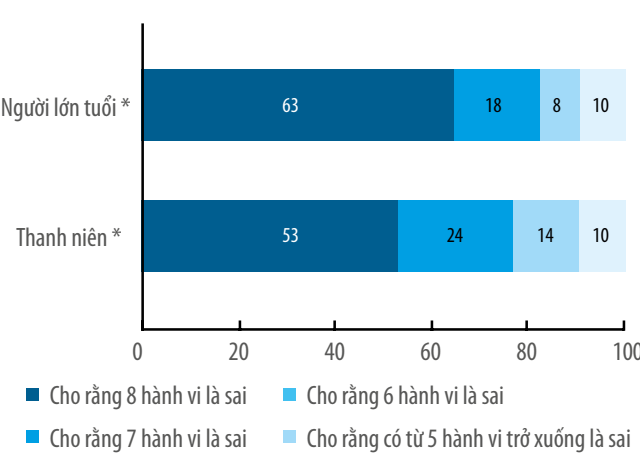
Một lĩnh vực quan trọng của khảo sát là tìm hiểu nhận thức của thanh niên về khái niệm liêm chính. Để đạt được mục đích này, một số tình huống với các hành vi tham nhũng khác nhau được đưa ra cho người tham gia phỏng vấn và họ được hỏi xem các hành vi đó là đúng hay sai, chấp nhận được hay không chấp nhận được (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B1). Các hành vi được đưa ra bao gồm các tình huống trong cuộc sống hàng ngày và các khái niệm trừu tượng hơn. Dưới đây là những tình huống và hành vi được hỏi:

- a. Một người làm việc gì đó trái pháp luật để cải thiện cuộc sống gia đình mình
- b. Một nhà lãnh đạo làm một việc gì đó trái pháp luật nhưng giúp cải thiện cuộc sống của gia đình anh/chị
- c. Một công chức yêu cầu trả thêm một khoản tiền không chính thức cho một dịch vụ hoặc thủ tục hành chính nào đó thuộc phạm vi công việc của anh ta/chị ta (ví dụ như cấp phép)
- d. Một người có thẩm quyền giúp tạo việc làm cho một người thân không có bằng cấp phù hợp (làm ảnh hưởng đến một người có bằng cấp phù hợp hơn)
- e. Một người đưa thêm một khoản tiền (hay quà biếu) cho một công chức để được giải quyết nhanh thủ tục đăng ký ô tô hay xe máy
- f. Một người trả thêm một khoản tiền (hay quà biếu) cho một bác sỹ hay y tá để được chăm sóc, điều trị tốt hơn
- g. Phụ huynh của học sinh đưa thêm một khoản tiền (hay quà biếu) cho giáo viên để con họ được điểm cao hơn
- h. Một người (giáo viên hoặc quản lý một công ty) sử dụng vị trí của mình yêu cầu quan hệ tình dục để đổi lấy lợi ích (điểm cao hơn hoặc được thăng chức)¹

Như mô tả tại Hình 8, hơn một nửa thanh niên cho rằng 8 hành vi này là sai trong khi 1/4 cho rằng có 7 hành vi sai. 1/4 nữa cho rằng có ít nhất 2 trong số các hành vi này là không sai. Kết quả này tương tự như kết quả khảo sát năm 2011. Ngoài ra, tương tự như kết quả khảo sát năm 2011, người lớn tuổi dường như có quan điểm nghiêm khắc hơn thanh niên khi 2/3 số người trả lời cho rằng tất cả các hành vi trên đều sai.

¹ Câu hỏi này mới được bổ sung vào bảng hỏi trong cuộc khảo sát năm 2014.

HÌNH 8
Thái độ đối với liêm chính: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

(*) Tổng không bằng 100% do phương pháp làm tròn số.

Như mô tả tại Bảng 1 dưới đây, tính trung bình của mỗi tình huống giả định được đưa ra, 89% thanh niên cho rằng các hành vi này là sai, tương tự như nhóm người lớn tuổi (90%) và tương tự như kết quả khảo sát năm 2011 (88%). Đối với từng hành vi cụ thể được đưa ra, tỉ lệ thanh niên không đồng ý với việc hối lộ để có được điểm cao hơn và quan hệ tình dục để đổi lấy lợi ích là rất cao (lần lượt là 94% và 99%). Đề nghị quan hệ tình dục để đổi lấy lợi ích, chẳng hạn như đổi lấy việc tăng lương hay điểm số cao hơn trong kỳ thi, nhận được câu trả lời không đồng ý cao nhất trong tất cả các hành vi được đưa ra ở cả hai nhóm thanh niên và người lớn.

BẢNG 1

Thái độ đối với liêm chính – quan điểm về các hành vi tham nhũng (số liệu chia tách)

% người được phỏng vấn đồng ý rằng hành vi tham nhũng là sai	Thanh niên	Người lớn tuổi	Điều kiện kinh tế cao nhất	Điều kiện kinh tế thấp nhất	Trình độ học vấn cao nhất	Trình độ học vấn thấp nhất
Trung bình của từng hành vi trong số 8 hành vi	89	90	88	87	92	82
Trả thêm tiền để được chăm sóc y tế tốt hơn (2014)	65	80	64	64	71	63
Trả thêm tiền để được chăm sóc y tế tốt hơn (2011)	68	82	58	69	64	68

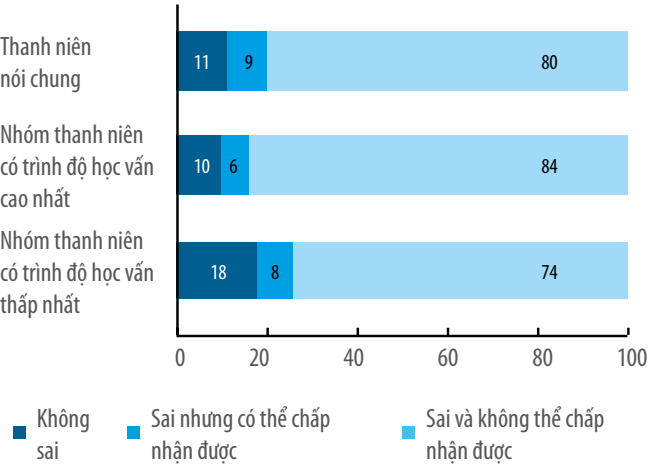
Sau khi được hỏi xem hành vi này là đúng hay sai, người được phỏng vấn được hỏi liệu những hành vi nêu trên có chấp nhận được không. Hình 9 cho thấy câu trả lời của người được phỏng vấn theo ba nhóm: nhóm những người không cho rằng các hành vi này

Trong số thanh niên tham gia khảo sát, không có khác biệt đáng kể trong các câu trả lời xét theo giới tính và địa lý (khu vực nông thôn so với khu vực thành thị), nghề nghiệp, dân tộc hay điều kiện kinh tế. Sự khác biệt lớn nhất được ghi nhận liên quan đến việc chi trả không chính thức trong y tế, theo đó chỉ có 65% thanh niên cho rằng hành vi này là sai trong khi tỉ lệ này ở người lớn là 80%.

Khác với khảo sát 2011, khảo sát 2014 cho thấy không còn sự khác biệt trong quan điểm giữa nhóm thanh niên có điều kiện kinh tế cao nhất và nhóm có điều kiện kinh tế thấp nhất về việc liệu các khoản chi trả không chính thức trong y tế có sai trái hay không. Cụ thể, số người ở nhóm có điều kiện kinh tế cao nhất không đồng ý với việc chi trả không chính thức trong y tế tăng từ 58% (2011) lên 64% (2014) trong khi ở nhóm có điều kiện kinh tế thấp nhất tỉ lệ này lại giảm từ 69% (2011) xuống 64% (2014). Mặc dù cần tìm hiểu thêm xu hướng này thông qua các nghiên cứu khác, việc thay đổi trong thái độ này có thể là do nhóm có điều kiện kinh tế khá hơn có nhiều khả năng lựa chọn dịch vụ hơn, ví dụ - họ có thể tiếp cận với dịch vụ chăm sóc tốt hơn tại các cơ sở y tế tư nhân đang xuất hiện ngày càng nhiều (Gray-Molina và nhiều tác giả, 1999; Hort, 2011; The Economist, 2014; VietNamNet Bridge, 2014). Tuy nhiên, quan điểm của nhóm có điều kiện kinh tế và trình độ học vấn thấp hơn đang xấu đi và có lẽ điều này phản ánh sự căng thẳng ngày càng tăng trong khu vực dịch vụ công.

là sai, nhóm những người cho rằng các hành vi này là sai nhưng có thể chấp nhận được, và nhóm những người cho rằng các hành vi này là sai và không thể chấp nhận được.

HÌNH 9
Quan điểm của thanh niên về các hành vi tham nhũng (%)

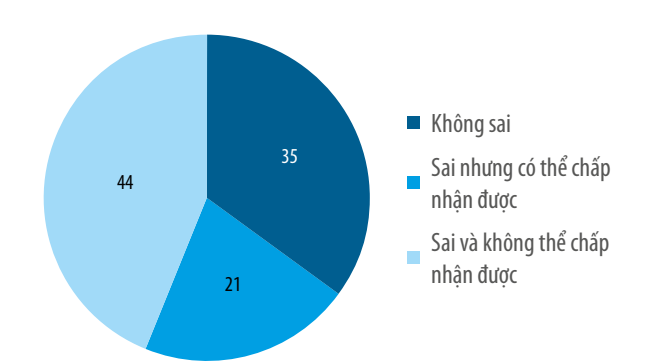

Một lần nữa, Khảo sát 2014 cho kết quả tương tự như khảo sát năm 2011. Tính trung bình của cả 8 tỉnh hướng được hỏi, 80% thanh niên cho rằng các hành vi này là sai và không thể chấp nhận được, trong khi 9% biết những hành vi này là sai nhưng vẫn sẵn sàng chấp nhận. Cuối cùng, 11% không cho rằng những hành vi này là sai. Đáng chú ý, trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất (chỉ tới bậc tiểu học), khoảng 1/4 (26%) chấp nhận các hành vi tham nhũng với câu trả lời là các hành vi này không sai hoặc sai nhưng có thể chấp nhận được.

Thái độ của nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp hơn có thể phản ánh trải nghiệm của chính bản thân họ về cách xã hội đang vận hành. Nó cũng có thể phản ánh mức độ nhận thức và ý thức về việc được trao quyền trong lĩnh vực phòng, chống tham nhũng của nhóm này thấp hơn so với nhóm có trình độ học vấn cao hơn.

Như đã nêu ở trên, trong tất cả các tỉnh hướng được đưa ra, thanh niên dường như sẵn sàng thỏa hiệp nhất trong lĩnh vực y tế (Hình 10). Tương tự như kết quả khảo sát năm 2011, hơn 1/3 số thanh niên được khảo sát không cho rằng hành vi đưa thêm các khoản tiền không chính thức để được chăm sóc y tế tốt hơn là sai, cao hơn nhiều so với tỉ lệ 20% người lớn tuổi cũng đồng tình như vậy. 1/5 số thanh niên được hỏi biết rằng hành vi này là sai nhưng có thể chấp nhận được và con số này là cao hơn tỉ lệ 13% trong lần khảo sát năm 2011.

HÌNH 10
Quan điểm của thanh niên về việc đưa thêm tiền để được chăm sóc y tế tốt hơn (%)

Tại sao lại có sự sẵn sàng thỏa hiệp nhất với hành vi tham nhũng trong lĩnh vực y tế? Xét ở cấp độ hệ thống, các khoản chi trả không chính thức trong y tế được coi là một phản ứng đối với hệ thống y tế công còn đang thiếu nguồn lực tại Việt Nam cũng như các nước có nền kinh tế chuyển đổi khác (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011b; Allin và nhiều tác giả, 2006). Xét ở cấp độ cá nhân, những lý do để bệnh nhân chấp nhận trả các khoản tiền không chính thức là: Nhu cầu được sử dụng dịch vụ tốt hơn, tiếp cận các phương tiện chăm sóc y tế cao cấp hơn, được chăm sóc, được đảm bảo về dụng cụ, thuốc men và để tránh rủi ro (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011b). Có thể nói, so với các lĩnh vực khác, vấn đề sức khỏe và chăm sóc y tế là lợi ích trước mắt và thiết thực với mỗi cá nhân nên việc hợp lý hóa hành vi thiếu liêm chính trong lĩnh vực y tế tương đối dễ dàng hơn. Do đó, các nỗ lực để giải quyết vấn đề tham nhũng trong lĩnh vực này cần phải tính đến tất cả những động cơ của bên cung cấp dịch vụ y tế cũng như bệnh nhân, nhằm giải quyết tận gốc nguyên nhân của việc chi trả những khoản tiền không chính thức.

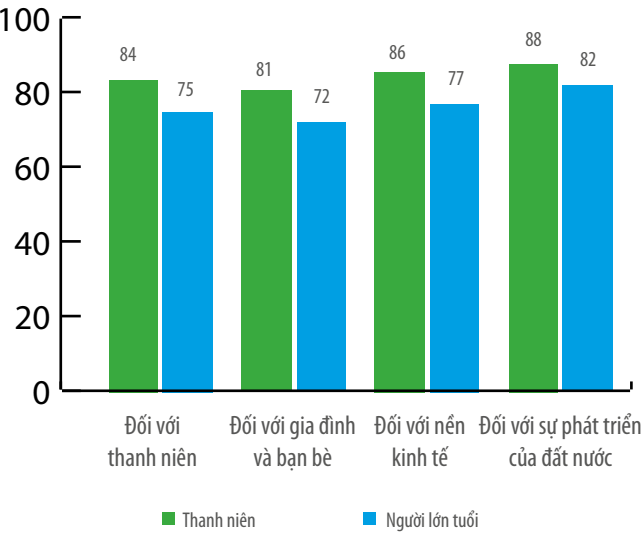
Quan điểm về tầm quan trọng của liêm chính

Như đã nêu ở trên, phần lớn thanh niên cho rằng các hành vi tham nhũng là sai và không chấp nhận được. Nhưng thanh niên có nhận thức được tầm quan trọng của liêm chính và ảnh hưởng của thiếu liêm chính hay không? Để nghiên cứu vấn đề này, người được phỏng vấn được hỏi họ có cho rằng thiếu liêm chính là một vấn đề nghiêm trọng đối với (i) thanh niên, (ii) gia đình và bạn bè của họ, (iii) nền kinh tế/hoạt động kinh doanh nói chung và (iv) sự phát triển của đất nước? (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B3).

Như mô tả tại Hình 11, từ 81% đến 88% thanh niên cho rằng thiếu liêm chính là rất nguy hại. Kết quả này tương đối giống kết quả khảo sát năm 2011. Đáng chú ý, trong nhóm người lớn tuổi, chỉ từ 72% đến 82% đồng ý với quan điểm này. Ngoài ra, số người cho rằng thiếu liêm chính ảnh hưởng đến thanh niên, gia đình và bạn bè của họ có xu hướng giảm, điều này cho thấy người trả lời có xu hướng xem tham nhũng là vấn đề ở cấp vĩ mô và trừu tượng, gây ảnh hưởng đến đất nước chứ không ảnh hưởng trực tiếp đến môi trường xã hội xung quanh họ. Do đó, các chương trình giáo dục nhằm tăng cường sự tham gia của người dân vào hoạt động phòng, chống tham nhũng cần nêu rõ thiệt hại gây ra bởi thiếu liêm chính là có thực, không chỉ đối với nền kinh tế và đất nước mà còn đối với mỗi công dân. Tuy nhiên, cần ghi nhận mức độ nhận thức cao

này trong thanh niên - phần nào được phản ánh trong những trường hợp cụ thể như cách các em học sinh lớp 8 trả lời câu hỏi trong bài kiểm tra môn lịch sử tại một trường trung học cơ sở ở Quận 1, thành phố Hồ Chí Minh, được đưa tin trên báo chí trong năm 2014. (Thanh Niên Online, 2014).

HÌNH 11
Thiếu liêm chính là một vấn đề nghiêm trọng: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

HỢP 1

Nhận thức về tầm quan trọng của tính liêm chính ở thanh niên được thể hiện qua một bài kiểm tra lịch sử

Đề kiểm tra môn sử lớp 8 do Phòng Giáo dục và Đào tạo, Ủy ban Nhân dân Quận 1 thành phố Hồ Chí Minh đưa ra (ngày kiểm tra 12/12/2014), ý 2, câu 1 yêu cầu: Nếu em đóng vai trò là một trong những nhà lãnh đạo của Nhà nước ta hiện nay, em có thể đưa ra những biện pháp gì để tạo điều kiện cho nhân dân làm giàu.

Theo thông tin từ Phòng Giáo dục và Đào tạo quận 1, học sinh làm bài khá tốt, có nhiều ý hay. Đặc biệt, có nhiều học sinh cho biết nếu mình là lãnh đạo nhà nước, sẽ giải quyết việc làm cho người thất nghiệp.

Một học sinh của Trường Trần Văn Ơn đưa giải pháp: Sẽ tạo thêm việc làm cho người thất nghiệp, ổn định tình hình xã hội, tiết kiệm các nguồn khoáng sản, tiết kiệm tiền điện, nước, phải sử dụng hợp lý những gì đang có...

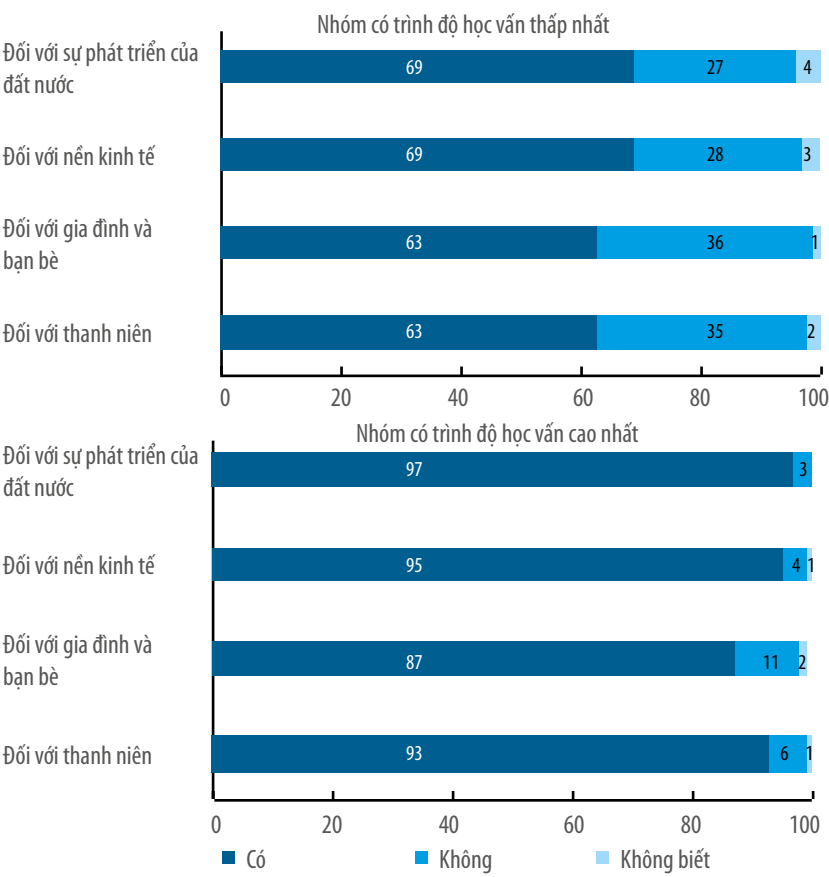
Tương tự, một học sinh khác còn cho biết mình sẽ gỡ bỏ sự độc quyền của Nhà nước (công ty nhà nước) trong một vài lĩnh vực, để tăng số lượng doanh nghiệp, tạo sự cạnh tranh.

“Tạo được lòng tin ở người dân, khuyến khích người dân mua hàng tiêu dùng trong nước”, một học sinh thể hiện quan điểm.

Các kết quả tương đối khác biệt khi số liệu được phân bổ theo các nhóm thanh niên khác nhau. Trong khi khoảng 95-97% số thanh niên có trình độ học vấn cao nhất nhận thức được ảnh hưởng tiêu cực của thiếu liêm chính đối với đất nước và nền kinh tế, thì chưa đến 70% số thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất

HÌNH 12

Thiếu liêm chính là một vấn đề nghiêm trọng: số liệu chia tách theo trình độ học vấn (%)

Cuối cùng, tương tự như kết quả khảo sát năm 2011, có sự khác biệt lớn trong quan điểm của thanh niên ở khu vực thành thị và nông thôn, điều này có thể phản ánh sự khác biệt về giáo dục (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a). Nhận thức về sự nghiêm trọng của thiếu liêm chính ở khu vực nông thôn thấp hơn 10% so với khu vực thành thị. Sự khác biệt giữa nhóm dân tộc thiểu số và dân tộc Kinh là gần 20%. Bên cạnh đó, tuổi tác và giới tính dường như không ảnh hưởng đến việc hình thành quan điểm của người được phỏng vấn.

Sẵn sàng thỏa hiệp liêm chính

Thậm chí ngay cả khi thanh niên biết phân biệt đúng, sai và nhận thức được tầm quan trọng của liêm chính đối với xã hội, vẫn cần tìm hiểu xem thanh niên có sẵn sàng thỏa hiệp các giá trị đạo đức hay không. Thanh niên liệu có lựa chọn hành động một cách liêm chính nếu điều đó gây thiệt hại cho cá nhân, gia đình hay và bạn bè không? Sự khác biệt giữa hiểu biết trên lý thuyết của thanh niên

nhận thức được điều này. Trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất, chỉ có hơn 60% cho rằng tham nhũng là nguy hại đối với họ hoặc gia đình (Hình 12). Những kết quả này phù hợp với kết quả khảo sát năm 2011.

về liêm chính và mức độ sẵn sàng chấp nhận ngoại lệ đối với các nguyên tắc là gì? Để tìm hiểu các vấn đề này, người được phỏng vấn được hỏi liệu họ đồng ý hay không đồng ý với 3 khía cạnh của định nghĩa về một người liêm chính (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B2). Theo các định nghĩa này, một người liêm chính là người:

- (i) Không bao giờ nói dối hay gian lận nên người khác có thể tin tưởng
- (ii) Không vi phạm pháp luật trong bất kỳ tình huống nào
- (iii) Không bao giờ nhận hay đưa hối lộ

Tỷ lệ đồng ý là khá cao trong số người được phỏng vấn về các định nghĩa này: từ 89% đến 95% thanh niên đồng ý với các định nghĩa này, tương tự như quan điểm của nhóm người lớn tuổi. Không có sự khác biệt lớn theo giới tính, địa lý, điều kiện kinh tế hay trình độ học vấn.

Các kết quả thú vị được ghi nhận khi người được phỏng vấn được hỏi về việc họ sẵn sàng thỏa hiệp quan điểm về liêm chính của mình như thế nào. Để tìm hiểu vấn đề

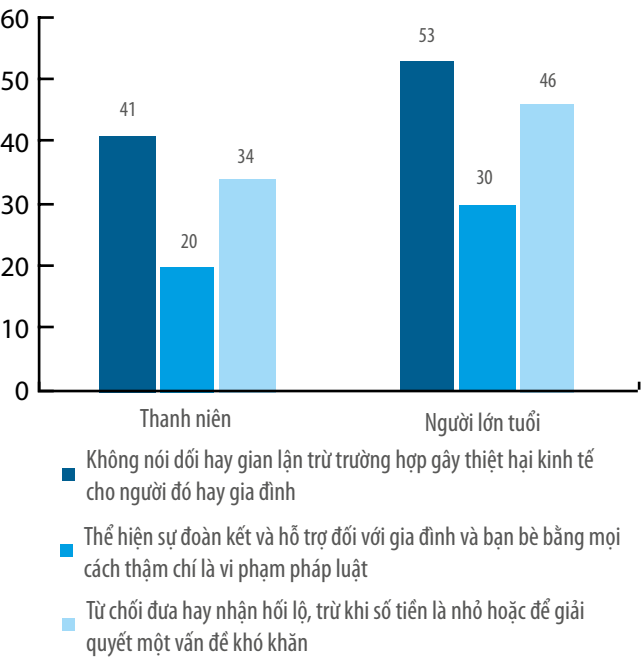
này, ba định nghĩa gần giống nhau và “nói dối” về một người liêm chính được đưa ra. Các định nghĩa này mô tả một người liêm chính là người:

- (i) Không nói dối hay gian lận trừ trường hợp gây thiệt hại cho người đó hay gia đình
- (ii) Thể hiện sự đoàn kết và hỗ trợ đối với gia đình và bạn bè bằng mọi cách, thậm chí là vi phạm pháp luật
- (iii) Từ chối đưa hay nhận hối lộ trừ khi số tiền là nhỏ hoặc để giải quyết một vấn đề khó khăn²

Hình 13 cho thấy 41% thanh niên sẵn sàng thỏa hiệp quan điểm về liêm chính khi việc hành xử liêm chính gây thiệt hại cho một ai đó hoặc cho gia đình họ. 34% đồng ý rằng một người liêm chính có thể vẫn phải đưa một khoản hối lộ nhỏ cho người giúp đỡ mình giải quyết một vấn đề phức tạp. 20% thậm chí có thể chấp nhận vi phạm pháp luật để giúp đỡ gia đình và bạn bè. Nhóm người lớn tuổi thậm chí còn sẵn sàng thỏa hiệp quan điểm về liêm chính hơn: gần 50% cho rằng lý do tránh thiệt hại về kinh tế hoặc đưa hối lộ số tiền nhỏ là chấp nhận được. Đáng chú ý, 30% số người lớn tuổi cho rằng liêm chính đồng nghĩa với việc thực hiện một hành vi trái pháp luật để hỗ trợ gia đình và bạn bè. Kết quả khảo sát cũng cho thấy mức độ sẵn sàng thỏa hiệp quan điểm về liêm chính của thanh niên thay đổi theo lứa tuổi. Câu trả lời của nhóm thanh niên có độ tuổi từ 26-30 tương tự như nhóm người lớn tuổi, trong khi sự sẵn sàng thỏa hiệp quan điểm về liêm chính của nhóm thanh niên có độ tuổi từ 15-18 thấp hơn so với tỉ lệ trung bình của thanh niên nói chung.

HÌNH 13

Đồng ý với định nghĩa “nói dối” về liêm chính: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

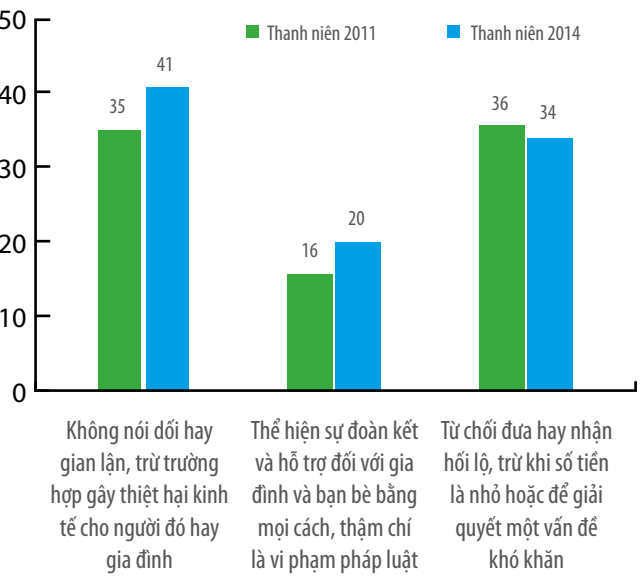

² Vấn đề này được tìm hiểu trong bảng hỏi thông qua hai câu hỏi khác nhau, B2f và B2g. Để thuận lợi cho việc phân tích, nhóm tác giả đã sử dụng kết quả trung bình của hai câu hỏi này. Xem Phụ lục 2 Câu hỏi B2.

Như mô tả tại Hình 14, so với năm 2011 mức độ sẵn sàng “nói dối” quan điểm về liêm chính của thanh niên đã tăng nhẹ trong những tình huống liên quan đến gia đình và bạn bè. Trong khi đó, có sự giảm nhẹ ở mức độ sẵn sàng chấp nhận tham nhũng vật. Tuy nhiên, trong nhóm người lớn tuổi, mức độ sẵn sàng thỏa hiệp tăng đáng kể trong tình huống liên quan đến gia đình và bạn bè (53% so với 41% năm 2011), và tăng nhẹ trong hai tình huống còn lại (tăng lần lượt 5% và 2%). Đây là điều đáng lo ngại vì người lớn tuổi hơn thường là tấm gương cho thanh niên và thái độ của thanh niên cũng có thể thay đổi khi họ lớn tuổi hơn.

HÌNH 14

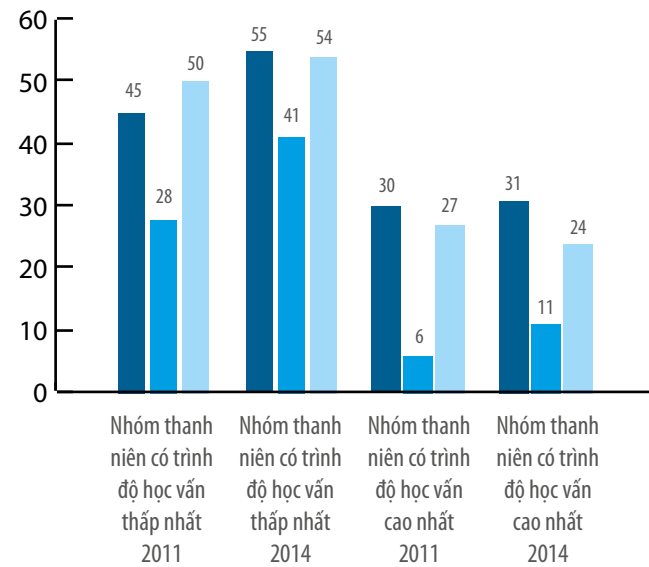
Mức độ sẵn sàng “nói dối” quan điểm về liêm chính: 2011 và 2014 (%)

Trong các nhóm thanh niên Việt Nam, sự khác biệt về mức độ sẵn sàng “nói dối” quan điểm về liêm chính giữa các nhóm có trình độ học vấn khác nhau là rất lớn. 55% số thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất cho rằng một người liêm chính có thể nói dối hay gian lận để giúp đỡ bản thân hoặc gia đình, trong khi tỉ lệ này ở nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất là 31%. 54% thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất cũng chấp nhận tham nhũng vật so với 24% thanh niên có trình độ học vấn cao nhất. Liên quan đến việc vi phạm pháp luật để hỗ trợ gia đình và bạn bè, 41% thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất sẵn sàng làm điều này, so với chỉ 11% số thanh niên có trình độ học vấn cao nhất.

So với kết quả khảo sát năm 2011, có lẽ điều đáng lo ngại nhất là sự gia tăng mức độ sẵn sàng vi phạm pháp luật để hỗ trợ gia đình và bạn bè - từ 28% lên 41% trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất và từ 6% lên 11% trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất (Hình 15). Liên quan đến vấn đề chấp nhận nói dối và gian lận, có sự gia tăng đáng kể trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất. Điểm tích cực duy nhất là sự giảm nhẹ của mức độ sẵn sàng chấp nhận tham nhũng vật trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất.

HÌNH 15
Đồng ý với định nghĩa “nói lỏng” về liên chính trong thanh niên theo trình độ học vấn: 2011 và 2014 (%)

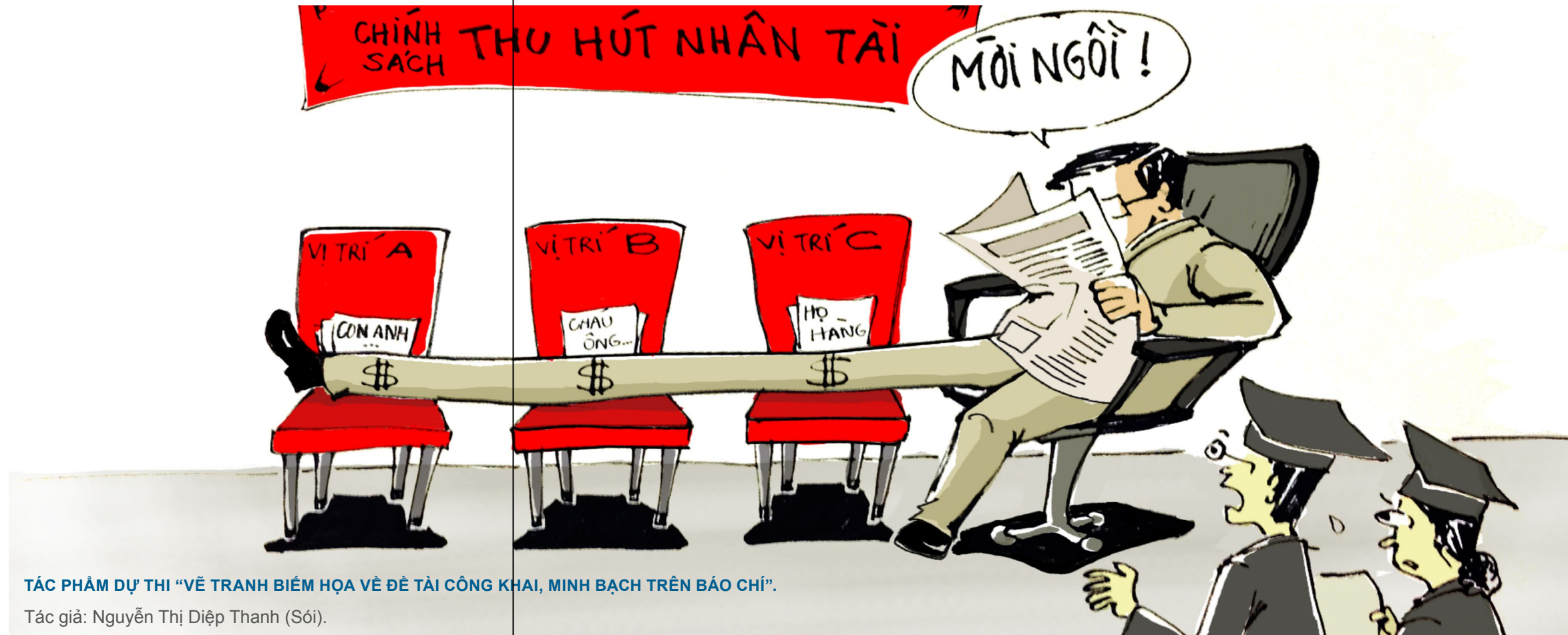

- Không nói dối hay gian lận trừ trường hợp gây thiệt hại kinh tế cho người đó hay gia đình
- Thể hiện sự đoàn kết và hỗ trợ đối với gia đình và bạn bè bằng mọi cách thậm chí là vi phạm pháp luật
- Từ chối đưa hay nhận hối lộ trừ khi số tiền là nhỏ hoặc để giải quyết một vấn đề khó khăn

Nhìn chung, dữ liệu khảo sát cho thấy mức độ chấp nhận gian lận để tránh thiệt hại cho bản thân hay gia đình cũng như chấp nhận tham nhũng vật là khá cao. Trong khi đó, mức độ chấp nhận vi phạm pháp luật để hỗ trợ gia đình hay bạn bè là thấp hơn. Nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp (chỉ tới bậc tiểu học) có thái độ “nói lỏng” hơn rất nhiều về liên chính so với nhóm có học vấn cao hơn. Điều này cho thấy cần có thêm nghiên cứu để có biện pháp giáo dục về liên chính thiết thực, phù hợp đối với nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp, hỗ trợ họ tăng cường nhận thức về liên chính và thực hành liên chính.

TRẢI NGHIỆM VÀ HÀNH VI ỨNG XỬ CỦA THANH NIÊN

Sau khi tìm hiểu các giá trị của thanh niên, Khảo sát 2014 cũng tìm hiểu các hành vi và hành động cụ thể và sự liên hệ giữa hành vi và hành động. Trên thực tế, các giá trị có thể mâu thuẫn với áp lực và động cơ mà thanh niên gặp phải trong cuộc sống hằng ngày. Chương này tập trung tìm hiểu các vấn đề này cũng như tìm hiểu thanh niên đối mặt với tham nhũng như thế nào trong cuộc sống.

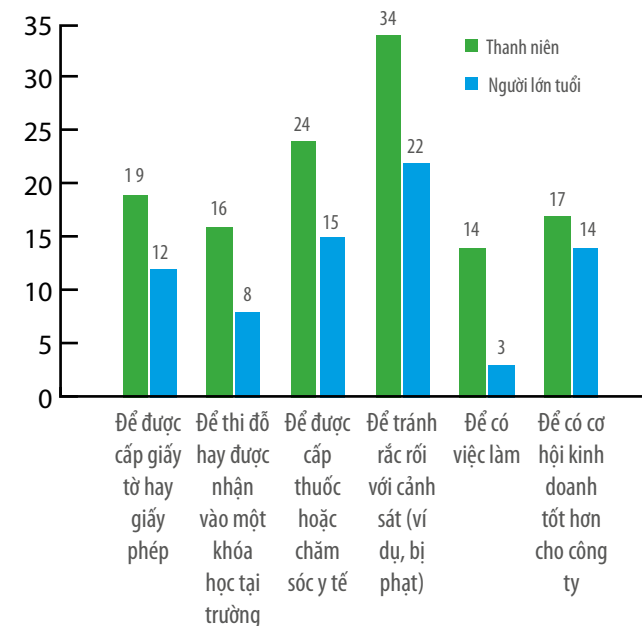

Trải nghiệm với tham nhũng

Vấn đề thứ nhất được nghiên cứu là trải nghiệm về các tình huống tham nhũng cụ thể của thanh niên. Để thực hiện điều này, người được phỏng vấn được nghe một số ví dụ và được hỏi xem họ đã đối mặt với tham nhũng trong hoàn cảnh nào trong 12 tháng qua. Các hoàn cảnh bao gồm: (i) Để được cấp giấy tờ hay giấy phép, (ii) Để thi đỗ hay được nhận vào một khóa học tại trường, (iii) Để được cấp thuốc hoặc chăm sóc y tế cho bản thân hay gia đình tại một cơ sở y tế, (iv) Để tránh rắc rối với cảnh sát (ví dụ, bị phạt), (v) Để có việc làm (vi) Để có nhiều cơ hội kinh doanh hơn cho công ty (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B7).

Như mô tả tại Hình 16, trong số thanh niên gặp phải các tình huống tham nhũng, tỉ lệ cao nhất (34%) gặp phải tình huống tham nhũng khi làm việc với cảnh sát, tiếp đó là 24% để được cấp thuốc hay chăm sóc y tế. Trong tất cả các tình huống còn lại, trải nghiệm với từng tình huống tham nhũng chiếm tỉ lệ từ 14% đến 19%.

HÌNH 16
Trải nghiệm tham nhũng của những người sử dụng các dịch vụ công trong 12 tháng qua: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

Nhìn chung, trải nghiệm tham nhũng của thanh niên có phần thấp hơn so với kết quả khảo sát năm 2011. Những tình huống tham nhũng mà thanh niên gặp phải trong các trường hợp cụ thể trong lĩnh vực giáo dục giảm từ 23% (2011) xuống 16% (2014), trong y tế giảm từ 33% xuống 24%, và trong kinh doanh giảm từ 29% xuống 17%.

Vẫn còn quá sớm để dự báo bất kỳ xu hướng nào dựa trên những số liệu này. Tuy nhiên, khá thú vị khi nhận thấy chỉ hai trong số các tình huống tham gia Khảo sát 2014 không có sự tiến bộ về chỉ số 'kiểm soát tham nhũng' trong Chỉ số Hiệu quả Quản trị và Hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam (PAPI) từ năm 2011 đến năm 2013 (UNDP và nhiều tác giả, 2013).³ Dữ liệu về Việt Nam của Phong vũ biểu tham nhũng toàn cầu năm 2013 cho thấy trải nghiệm với tham nhũng trong lĩnh vực giáo dục, chăm sóc y tế và xin cấp giấy phép nhìn chung tương đối giống nhau trong tất cả các nhóm tuổi. Tuy nhiên, không thể dễ dàng so sánh các số liệu này do sự khác biệt trong mẫu khảo sát và bảng hỏi (Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013).

³ Trong giai đoạn 2011-2013, PAPI ghi nhận các tỉnh Hải Dương, Nam Định, Nghệ An, Điện Biên, Lâm Đồng, Gia Lai, An Giang, thành phố Hồ Chí Minh, Long An đã cải thiện các chỉ số về kiểm soát tham nhũng. Trong số các tỉnh tham gia Khảo sát về liên chính trong thanh niên, chỉ có Bình Dương và Quảng Ngãi thể hiện sự sụt giảm chỉ số này trong báo cáo PAPI.

Tuy nhiên, cũng giống như kết quả khảo sát năm 2011, thanh niên tiếp tục có trải nghiệm tham nhũng nhiều hơn so với người lớn tuổi (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a).⁴ Mặc dù còn cần thêm nghiên cứu để có thể khẳng định nhưng các dữ liệu này cũng góp phần củng cố giả thuyết rằng thanh niên là đối tượng dễ gặp tham nhũng hơn so với nhóm người lớn tuổi. Có thể do họ có ít kinh nghiệm đối phó với các tình huống tham nhũng hơn và vì vậy ít phản ứng và gây rủi ro cho người đòi hỏi lợi hơn.

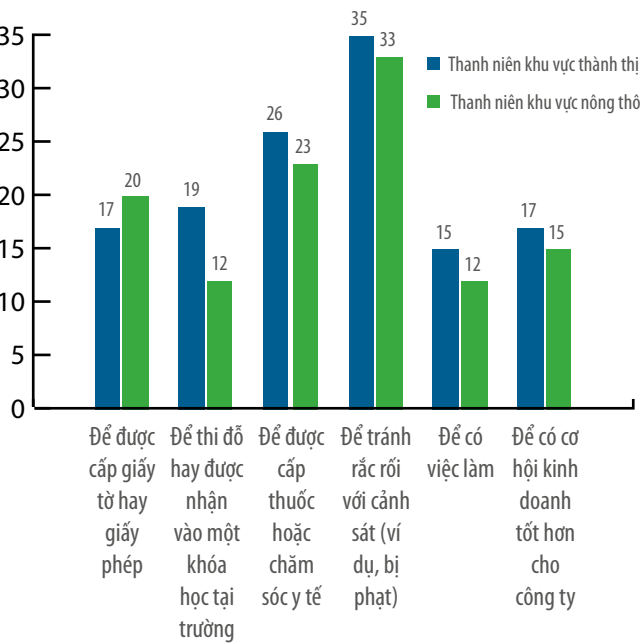
Kết quả Khảo sát 2014 về trải nghiệm của thanh niên với tham nhũng trong ngành y tế không gây ngạc nhiên vì phù hợp với những thông tin đã được phản ánh trên báo chí và các báo cáo khác liên quan đến tham nhũng trong y tế (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011b), từ việc đưa phong bì cho bác sỹ và nhân viên y tế đến việc làm giả kết quả xét nghiệm (Thanh Niên Online, 2014b). Lĩnh vực giáo dục cũng tương tự như vậy khi thông tin về các hành vi tham nhũng hay vi phạm đạo đức trong giáo dục thường được đăng tải trên báo chí, mặc dù không phải thanh niên thường xuyên trực tiếp gặp phải những hành vi này (Lao Động, 2014; Giáo Dục Việt Nam, 2014a; Giáo Dục Việt Nam, 2014b; Thanh Nien News, 2014). Liên quan đến cảnh sát, một câu hỏi tiếp theo cho thấy hầu hết những trải nghiệm với tham nhũng ghi nhận được liên quan đến cảnh sát giao thông (88%), trong khi khoảng 9% cho biết gặp phải tình trạng tham nhũng với cảnh sát khu vực và số người gặp phải tình trạng tham nhũng với các nhóm cảnh sát khác như công an kinh tế là rất nhỏ.

Ngoài các ngành/lĩnh vực thường xảy ra tham nhũng như y tế và cảnh sát giao thông, một điều đáng quan ngại là khoảng 1/5 hay 1/6 thanh niên tiếp tục có trải nghiệm với tham nhũng trong các tình huống như thi cử hoặc giao dịch kinh doanh. Kết quả này cũng phản ánh mối quan ngại lớn hơn, đặc biệt là của các nhà đầu tư nước ngoài đối với tình trạng tham nhũng trong khu vực doanh nghiệp (VCCI, 2013). Do đó, các nỗ lực nhằm nâng cao liêm chính trong lĩnh vực giáo dục và tạo cơ hội để tìm hiểu về các tiêu chuẩn quốc tế không chỉ có tác động tích cực trực tiếp đối với thanh niên, mà còn giúp tăng cường lòng tin của các nhà đầu tư ở Việt Nam.

Giữa các nhóm thanh niên, nhìn chung thanh niên có điều kiện kinh tế cao hơn dường như dễ gặp tham nhũng hơn, có lẽ là bởi vì họ có khả năng chi trả hơn. Cũng có sự khác biệt nhỏ giữa khu vực nông thôn và thành thị liên quan đến trải nghiệm của thanh niên với tham nhũng (Hình 17), mặc dù so với kết quả khảo sát năm 2011, sự khác biệt giữa khu vực thành thị và nông thôn đã giảm bớt.

4 Đáng chú ý, trải nghiệm về tham nhũng ghi nhận được trong nhóm người lớn tuổi liên quan đến cảnh sát tăng nhẹ (từ 19% lên 22%) và liên quan đến vấn đề để có được công việc kinh doanh tăng nhiều (từ 2% lên 14%).

HÌNH 17
Trải nghiệm với tham nhũng của thanh niên sử dụng các dịch vụ công: (%)

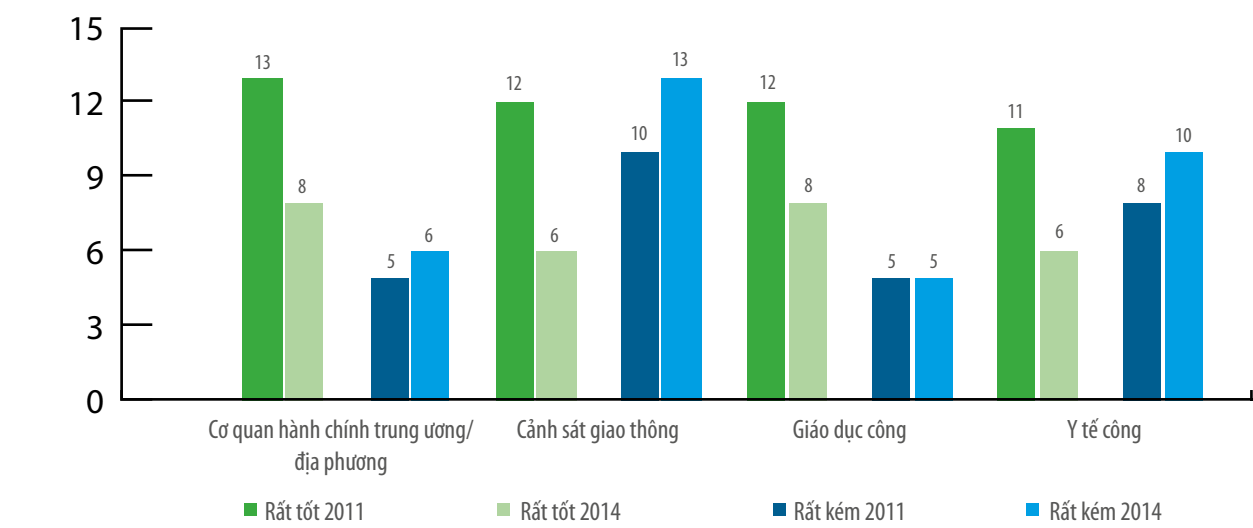

Ngoài ra, người được phỏng vấn cũng được hỏi ý kiến đánh giá về mức độ liêm chính của một số đơn vị cung cấp dịch vụ công. Người được phỏng vấn được yêu cầu đánh giá theo nhiều phương án lựa chọn từ “rất tốt” đến “rất kém” (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B8). Hình 18 tập trung vào tỉ lệ thanh niên đánh giá “rất tốt” hoặc “rất kém” đối với bốn đơn vị cung cấp dịch vụ công chính: hệ thống hành chính trung ương/địa phương, cảnh sát/công an⁵, hệ thống giáo dục công và chăm sóc y tế công.⁶

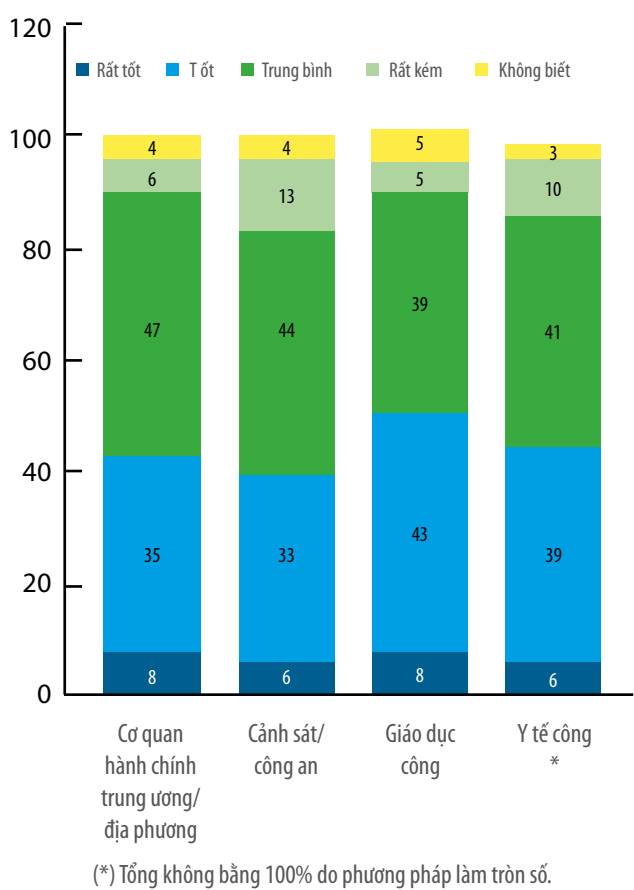
5 Bảng hỏi đề cập đến “cảnh sát/công an”. Tuy nhiên, vì những lý do đã nêu ở trên (thanh niên chủ yếu tiếp xúc với cảnh sát giao thông) và do Câu hỏi B7 sử dụng ví dụ “tránh bị phạt”, nhóm nghiên cứu đặt giả thuyết là người được phỏng vấn đề cập đến cảnh sát giao thông khi trả lời câu hỏi này. Do đó, Hình 18 đề cập đến “cảnh sát giao thông,” chứ không phải là cảnh sát/công an nói chung.

6 Câu hỏi B8 trong Bảng hỏi cũng bao gồm những câu hỏi nhỏ về tham nhũng trong y tế tư nhân, giáo dục tư thục, doanh nghiệp tư nhân và doanh nghiệp nhà nước. Tuy nhiên, tỷ lệ trả lời “không biết” đối với các lĩnh vực này là tương đối cao, cũng như tỉ lệ “trung bình”, có lẽ là do người được phỏng vấn không có quan điểm rõ ràng về các lĩnh vực mới này. Do đó, nhóm nghiên cứu quyết định không đề cập đến các số liệu này.

HÌNH 18
Đánh giá của thanh niên về liêm chính của các đơn vị cung cấp dịch vụ công: 2011 và 2014 (%)

HÌNH 19
Đánh giá của thanh niên về liêm chính của các đơn vị cung cấp dịch vụ công nói chung: năm 2014 (%)

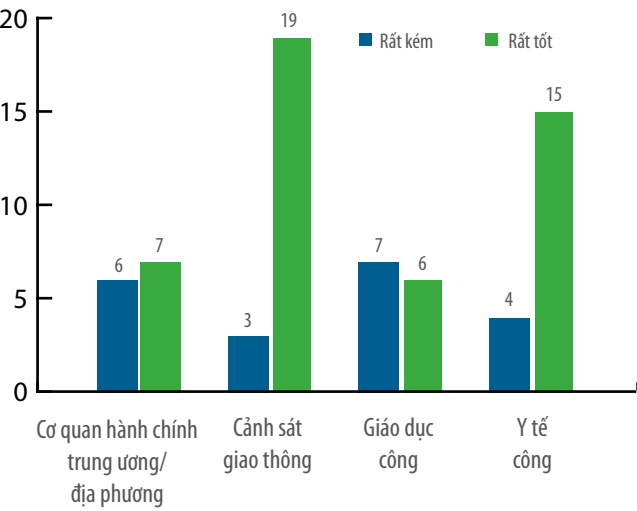

So sánh với kết quả khảo sát năm 2011 cho thấy đánh giá của thanh niên về các đơn vị cung cấp dịch vụ công ngày càng xấu đi. Mặc dù số lượng người trả lời “rất kém” tăng ít, số lượng người trả lời “rất tốt” đã giảm trong cả bốn lĩnh vực (Hình 18). Nhìn chung, đánh giá của thanh niên về liêm chính của bốn đơn vị cung cấp dịch vụ công ngày càng tiêu cực, nhất là với cảnh sát giao thông và y tế công. Cần đối diện với quan điểm này của thanh niên Việt Nam và nỗ lực tăng cường liêm chính trong chính các lĩnh vực này, bởi vì niềm tin vào nhóm các dịch vụ này có vai trò quan trọng trong việc củng cố niềm tin của người dân nói chung và thanh niên nói riêng về hoạt động của khu vực dịch vụ công.

Dữ liệu cho thấy không có sự khác biệt lớn trong câu trả lời của nhóm đối chứng và không có sự khác biệt lớn theo giới tính và địa lý. Tuy nhiên, cũng như kết quả khảo sát năm 2011 (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a), nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất có quan điểm tiêu cực hơn, với rất ít câu trả lời “rất tốt” dành cho bất kỳ cơ quan nào và 19% đánh giá liêm chính của cảnh sát là “rất kém” (Hình 20).

(*) Tổng không bằng 100% do phương pháp làm tròn số.

HÌNH 20
Đánh giá của thanh niên về tính liêm chính của các đơn vị cung cấp dịch vụ công: theo nhóm có trình độ học vấn cao nhất (%)

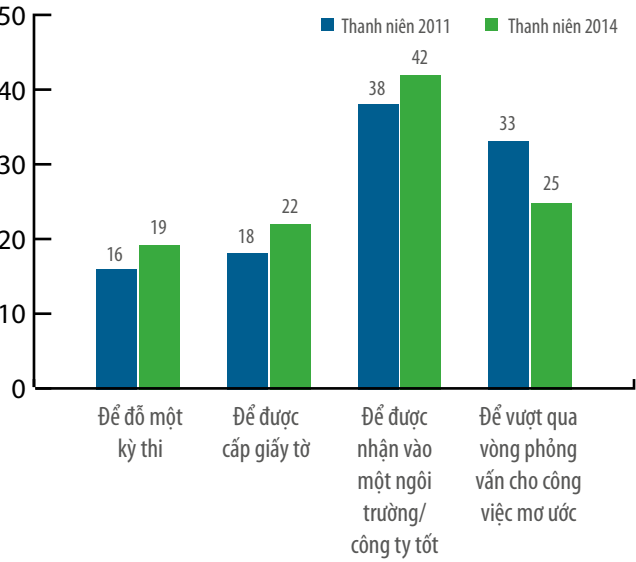
Mức độ sẵn sàng vi phạm liêm chính

Liên quan đến tham nhũng, không phải trường hợp nào người đưa hối lộ cũng là nạn nhân và người nhận hối lộ cũng là thủ phạm. Thực tế thường phức tạp hơn rất nhiều, trong đó có trường hợp người có hành vi tham nhũng nhằm thu lợi cho cá nhân làm ảnh hưởng đến lợi ích chung. Trong một số trường hợp, một số người chủ động tìm cách đạt được lợi thế thông qua hành vi tham nhũng, hoặc tham nhũng vì các lý do khác chẳng hạn như tránh các rắc rối có thực hoặc (được cho rằng) có thể xảy ra. Để tìm hiểu thái độ của thanh niên trong những tình huống đó, một loạt tình huống giả định đã được đưa ra cho người được phỏng vấn (Xem Phụ lục 2, các câu hỏi B9-B12): (i) Để vượt qua một kỳ thi quan trọng, (ii) Để được cấp giấy tờ, (iii) Để được nhận vào trường hoặc công ty (iv) Để vượt qua vòng phỏng vấn xin việc. Trong mỗi tình huống, người được phỏng vấn được yêu cầu lựa chọn giữa một quyết định dựa trên liêm chính (ví dụ, thi mà không gian lận) hoặc một quyết định vi phạm liêm chính (ví dụ, yêu cầu người thân giúp đỡ để vượt qua vòng tuyển dụng).

Hình 21 thể hiện tỉ lệ thanh niên trả lời sẵn sàng thỏa hiệp liêm chính trong những tình huống này. Đáng chú ý, một số lượng lớn thanh niên sẵn sàng vi phạm các nguyên tắc về liêm chính khi phải đưa ra những quyết định lớn trong cuộc đời, chẳng hạn như để được nhận vào một ngôi trường tốt hoặc có được việc làm. So với kết quả khảo sát năm 2011, mức độ sẵn sàng thỏa hiệp các nguyên tắc về đạo đức trong tất cả các tình huống đã tăng nhẹ, trừ tình huống để vượt qua vòng phỏng vấn cho một công việc mơ ước. Điều này có thể phản ánh việc tham nhũng đang được “bình thường hóa” trong thời điểm mà phần lớn người Việt

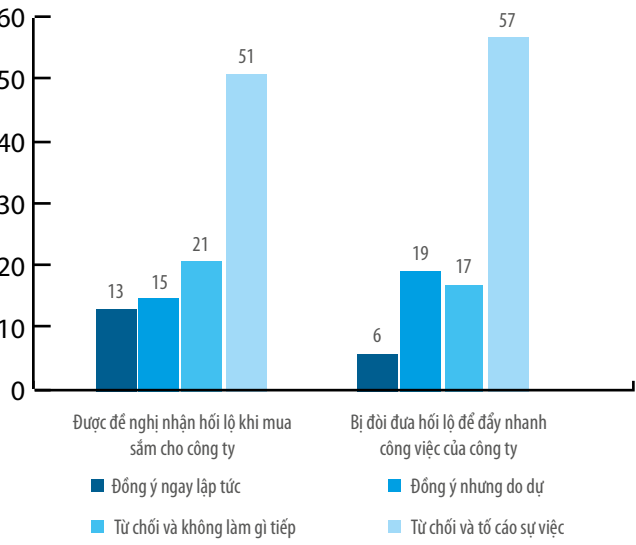
Nam cho rằng tham nhũng có chiều hướng gia tăng (Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013). Hình 21 cho thấy sự thay đổi quan điểm của thanh niên trong tình huống tuyển dụng: chỉ có 25% người được phỏng vấn sẵn sàng hối lộ hay gian lận. Khảo sát 2014 cũng cho thấy thanh niên ít gặp tham nhũng trong quá trình tuyển dụng hơn so với năm 2011 (14% so với 21%, Hình 16). Có lẽ thái độ của thanh niên trong lĩnh vực này đã thay đổi theo kinh nghiệm thực tế của họ. So với các nước Châu Á khác, thanh niên Việt Nam nói chung có mức độ sẵn sàng thỏa hiệp các nguyên tắc về đạo đức thấp hơn thanh niên ở Indonesia, Fiji, Hàn Quốc và Sri Lanka (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014).

HÌNH 21
Mức độ sẵn sàng đưa ra những quyết định vi phạm liêm chính của thanh niên trong những tình huống khác nhau: 2011 và 2014 (%)

Ngoài những tình huống nêu trên, hai câu hỏi mới đã được bổ sung vào khảo sát năm 2014 liên quan đến hoạt động kinh doanh: trong một tình huống giả định, người được phỏng vấn là quản lý phụ trách mua sắm của một công ty được đề nghị nhận hối lộ; trong một tình huống khác, người được phỏng vấn bị đòi đưa hối lộ để có thể đẩy nhanh công việc của công ty mình. Như mô tả tại Hình 22, trong cả hai tình huống này, tỉ lệ thanh niên quyết định vi phạm các nguyên tắc về liêm chính gần bằng nhau (28% và 25%). Khoảng một nửa người được phỏng vấn cho biết họ sẽ từ chối và tố cáo sự việc. Khoảng 1/5 cho biết sẽ từ chối nhưng không làm gì tiếp.

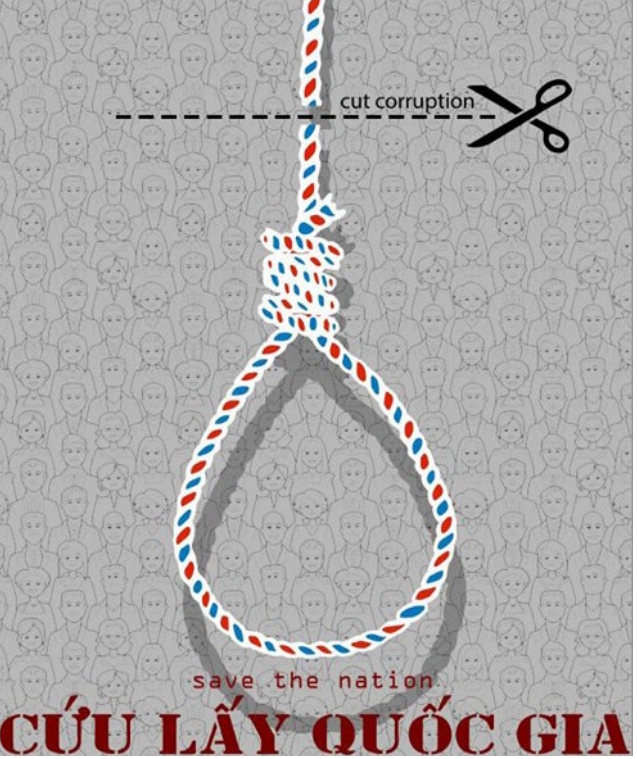
HÌNH 22
Mức độ sẵn sàng đưa ra những quyết định vi phạm liêm chính trong các tình huống kinh doanh trong thanh niên (%)

Nhìn chung, kết quả khảo sát cho thấy một bức tranh tích cực: trong cả hai tình huống, 74% thanh niên cho biết họ sẽ hành xử một cách có đạo đức, với hơn một nửa số người được phỏng vấn cho biết sẵn sàng tố cáo sự việc. Đây là một dấu hiệu đáng mừng đối với các doanh nghiệp trong nước và quốc tế trong giai đoạn hiện nay khi doanh nghiệp nói chung ngày càng phải tuân thủ các tiêu chuẩn quốc tế chặt chẽ hơn về phòng, chống tham nhũng trong kinh doanh. Ngoài ra, những doanh nghiệp có văn hóa kinh doanh liêm chính mạnh mẽ sẽ có thể mang lại cho thanh niên một môi trường tốt để họ thực sự làm việc và phát huy các giá trị của bản thân.

Theo kết quả khảo sát 2014, gần 1/3 số người được phỏng vấn cho biết sẽ nhận hối lộ để đổi lấy việc đồng ý ký hợp đồng, và 1/4 sẵn sàng hối lộ để đẩy nhanh công việc của công ty. Điều này cho thấy doanh nghiệp nên quan tâm nhiều đến việc lựa chọn những ứng viên liêm chính, ngăn ngừa chủ nghĩa “thân hữu” và hối lộ trong quá trình tuyển dụng cũng như phối hợp với các trường đại học và các cơ quan khác nhằm nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của liêm chính trong kinh doanh để có thể tránh các rủi ro sau này về tài chính, uy tín cũng như pháp lý liên quan đến tham nhũng.

Trong tất cả các tình huống, không có sự khác biệt lớn giữa các nhóm khảo sát ở Việt Nam. Các số liệu khá nhất quán giữa nhóm thanh niên và nhóm người lớn tuổi cũng như theo giới tính, trình độ học vấn và điều kiện kinh tế.

Cam kết của thanh niên về nâng cao liêm chính

Khảo sát 2014 cũng tìm hiểu mức độ sẵn sàng của thanh niên trong việc tham gia tăng cường liêm chính và phòng, chống tham nhũng.

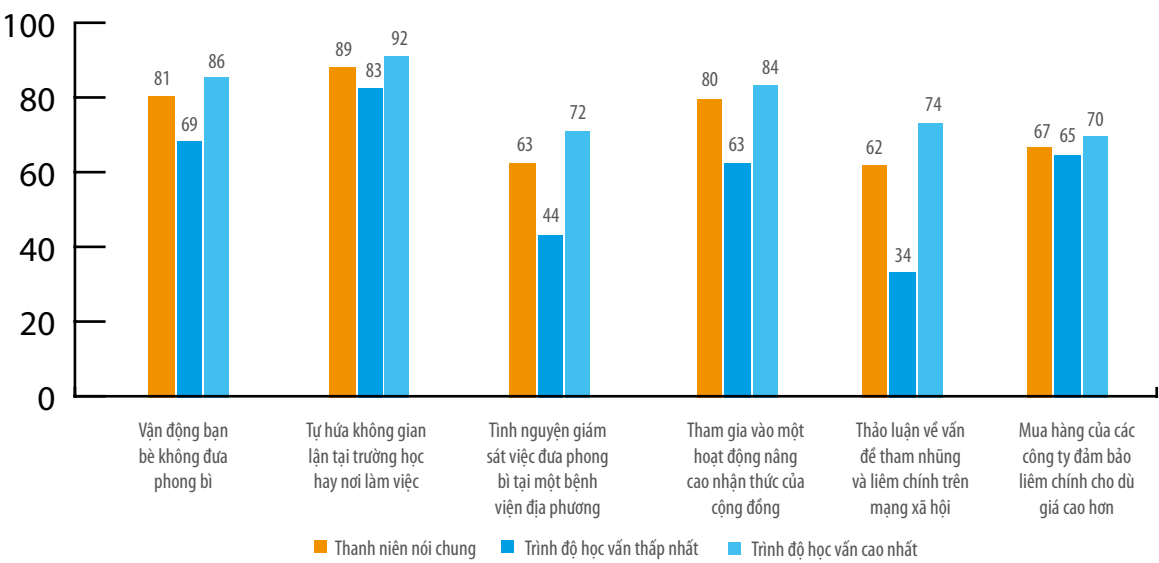
Ở phần này, Khảo sát 2014 tìm hiểu mức độ sẵn sàng của thanh niên trong việc tham gia vào các hoạt động phòng, chống tham nhũng, nâng cao liêm chính và đưa ra những quyết định mang tính đạo đức nhằm góp phần giảm tham nhũng trong xã hội. Người được phỏng vấn được hỏi có sẵn sàng: 1) trao đổi với bạn bè và vận động họ không đưa phong bì, 2) tự hứa không gian lận tại trường học hay nơi làm việc, 3) tham gia nhóm tình nguyện giám sát việc đưa phong bì tại một bệnh viện địa phương, 4) tham gia vào các hoạt động cộng đồng như diễu hành bằng xe đạp để nâng cao nhận thức về phòng, chống tham nhũng, 5) chia sẻ và thảo luận về tham nhũng và liêm chính trên mạng xã hội, 6) mua hàng của các công ty không tham gia hối lộ và/hoặc tham nhũng cho dù giá cao hơn (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B20).

Nhận được tỉ lệ ủng hộ cao nhất là các hoạt động: tự hứa không gian lận tại trường học hay nơi làm việc (89%), tham gia vào hoạt động nâng cao nhận thức của cộng đồng (80%) và vận động bạn bè không đưa phong bì (81%). Khoảng 67% người được phỏng vấn cho biết sẽ mua hàng hóa của công ty đảm bảo liêm chính cho dù giá cao hơn và 63% cho biết họ sẵn sàng tham gia hoạt động giám sát việc đưa phong bì tại một bệnh viện địa phương. Một điểm khá thú vị là thảo luận về tham nhũng và liêm chính trên mạng xã hội (một hoạt động dường như có chi phí thấp và phù hợp với thanh niên) nhận được tỷ lệ lựa chọn thấp nhất, mặc dù vẫn có đến 62% sẵn sàng làm điều này (Hình 23).

ĐÊM HỘI LIÊM CHÍNH 2014.
Ảnh: TT.

HÌNH 23
Mức độ sẵn sàng tham gia các hoạt động nâng cao nhận thức: của thanh niên nói chung và theo trình độ học vấn (%)

Có sự khác biệt đáng kể giữa các nhóm được phỏng vấn theo trình độ học vấn và thu nhập. Nhìn chung, nhóm có trình độ học vấn tốt nhất có mức độ sẵn sàng tham gia bất kỳ hoạt động nào được đưa ra ở mức cao nhất. Nhóm thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế thấp nhất có mức độ sẵn sàng tham gia thấp nhất. Điều này có lẽ không gây ngạc nhiên trong bối cảnh ngày càng có nhiều áp lực hơn đối với việc đảm bảo thu nhập hàng ngày của các nhóm này. Đáng chú ý là ‘sự phân chia công nghệ số’ được thể hiện khá rõ ràng ở câu hỏi về mạng xã hội: 74% nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao lựa chọn hoạt động trên mạng

xã hội so với 34% nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp. Dữ liệu năm 2014 cho thấy, tỷ lệ thanh niên trong nhóm có trình độ học vấn thấp nhất và nhóm có điều kiện kinh tế thấp nhất đều cho rằng hoạt động trên mạng xã hội ít phù hợp hay không liên quan cao hơn so với các nhóm thanh niên còn lại. Cần có thêm nghiên cứu để lý giải hiện tượng này nhưng một trong những nguyên nhân có thể là do những thanh niên có học vấn và điều kiện kinh tế tốt hơn sẽ có điều kiện tiếp xúc với công nghệ thông tin nhiều hơn so với nhóm có học vấn và điều kiện kinh tế thấp.

Những kết quả này cho thấy cần có các hoạt động nâng cao nhận thức và huy động sự tham gia của thanh niên, trong đó tập trung vào các hành động cá nhân cụ thể, thiết thực và các hành động có sự tham gia của bạn bè và cộng đồng gần gũi nhất với thanh niên. Cần lưu ý, các sáng kiến sử dụng truyền thông xã hội dường như vẫn chưa thể dễ dàng tiếp cận được với nhóm thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế thấp. Do nhóm thanh niên này cũng thể hiện mức độ nhận thức thấp hơn về liêm chính, cần có các phương pháp tiếp cận khác phù hợp để khuyến khích sự tham gia của họ.

Bên cạnh đó, cũng cần ghi nhận các nỗ lực đáng mừng trong những năm gần đây trong công tác phòng, chống tham nhũng với sự tham gia của thanh niên, tuy còn khá sớm để đánh giá tác động của các hoạt động này. Có thể nói rằng, ngày càng có nhiều dự án về nâng cao liêm chính trong thanh niên (Xem Hộp 2) và những dự án này đã và đang giúp truyền cảm hứng để nhiều thanh niên quan tâm tham gia, từ đó tạo ra các hành động tích cực.

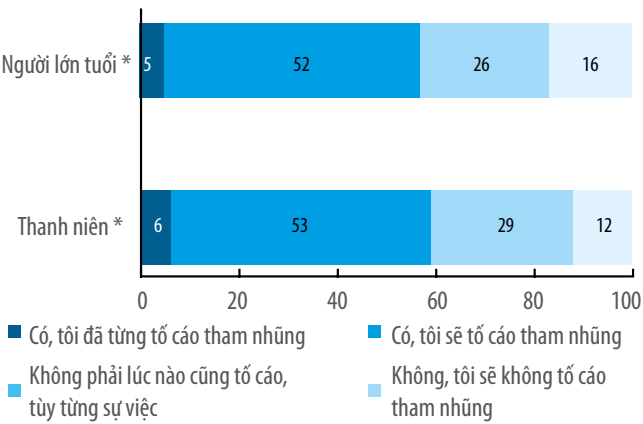
HỘP 2
Các dự án về liêm chính trong thanh niên tại Việt Nam

- Trong những năm gần đây và trong một số trường hợp với sự hỗ trợ đáng kể từ VACI - Sáng kiến phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam (World Bank, 2014), một số hoạt động về liêm chính trong thanh niên đã được thực hiện bởi các trường đại học, các tổ chức phi chính phủ và – quan trọng nhất – bởi chính thanh niên. Các hoạt động này đã giúp nâng cao nhận thức của hàng nghìn thanh niên dưới nhiều hình thức sáng tạo và thú vị. Những nỗ lực này xứng đáng nhận được sự quan tâm hơn nữa của nhiều thanh niên, phụ huynh, giáo viên, cũng như sự ủng hộ của Chính phủ và các nhà tài trợ. Mặc dù có thể chưa đầy đủ, danh sách dưới đây cho thấy các cơ hội để khuyến khích thanh niên tham gia và được truyền cảm hứng để tìm hiểu và thực hành liêm chính.
- Đen hay trắng, bạn chọn gì và Be Change Agents với sự thúc đẩy của Live&Learn trên toàn quốc: <https://www.facebook.com/DenhayTrang>
- Câu lạc bộ Vì một nền giáo dục sạch (FACE), Trường Đại học Hoa Sen, thành phố Hồ Chí Minh: <https://www.facebook.com/FACEHOASEN>
- Sống liêm chính, với sự tài trợ của SAGE, Tổ chức Minh bạch quốc tế, Tổ chức Hướng tới Minh bạch: <https://www.facebook.com/IntegrityMe.vn> và <http://integrityme.vn/>
- Dự án giảng đường tươi đẹp, Học viện Báo chí và Tuyên truyền, Hà Nội: <https://www.facebook.com/SIBProject> và <http://giangduongtuoidep.com.vn>.
- Sáng tạo trẻ, Bến Tre: <https://www.facebook.com/nhomsangtao>
- Câu lạc bộ luật gia trẻ, Khoa Luật, Đại học quốc gia Hà Nội: <https://www.facebook.com/CiLuLuatGiaTreKhoaLuatDhqghn>
- Youth Box Channel, với sự tài trợ của Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh: <https://www.facebook.com/youthbox.vn>
- Tìm hiểu danh sách được cập nhật thường xuyên hơn tại: <http://towardstransparency.vn/vi/du-an-liem-chinh-thanh-nien>

Một khía cạnh cụ thể khác trong hành vi ứng xử của thanh niên được tìm hiểu trong Khảo sát 2014 là mức độ cam kết phòng, chống tham nhũng. Để thực hiện điều này, Khảo sát 2014 đưa ra một câu hỏi về một tình huống giả định: giáo viên đề nghị người được phỏng vấn đưa tiền để cho qua kỳ thi, qua đó tìm hiểu xem người được phỏng vấn có tố cáo tham nhũng không (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B13).

Kết quả khảo sát cho thấy thái độ của thanh niên đối với việc tố cáo tham nhũng không thay đổi so với năm 2011. Hình 24 dưới đây cho thấy gần 60% sẽ tố cáo tham nhũng (trong số này, 5% đã từng tố cáo tham nhũng). 29% không biết làm gì và 12% còn lại cho biết họ sẽ không tố cáo. Tương tự như kết quả khảo sát năm 2011, nhóm người lớn tuổi cũng trả lời tương tự và không có sự khác biệt nhiều xét theo giới tính, mức thu nhập và khu vực thành thị/nông thôn. Tuy nhiên, trình độ học vấn dường như có ảnh hưởng lớn. 48% số thanh niên trong nhóm có trình độ học vấn từ trung học cơ sở trở lên lựa chọn không tố cáo sự việc so với chỉ có 35% số thanh niên trong nhóm có trình độ học vấn tới bậc tiểu học.

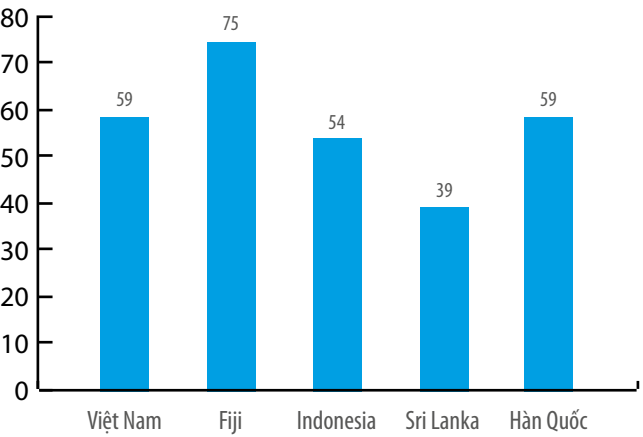
HÌNH 24
Cam kết tố cáo tham nhũng: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

(*) Tổng không bằng 100% do phương pháp làm tròn số.

Đáng chú ý là mức độ sẵn sàng tố cáo một vụ việc tham nhũng cụ thể ở khảo sát năm 2014 cao hơn mức độ sẵn sàng của những người được phỏng vấn trong Phong vũ biểu tham nhũng toàn cầu năm 2013 ở Việt Nam. Cụ thể, năm 2013 khi được hỏi về mức độ sẵn sàng tố cáo một vụ việc tham nhũng nói chung, chỉ có 38% người được phỏng vấn ở Việt Nam – số lượng thấp nhất khi so sánh trong khu vực – cho biết họ sẵn sàng tố cáo (Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013). Trong Khảo sát 2014, như mô tả tại Hình 25, tỉ lệ thanh niên Việt Nam cho biết đã từng tố cáo tham nhũng hoặc sẽ tố cáo gần bằng tỉ lệ ở Indonesia và Hàn Quốc. Sri Lanka có tỉ lệ sẵn sàng tố cáo tham nhũng thấp hơn (39%). Trong khi đó, 3/4 thanh niên ở Fiji cho biết họ sẽ tố cáo vụ việc tham nhũng (Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014).

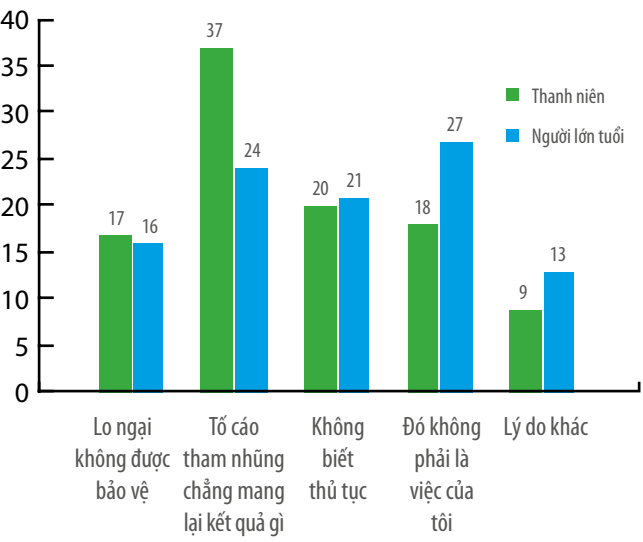
HÌNH 25
Cam kết tố cáo tham nhũng: so sánh trong khu vực Châu Á (%)

Nguồn: Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014

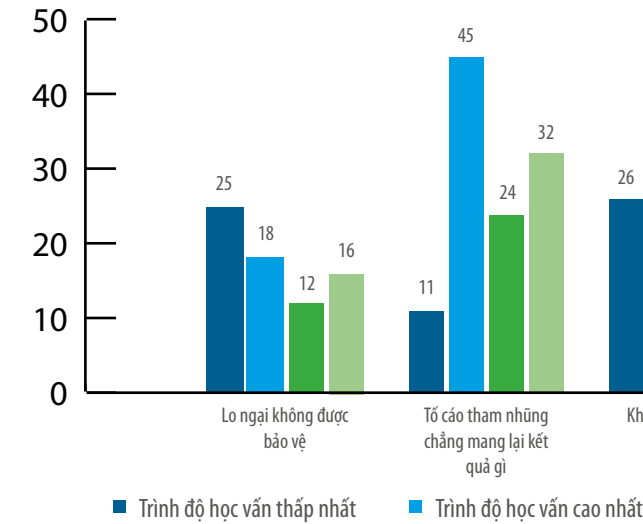
Cũng cần tìm hiểu tại sao nhiều người chọn không tố cáo tham nhũng (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B14). Trong thanh niên Việt Nam, nguyên nhân quan trọng duy nhất, chiếm đến 37%, đó là họ không tin rằng tố cáo sẽ mang lại kết quả – cao hơn so với 28% trong khảo sát năm 2011. 17% lo ngại về những hậu quả tiêu cực, 20% không biết thủ tục tố cáo và đáng lo ngại hơn, 18% cho rằng đây không phải là việc của họ. Đối với nhóm người lớn tuổi, hai lý do chính khiến họ không tố cáo là họ không cho rằng đây là việc của mình (27%) và cảm thấy có tố cáo cũng không chẳng mang lại kết quả gì (24%) (Hình 26).

HÌNH 26
Lý do không tố cáo tham nhũng: theo thanh niên và người lớn tuổi (%)

So với kết quả khảo sát năm 2011, có thể nhận thấy, tỉ lệ thanh niên lựa chọn không tố cáo tham nhũng nhìn chung vẫn không thay đổi. Tuy nhiên, lý do của việc không tố cáo này đã chuyển hướng một cách rõ ràng sang sự bị quan (“tố cáo tham nhũng chẳng mang lại kết quả gì”). Điều này khẳng định một kết quả của nghiên cứu trước đây trong tất cả các nhóm tuổi, trong đó lý do tương tự chiếm hơn 50% số người trả lời không sẵn sàng tố cáo (Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013).

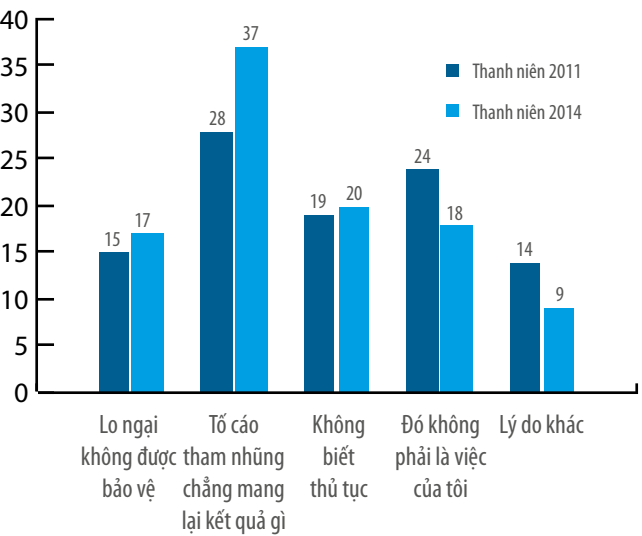
HÌNH 28
Lý do thanh niên không tố cáo tham nhũng: theo trình độ học vấn và điều kiện kinh tế (%)

Câu trả lời có sự khác biệt rõ ràng giữa các nhóm có trình độ học vấn khác nhau. Trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn từ trung học cơ sở trở lên, 45% số

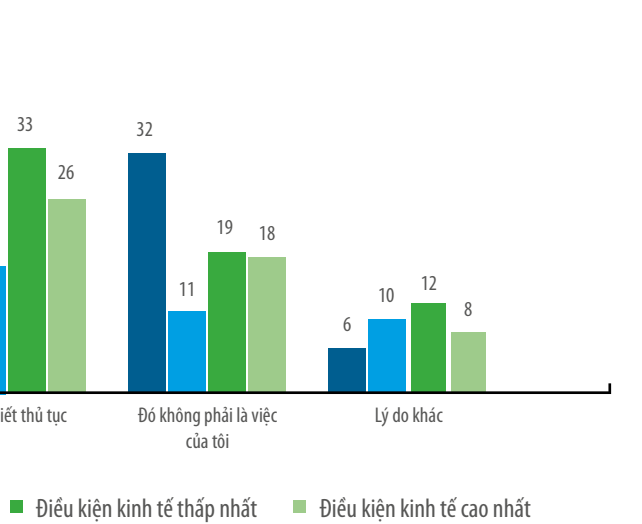
Mức độ bị quan của thanh niên ngày càng tăng là một thực tế rất đáng lo ngại (Hình 27). Ở khía cạnh tích cực hơn, có thể nhận thấy số lượng thanh niên 2014 cho rằng tố cáo tham nhũng không phải là việc của họ ít hơn so với năm 2011. Để tăng thêm niềm tin cho thanh niên và khuyến khích họ tố cáo tham nhũng, điều hết sức quan trọng là phải cho họ thấy việc tố cáo sẽ mang lại kết quả.

HÌNH 27
Lý do thanh niên không tố cáo tham nhũng: 2011 và 2014 (%)

Cuối cùng, cần ghi nhận sự khác biệt trong câu trả lời của các nhóm thanh niên khác nhau xét theo trình độ học vấn và điều kiện kinh tế (Hình 28).

HÌNH 28
Lý do thanh niên không tố cáo tham nhũng: theo trình độ học vấn và điều kiện kinh tế (%)

người được phỏng vấn cho rằng tố cáo tham nhũng sẽ chẳng mang lại kết quả gì. Số liệu cho thấy sự thiếu niềm tin vào các nỗ lực phòng, chống tham nhũng đặc

biệt đáng lo ngại trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất, đây là nhóm đối tượng rất có thể sẽ trở thành những nhà lãnh đạo tương lai trong lĩnh vực kinh doanh và chính trị. Tuy nhiên, chỉ có 11% trong nhóm này cho rằng đó không phải là việc của họ. Với nhóm thanh niên có trình độ học vấn chỉ tới bậc tiểu học thì kết quả lại khác: 1/3 cho rằng đó không phải là việc của họ, 1/4 lo ngại không được bảo vệ và 1/4 còn lại không có thông tin. Có thể thấy trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế thấp nhất, hiểu biết về các thủ tục tố cáo tham nhũng đóng vai trò quan trọng và việc thiếu hiểu biết dẫn tới không sẵn sàng tố cáo. Điều này cũng cho thấy cần có các biện pháp thiết thực, phù hợp để nâng cao nhận thức của các nhóm thanh niên này.

Với mức độ sẵn sàng rất cao của thanh niên trong việc tham gia vào các hoạt động nâng cao nhận thức và đặt trong một bức tranh tổng thể về tố cáo tham nhũng, thanh niên nghĩ như thế nào về vai trò của họ trong việc nâng cao liêm chính và khả năng ảnh hưởng đến xã hội? Để tìm hiểu vấn đề này, người được phỏng vấn được yêu cầu trả lời đồng ý hoàn toàn hay một phần với một trong những tình huống trái ngược sau (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B18): (i) Thanh niên có thể có vai trò trong việc bảo đảm liêm chính và đấu tranh phòng, chống tham nhũng thông qua vận động chính sách và thay đổi thái độ, (ii) Gian lận và hối lộ là điều bình thường của cuộc sống và thanh niên không thể thay đổi do chẳng có ai quan tâm đến quan điểm hay hành vi ứng xử của thanh niên.

Hình 29 cho thấy các kết quả khảo sát nói chung được phân bổ theo trình độ học vấn.

ẢNH HƯỞNG CỦA MÔI TRƯỜNG XUNG QUANH ĐỐI VỚI THANH NIÊN

Thái độ và giá trị của thanh niên được hình thành bởi môi trường xung quanh, các chủ thể như trường học, báo chí và những người xung quanh họ. Chương này tìm hiểu những yếu tố có ảnh hưởng đến quan điểm về liêm chính và phòng, chống tham nhũng của thanh niên. Kết quả nghiên cứu được hy vọng sẽ góp phần xây dựng các chiến lược giáo dục về liêm chính một cách hiệu quả cũng như các hoạt động nâng cao nhận thức và thay đổi hành vi trong thanh niên.

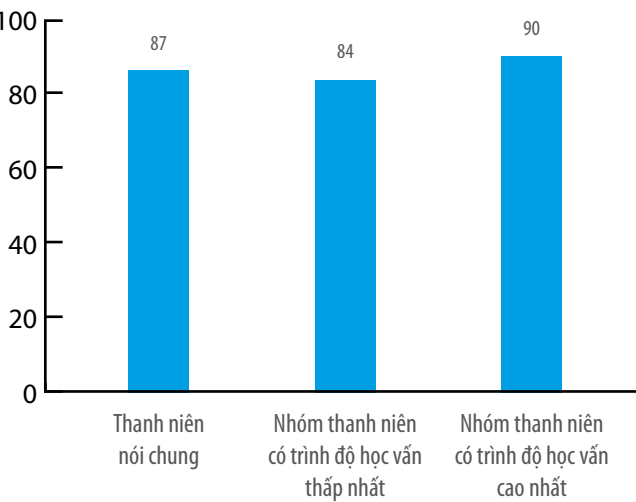
Các nguồn thông tin

So với những năm trước đây, các nguồn thông tin chính ảnh hưởng đến thanh niên đã thay đổi một cách thú vị. Một mặt, Đài/Ti-vi, gia đình, môi trường giáo dục và bạn bè, đồng nghiệp vẫn là những chủ thể có ảnh hưởng nhiều nhất, tiếp theo là báo chí với tỉ lệ khoảng 70% (Hình 30). Đối với những đối tượng được phỏng vấn là người đã đi làm, một số lượng đáng kể (68%) cho rằng nhà tuyển dụng là nhân tố tác động tới họ , gần như ngang bằng với báo chí.⁷

⁷ Hình 30 không thể hiện vấn đề này do mới được đưa vào trong lần khảo sát năm 2014.

Câu trả lời của thanh niên rất lạc quan: gần 90% đồng ý rằng thanh niên có thể có vai trò trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng. Trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp (chỉ tới bậc tiểu học), 84% cho rằng thanh niên có thể góp phần tạo ra thay đổi, tăng hơn rất nhiều so với tỉ lệ 67% trong năm 2011 (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a). Mặc dù đây là điều đáng mừng, kết quả này phần nào bị hạn chế bởi thực tế là có một số lượng lớn và ngày càng tăng thanh niên sẵn sàng thỏa hiệp các giá trị về liêm chính trong những tình huống cụ thể (Hình 21) và khoảng 40% thanh niên nghi ngại việc tố cáo tham nhũng (Hình 24).

HÌNH 29
Đồng ý rằng thanh niên có thể có vai trò trong việc nâng cao liêm chính (%)

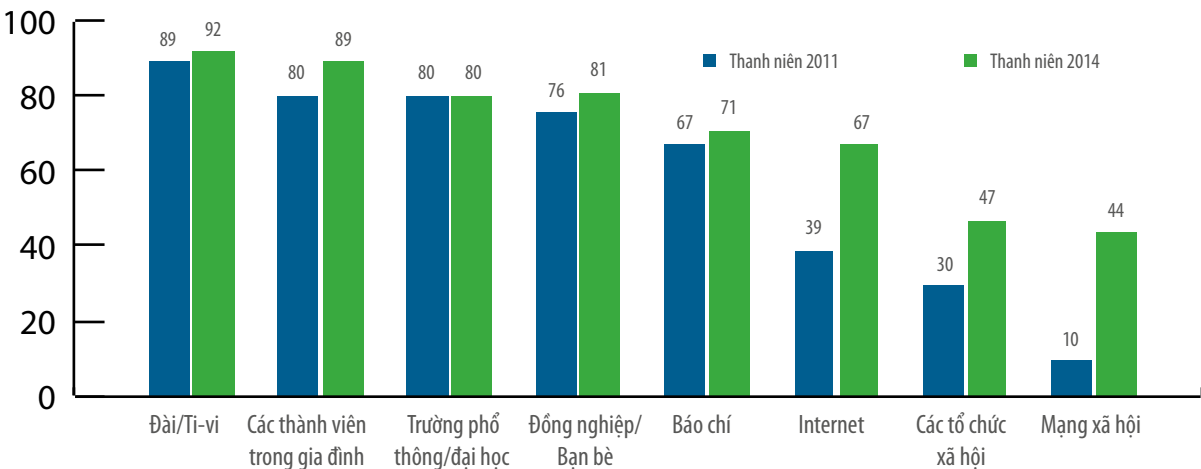
Mặt khác, tầm quan trọng của internet như một kênh thông tin có khả năng tác động tới thanh niên đã tăng đáng kể, từ 39% lên 67%. Tầm quan trọng của mạng xã hội cũng được ghi nhận bởi gần một nửa số người được phỏng vấn trong khảo sát 2014, so với con số 10% năm 2011. Vai trò của các tổ chức xã hội cũng tăng từ 30% lên 47%. Đối với các nhà hoạch định chính sách và chuyên gia giáo dục, kết quả này nhấn mạnh tầm quan trọng của phương pháp dạy học sử dụng nền tảng web và vai trò của các chủ thể khác - chẳng hạn như các tổ chức đoàn thể và các tổ chức xã hội dân sự - bên cạnh gia đình, nhà trường và nơi làm việc.

Tuy nhiên, các kênh thông tin truyền thống như báo chí hay các mối quan hệ xã hội thân thiết vẫn đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành nên quan điểm của thanh niên.

CÁC BẠN TRẺ TRONG NHÓM YOUTH BOX CHANNEL HỌC LÀM PHIM NGẮN.
Ảnh: TT.

HÌNH 30
Nguồn thông tin hình thành nên quan điểm của thanh niên về liêm chính: 2011 và 2014 (%)

Khi được yêu cầu chọn một nguồn thông tin chính duy nhất (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B17k), có ba nguồn thông tin được chọn nhiều nhất trong các câu trả lời của thanh niên, bao gồm: gia đình (được hơn 1/3 thanh niên chọn), Đài /Ti-vi (được 1/4 thanh niên chọn) và Internet (được 11% thanh niên chọn). Mặc dù thanh niên thu thập thông tin từ nhiều nguồn khác nhau, ba nguồn này dường như có ảnh hưởng nhiều nhất đến họ. Tất cả các kênh thông tin khác đều có tỉ lệ khá thấp, ví dụ, chỉ 8% thanh niên chọn nhà trường và 3% thanh niên chọn báo chí.

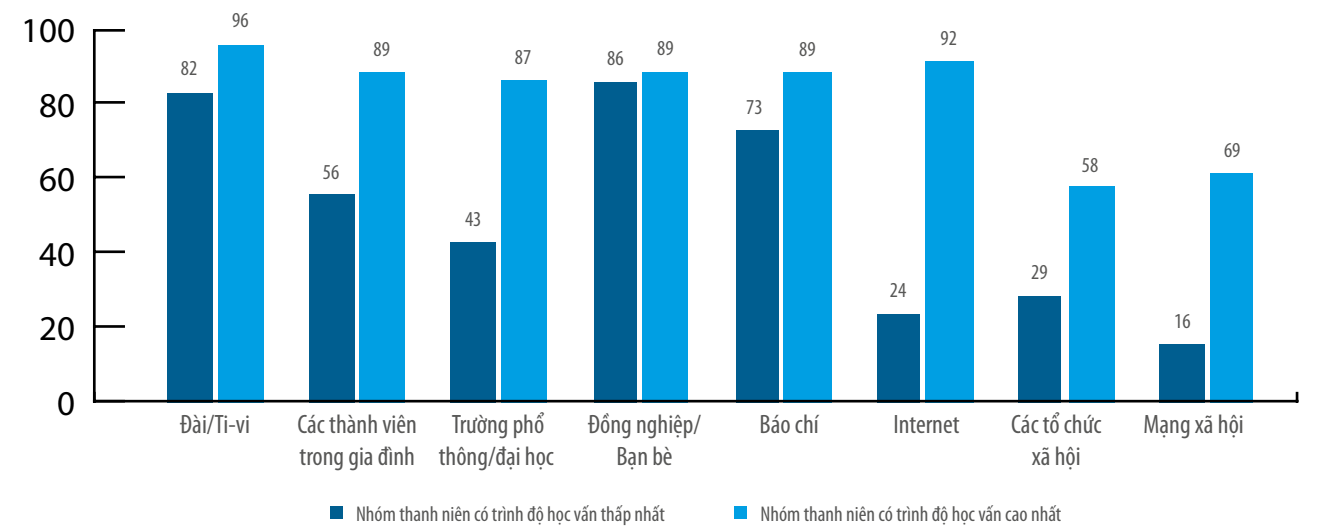
Khi xem xét các nhóm thanh niên có trình độ học vấn khác nhau, có thể thấy sự khác biệt tương đối lớn (Hình 31). Đối với nhóm thanh niên có trình độ học vấn từ trung học cơ sở trở lên, gần như tất cả các nguồn thông tin có tầm quan trọng như nhau. Đối với nhóm thanh niên có trình độ học vấn chỉ tới bậc tiểu học, nhà trường và báo in có tầm ảnh hưởng rất ít. Tương tự như vậy, các tổ chức, đoàn thể được 58% số thanh niên trong nhóm có trình độ học vấn cao nhất lựa chọn như một nguồn thông tin, nhưng chỉ 29% trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn

thấp (chỉ tới bậc tiểu học) lựa chọn nguồn này. Như vậy, có nhiều cách để tác động đến nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất trong khi các kênh cung cấp thông tin cho nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất lại hạn chế hơn nhiều. Việc xây dựng chiến lược nâng cao nhận thức và giáo dục Liêm chính trong thanh niên cần lưu ý những khác biệt này.

Sự khác biệt về ảnh hưởng của công nghệ truyền thông là rất lớn: trong khi 92% số người trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất cho rằng

Internet là nguồn thông tin về Liêm chính quan trọng nhất đối với họ và 62% số người trong nhóm này cho rằng mạng xã hội có vai trò quan trọng, tỉ lệ này chỉ là 24% và 16% trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất. Tuy nhiên, nếu chỉ tính riêng trong nhóm có trình độ học vấn thấp nhất thì vai trò của internet và mạng xã hội đã tăng đáng kể khi năm 2011 chỉ có 2 – 3% số người trong nhóm này cho rằng internet và mạng xã hội góp phần hình thành nên quan điểm về Liêm chính của họ (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a)

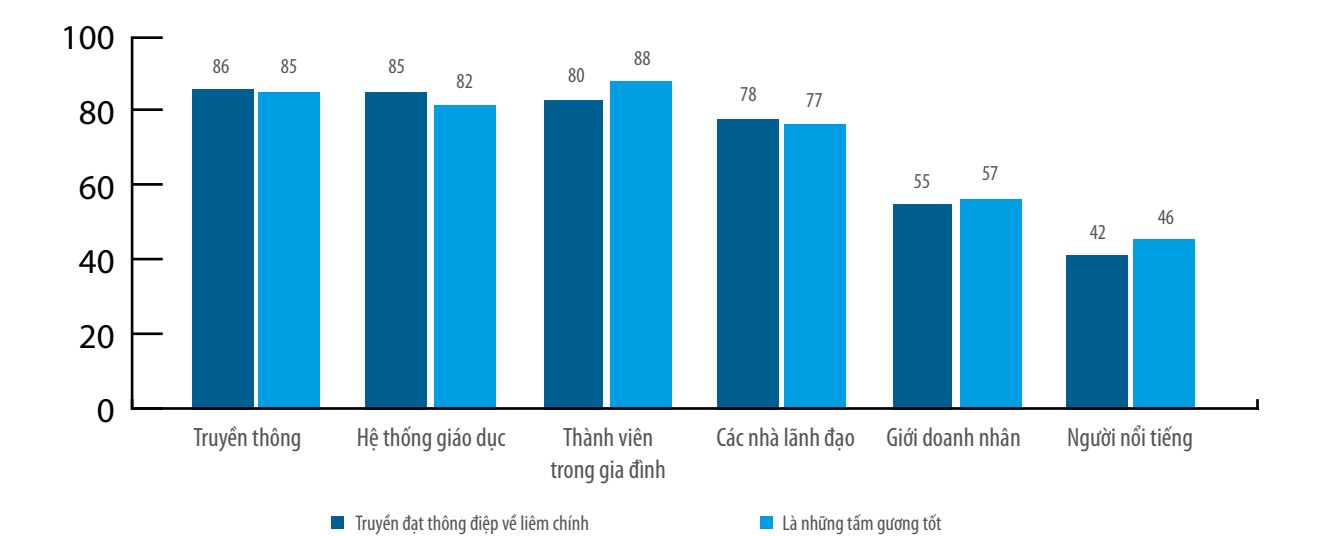
HÌNH 31
Nguồn thông tin hình thành nên quan điểm của thanh niên về Liêm chính: theo trình độ học vấn (%)

Tiếp theo, Khảo sát này tìm hiểu những kênh thông tin đưa ra thông điệp về Liêm chính và những người mà thanh niên cho là tấm gương (Xem Phụ lục 2, Câu hỏi B16-B17). Kết quả thu được tương tự như kết quả khảo sát năm 2011. Như mô tả tại Hình 32, ba kênh thông tin quan trọng nhất góp phần thúc đẩy và

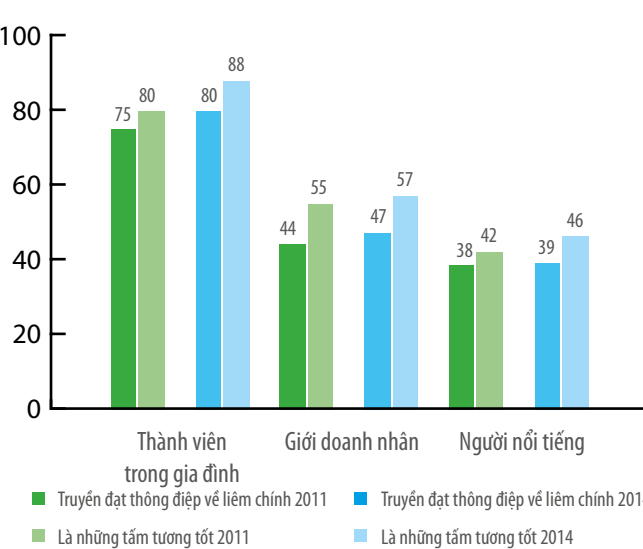
nêu gương về Liêm chính đối với thanh niên là truyền thông, các cơ quan giáo dục và gia đình, với sự lựa chọn của từ 80% đến 88% người được phỏng vấn, tiếp theo đó là các nhà lãnh đạo chính trị và tôn giáo (77% - 78%).

HÌNH 32
Các tấm gương về Liêm chính cho thanh niên (%): theo thanh niên nói chung

Tương tự như kết quả khảo sát năm 2011, rất ít người được phỏng vấn cho rằng đồng nghiệp và người nổi tiếng có thể làm tấm gương và truyền đạt thông điệp về Liêm chính cho họ. Tuy nhiên, khả năng tác động của hai chủ thể này đã tăng mạnh. Năm 2014, 55% thanh niên cho rằng các doanh nhân có thể truyền đạt thông điệp về Liêm chính so với 44% năm 2011 và 57% cho rằng họ là tấm gương tốt, so với 47% năm 2011. Đối với nhóm người nổi tiếng, trong khảo sát năm 2014, 42% thanh niên cho rằng người nổi tiếng có thể truyền đạt thông điệp về Liêm chính so với 38% năm 2011 và 46% cho rằng họ là tấm gương tốt, so với 39% năm 2011. Cũng có sự gia tăng đáng kể trong việc chọn các thành viên trong gia đình làm tấm gương (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a).

HÌNH 33
Những thay đổi lớn nhất về tầm ảnh hưởng của các chủ thể đối với Liêm chính của thanh niên: 2011 và 2014

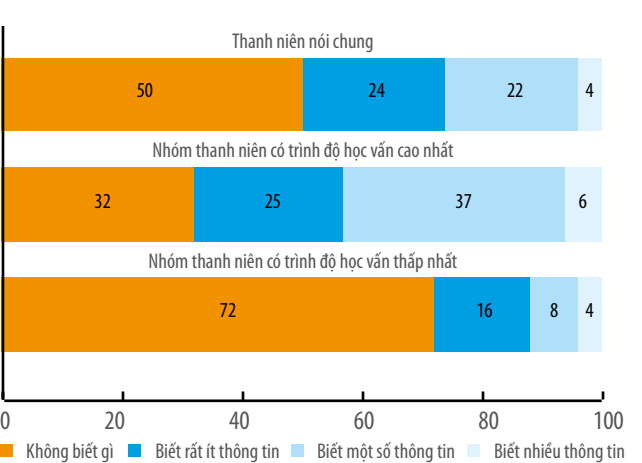

Sự gia tăng tầm quan trọng của những người thân trong gia đình là dấu hiệu đáng mừng. Bên cạnh đó, các lãnh đạo doanh nghiệp và người nổi tiếng rõ ràng có thể góp phần nhiều hơn trong việc nêu gương về Liêm chính cho thanh niên. Trong bối cảnh khu vực tư nhân ngày càng đóng vai trò quan trọng và những người nổi tiếng xuất hiện dày đặc trên các kênh truyền thông, những đối tượng này có thể truyền đạt thông điệp quan trọng về Liêm chính đối với thanh niên. Tuy nhiên, cũng cần lưu ý là với thanh niên, những đối tượng khác cũng có vai trò hết sức quan trọng, ví dụ như các thành viên trong gia đình.

Giáo dục về Liêm chính
Như đã phân tích ở trên, thanh niên cho rằng các cơ sở giáo dục có vai trò quan trọng góp phần hình thành quan điểm về Liêm chính của họ. Trong lĩnh vực này, các chương trình giáo dục chính thức về phòng, chống tham nhũng và tăng cường Liêm chính như Đề án 137 của Chính phủ đóng vai trò quan trọng đối với việc nâng cao Liêm chính. Tuy nhiên, so với kết quả khảo sát năm 2011, vẫn chưa thể đánh giá sự thay đổi về phạm vi cũng như hiệu quả của các hoạt động này vì chúng chỉ mới được triển khai rộng rãi gần đây (Chính phủ Việt Nam, 2013). Khảo sát cho thấy chỉ có 18% thanh niên cho biết họ được giáo dục về phòng, chống tham nhũng tại trường hoặc tại cơ sở giáo dục khác. Trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn tới bậc tiểu học, chỉ 3% cho biết họ được giáo dục ít nhiều về vấn đề này và thậm chí trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất, tỉ lệ này cũng chỉ là 24% (Hình 34).

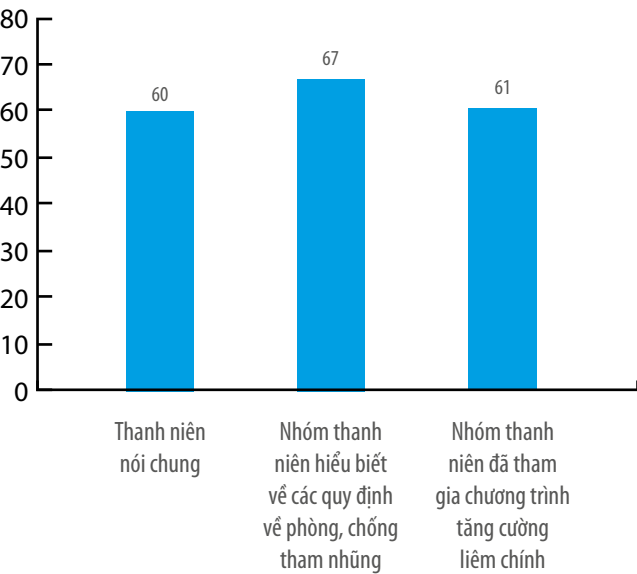
Phần lớn thanh niên cho biết họ không nắm được hoặc biết rất ít thông tin về các quy định, chính sách liên quan đến tăng cường Liêm chính và đấu tranh phòng, chống tham nhũng. Như mô tả tại Hình 34, khoảng 3/4 số thanh niên được hỏi cho biết họ không nắm được hoặc biết rất ít thông tin về vấn đề này, tương tự như tỉ lệ 73% vào năm 2011. Trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp nhất, chỉ 12% biết thông tin trong khi tỉ lệ này là 43% trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất. Các số liệu này cho thấy không có sự thay đổi lớn so với kết quả khảo sát năm 2011 (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a), đồng thời cũng chỉ ra yêu cầu về việc tăng cường giáo dục về Liêm chính và phòng, chống tham nhũng cho thanh niên.

HÌNH 34
Hiểu biết của thanh niên về các quy định của pháp luật về tăng cường Liêm chính và phòng, chống tham nhũng (%)

Trong số thanh niên được tham gia các chương trình giáo dục về liêm chính và phòng, chống tham nhũng, chỉ có 47% cho biết các chương trình này giúp họ hiểu đầy đủ về liêm chính và tham nhũng. Tuy nhiên, 61% cho rằng các chương trình này giúp họ đóng góp được nhiều hơn vào liêm chính trong xã hội. Khi hỏi thêm những người được phỏng vấn có quan điểm tiêu cực hơn về việc tại sao các chương trình này không hiệu quả hoặc không giúp họ hiểu biết đầy đủ, những lý do được đề cập nhiều đó là “thời gian quá ngắn”, “nội dung nặng tính lý thuyết”, “quá chung chung”, “không gắn với thực tiễn”, “không có chiều sâu”.

HÌNH 35
Cam kết tố cáo tham nhũng của thanh niên: theo mức độ hiểu biết và được giáo dục về phòng, chống tham nhũng (%)

Điều này có thể phản ánh những thách thức đối với phương pháp giáo dục truyền thống vốn có xu hướng tập trung vào những nội dung mang tính quy phạm chứ không tập trung vào các ví dụ thực tế, các bài tập tình huống và thảo luận.

Khảo sát chưa ghi nhận có sự thay đổi trong nhận thức của thanh niên hay hiệu quả của công tác giáo dục phòng, chống tham nhũng kể từ khi bắt đầu thực hiện Đề án 137 vào năm 2009. Điều này một phần có thể là do sau giai đoạn thí điểm, Đề án mới chỉ bắt đầu được triển khai rộng rãi trong hệ thống giáo dục từ đầu năm học 2013-2014 (Chính phủ Việt Nam, 2013).

Có thể nói, giáo dục phòng, chống tham nhũng vẫn chưa đến được với nhiều thanh niên, đặc biệt là nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp hơn. Ngoài ra, một kết quả quan trọng của khảo sát năm 2011 vẫn còn đúng, đó là tác động của giáo dục về liêm chính tới mức độ sẵn sàng chuyển từ hiểu biết sang hành động của thanh niên còn hạn chế. Như thể hiện tại Hình 35, trong số ba nhóm: (1) thanh niên nói chung, (2) nhóm thanh niên hiểu biết về các quy định về phòng, chống tham nhũng và (3) nhóm thanh niên đã tham gia chương trình tăng cường liêm chính, tỉ lệ thanh niên cho biết đã từng tố cáo hoặc sẽ tố cáo hành vi tham nhũng dao động quanh ngưỡng 60% trong năm 2014. Tỉ lệ này cũng gần với kết quả khảo sát năm 2011 (Tổ chức Minh bạch Quốc tế và nhiều tác giả, 2011a). Tuy nhiên, mức độ cam kết tố cáo tham nhũng của thanh niên trong nhóm có hiểu biết về các quy định phòng, chống tham nhũng tăng từ 59% năm 2011 lên 67% năm 2014.

Chương 04

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Chương này tóm tắt các kết quả khảo sát chính trên cơ sở so sánh với kết quả khảo sát năm 2011 và kết quả khảo sát tại các nước Châu Á khác (Fiji, Indonesia, Sri Lanka và Hàn Quốc).

Từ đó, chúng tôi đưa ra các khuyến nghị hướng đến thanh niên và các chủ thể đang hoạt động trong lĩnh vực tăng cường liêm chính trong thanh niên.

CÁC KẾT LUẬN CHÍNH

- Thanh niên Việt Nam tiếp tục có mức độ hiểu biết rất cao về những điều đúng, sai và có các giá trị phù hợp với liêm chính. Từ 82% đến 94% đặt trung thực, tuân thủ pháp luật và liêm chính lên trên sự giàu có và thành công có được từ tham nhũng. Từ 89% đến 95% đồng ý rằng một người liêm chính không được gian lận, vi phạm pháp luật, nhận hay đưa hối lộ. Khoảng 85% cho rằng thiếu liêm chính gây nguy hại cho đất nước, gia đình và bản thân họ. Khoảng 90% cho rằng các hành vi tham nhũng là sai. So với một số nước được khảo sát ở khu vực Châu Á-Thái Bình Dương (Hàn Quốc, Sri Lanka, Fiji và Indonesia), đây là những số liệu thể hiện mức độ nhận thức cao nhất.
- Tuy nhiên, có khoảng cách giữa nhận thức, các giá trị của thanh niên và hành động của họ. So với kết quả khảo sát năm 2011, nhiều thanh niên hiện nay sẵn sàng chấp nhận ngoại lệ và thỏa hiệp các nguyên tắc về liêm chính của mình. 41% thanh niên sẵn sàng thỏa hiệp để tránh thiệt hại về vật chất. 1/3 sẵn sàng có hành vi tham nhũng đối với số tiền nhỏ. 1/5 có thể vi phạm pháp luật để hỗ trợ gia đình và bạn bè.
- Cũng có bằng chứng cho thấy nhiều thanh niên đặt sự giàu có về kinh tế cao hơn liêm chính, so với kết quả khảo sát năm 2011. Có 18% thanh niên cho rằng gian lận sẽ dẫn đến thành công trong cuộc sống.
- Tương tự như năm 2011, thanh niên vẫn sẵn sàng thỏa hiệp liêm chính vì lợi ích cá nhân. 42% thanh niên sẵn sàng vi phạm các nguyên tắc về liêm chính để được nhận vào một trường tốt trong khi 25% sẽ chấp nhận hành vi tham nhũng để có được một công việc mơ ước.
- Thanh niên vẫn là đối tượng dễ gặp tham nhũng hơn so với người lớn tuổi trong những lĩnh vực như khi làm việc với cảnh sát giao thông, sử dụng dịch vụ y tế hay xin việc. Đồng thời, đánh giá của thanh niên về các đơn vị cung cấp dịch vụ công chủ chốt cũng ngày càng tiêu cực, theo đó chỉ 6% đánh giá “rất tốt” về mức độ liêm chính của các đơn vị này, chỉ bằng một nửa so với tỉ lệ năm 2011. Nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất có đánh giá khắt khe nhất: từ 1/6 đến 1/5 số người được phỏng vấn đánh giá mức độ liêm chính của lĩnh vực y tế công và cảnh sát giao thông là “rất kém”. Hai lĩnh vực này được đánh giá tiêu cực hơn so với lĩnh vực giáo dục công và hành chính trung ương/địa phương.
- Cam kết tố cáo tham nhũng của thanh niên vẫn còn hạn chế, theo đó khoảng 40% cho biết họ không tố cáo hành vi tham nhũng, chẳng hạn như khi giáo viên yêu cầu hối lộ để đổi lấy điểm thi tốt - tỉ lệ ở mức trung bình khi so sánh với các

nước khác trong khu vực Châu Á - Thái Bình Dương. Sự bi quan, (“tố cáo tham nhũng chẳng mang lại kết quả gì”) và thờ ơ (“đó không phải là việc của tôi”) là lý do chính khiến thanh niên không tố cáo.

- Một trong những kết quả thú vị thể hiện nhất quán trong khảo sát năm 2011 và 2014, là sự khác biệt trong quan điểm và hành vi ứng xử của các nhóm thanh niên có trình độ học vấn khác nhau (giới tính, địa lý và mức thu nhập không có sự khác biệt lớn). Nhóm có trình độ học vấn thấp hơn có quan niệm “thoảng” hơn về liêm chính. Họ dễ đồng ý hay chấp nhận hành vi tham nhũng hơn, đặt sự giàu có về vật chất cao hơn trung thực, và đặt việc hỗ trợ gia đình cao hơn việc tuân thủ pháp luật. Họ cũng có nhận thức kém hơn về tác động tiêu cực của tham nhũng đối với cuộc sống và gia đình cũng như còn thiếu hiểu biết về các thủ tục tố cáo tham nhũng. Trong khi đó, nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao hơn lại bi quan hơn về khả năng các nỗ lực phòng, chống tham nhũng của họ có thể mang lại kết quả; và cũng lo ngại hơn về vấn đề không được bảo vệ nếu tố cáo tham nhũng. Nhóm có trình độ học vấn cao hơn cũng có quan điểm tiêu cực hơn và tin hơn vào việc gian lận và vi phạm pháp luật có thể dẫn đến thành công.
- Theo thanh niên, gia đình, các cơ sở giáo dục, truyền thông và đồng nghiệp tại nơi làm việc là những nguồn thông tin quan trọng nhất và là những tấm gương tốt trong việc thúc đẩy liêm chính. Cũng như kết quả khảo sát năm 2011, những người nổi tiếng và giới doanh nhân, vốn thường được xã hội đánh giá là những người thành đạt, lại ít được thanh niên cho là những tấm gương tốt về liêm chính, mặc dù quan điểm của cả hai nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao hơn và thấp hơn có sự cải thiện. Internet và mạng xã hội đã trở thành các kênh thông tin quan trọng góp phần hình thành quan điểm về liêm chính của thanh niên, đặc biệt là với nhóm thanh niên có trình độ học vấn cao nhất. Tầm quan trọng của các kênh thông tin này đã tăng trong nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp hơn, tuy nhiên tỉ lệ vẫn còn thấp.
- Nhìn chung, không thấy có sự chuyển biến ở nhiều khía cạnh của liêm chính trong thanh niên, thậm chí có khía cạnh còn chứng kiến xu hướng xấu đi so với năm 2011. Các khía cạnh ở đây bao gồm khả năng duy trì các nguyên tắc về liêm chính trong những tình huống khó khăn, khả năng đối phó với hành vi tham nhũng và mức độ sẵn sàng tố cáo tham nhũng. Hiệu quả của các nỗ lực tăng cường liêm chính trong thanh niên và phòng, chống tham nhũng vẫn chưa được thể hiện.

KHUYẾN NGHỊ

Bức tranh tổng hợp được từ Khảo sát về liêm chính trong thanh niên 2014 cho thấy cần nỗ lực hơn nữa để tăng cường liêm chính trong thanh niên Việt Nam và thay đổi môi trường xung quanh họ để họ có thể có các trải nghiệm tốt, từ đó khuyến khích thay đổi hành vi. Về điểm này, nhiều khuyến nghị từ khảo sát năm 2011 vẫn đúng và càng trở nên cấp thiết hơn.

Thanh niên có nhận thức rõ ràng về đúng, sai nhưng dường như vẫn hành động theo những động cơ sẵn có trong môi trường của họ và không phải động cơ nào cũng khuyến khích giá trị liêm chính. Do đó, mặc dù cần có thêm nhiều cách thức hiệu quả để giáo dục và nâng cao nhận thức về liêm chính trong thanh niên, nhưng chỉ như vậy thì dường như chưa đủ. Cần phải có những thay đổi cấp thiết để đảo ngược xu hướng bình thường hóa tham nhũng trong đời sống hàng ngày.

Những khuyến nghị trong báo cáo này hướng đến thanh niên và các chủ thể chính hoạt động trong lĩnh vực tăng cường liêm chính trong thanh niên.

Để khuyến khích sự học hỏi về liêm chính, phòng, chống tham nhũng và hành vi dẫn dắt bởi giá trị liêm chính trong thanh niên, báo cáo khuyến nghị:

Các cơ quan phòng, chống tham nhũng và các cơ quan quản lý nhà nước về giáo dục, đào tạo

- Mở rộng phạm vi, nội dung và tăng cường hiệu quả của công tác giáo dục về phòng, chống tham nhũng và liêm chính.** Các chương trình giáo dục cần lồng ghép các khái niệm về đạo đức có liên quan đến một xã hội ngày càng phân rõ tầng lớp, chẳng hạn như thảo luận về ý nghĩa của thành công, lợi ích công so với lợi ích tư và các giá trị đạo đức. Sử dụng phương pháp giảng dạy có nhiều sự tương tác, bài tập tình huống và thảo luận sẽ có khả năng thành công cao hơn phương pháp học “vẹt” và giảng dạy lý thuyết về các khái niệm trừu tượng mang tính quy phạm thuần túy. Theo nghĩa hẹp, công tác giáo dục phòng, chống tham nhũng cần lồng ghép những vấn đề liên quan đến thực tiễn như quyền và nghĩa vụ của công dân, các kênh tố cáo tham nhũng và thông tin có thể giúp nâng cao khả năng đối phó với tham nhũng của thanh niên trong lĩnh vực giáo dục, y tế và giao thông khi phải đối mặt với các tình huống tham nhũng hàng ngày. Cũng cần triển khai các chương trình giáo dục và nâng cao nhận thức về phòng, chống tham nhũng ở quy mô rộng hơn, sử dụng nhiều kênh thông tin hơn, bao gồm cả các chương trình học chính khóa và ngoại khóa, sử dụng phương tiện truyền thông truyền thống và hiện đại cũng như các chiến lược cụ thể để hướng đến nhóm thanh niên có trình độ học vấn thấp hơn và thanh niên ở khu vực nông thôn.

Cần có những nghiên cứu sâu hơn để tìm hiểu thật rõ về đối tượng thanh niên này, để đảm bảo chất lượng và hiệu quả của các chương trình giáo dục và nâng cao nhận thức. Cuối cùng, cần theo dõi và đánh giá tác động của các hoạt động giáo dục phòng, chống tham nhũng chính thức thông qua việc thu thập các dữ liệu thực tế, lý tưởng nhất là sử dụng nguồn dữ liệu độc lập.

- Tích cực hỗ trợ các hoạt động về tăng cường liêm chính trong thanh niên, do các cơ quan, đoàn thể, các tổ chức xã hội dân sự và các cơ sở giáo dục thực hiện.** Trong những năm qua, ngày càng có nhiều dự án do các nhóm thanh niên khác nhau thực hiện với sự hỗ trợ của các tổ chức phi chính phủ và trường đại học ở Việt Nam – trong đó có một số dự án nhận được sự hỗ trợ đáng kể của Chương trình Sáng kiến phòng, chống tham nhũng Việt Nam (VACI) – nhằm khuyến khích sự tham gia của thanh niên, đặc biệt là trong các hoạt động nâng cao nhận thức. Những dự án này xứng đáng được tiếp tục hỗ trợ và cần hướng đến sự tham gia thiết thực của thanh niên trong các sáng kiến nhằm tăng cường tính minh bạch của các đơn vị cung cấp dịch vụ công cơ bản.
- Tập trung các cải cách về phòng, chống tham nhũng vào những lĩnh vực mà thanh niên có nhiều trải nghiệm về tham nhũng, đặc biệt là giáo dục.** Thanh niên thường gặp tình trạng tham nhũng trong giáo dục, y tế và với cảnh sát giao thông. Do vậy, cần có các biện pháp hạn chế tối đa cơ hội xảy ra tham nhũng trong những lĩnh vực này, để qua đó tăng cường niềm tin của thanh niên đối với các cơ quan nhà nước.

Tham nhũng trong giáo dục dưới nhiều hình thức có thể tác động tiêu cực đến các giá trị của thanh niên (và kết quả giáo dục). Do các báo cáo chính thức và không chính thức về các hành vi tham nhũng trong lĩnh vực này có nhiều điểm khác nhau, lãnh đạo của các cơ sở giáo dục cần được yêu cầu phải chịu trách nhiệm đối với tình trạng tham nhũng cũng như có đủ thẩm quyền thực hiện những hành động quyết liệt để loại bỏ các hiện tượng tham nhũng trong cơ sở giáo dục mà họ phụ trách. Cần có các dự án cụ thể về tăng cường liêm chính, đảm bảo minh bạch trong các lĩnh vực có nguy cơ xảy ra tham nhũng, xử phạt kịp thời và nghiêm khắc các đối tượng tham nhũng và có cơ chế khen thưởng phù hợp cho giáo viên và học sinh. Việc cho phép phụ huynh và học sinh giám sát liêm chính trong hệ thống giáo dục, cũng như bảo vệ những giáo viên dám tố cáo hoặc chống lại hành vi tham nhũng có vai trò đặc biệt quan trọng.

Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh

- Cân nhắc lồng ghép vấn đề liêm chính của thanh niên vào các kế hoạch hàng năm như một chủ đề ưu tiên. Đoàn thanh niên có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc khuyến khích thanh niên và các chủ thể khác hỗ trợ thanh niên tìm hiểu và thực hành liêm chính. Mặc dù hiện nay Đoàn thanh niên tại các trường đại học đã tham gia thực hiện các sáng kiến cụ thể về liêm chính trong thanh niên, quan điểm ủng hộ tích cực từ Trung ương Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh có thể giúp đẩy mạnh các hoạt động trong lĩnh vực này. Cụ thể, Đoàn thanh niên có thể hợp tác cùng các tổ chức phi chính phủ và các trường đại học trong việc xây dựng và triển khai rộng rãi các hoạt động có liên quan.

Các tổ chức thanh niên chính thức và không chính thức khác, các tổ chức phi chính phủ cũng như các chủ thể khác quan tâm đến việc hỗ trợ các hoạt động nâng cao liêm chính trong thanh niên

- Cân nhắc lồng ghép vấn đề tăng cường liêm chính trong thanh niên vào các hoạt động đang thực hiện, đồng thời hợp tác với các sáng kiến về liêm chính trong thanh niên hiện nay.** Các tổ chức của thanh niên và hướng đến thanh niên, cho dù là có đăng ký hay chỉ dựa trên cơ sở tình nguyện, ngày càng có nhiều cơ hội tham gia thực hiện nhiều dự án về liêm chính trong thanh niên, đặc biệt là ở thành phố Hà Nội và Hồ Chí Minh. Chủ đề liêm chính có sự liên quan và có thể được lồng ghép vào nhiều lĩnh vực như giáo dục, môi trường hay phát triển cộng đồng. Liêm chính thực chất là một yếu tố quan trọng trong việc đảm bảo tính bền vững và tác động của các dự án này. Các tổ chức đang hoạt động hay quan tâm đến vấn đề liêm chính trong thanh niên cần nỗ lực đáng kể để hợp tác và phối hợp với nhau nhằm tránh trùng lặp trong hoạt động, hoặc bỏ sót các nhóm thanh niên, đồng thời nên tăng cường học hỏi, hiểu biết lẫn nhau.
- Xem xét sử dụng một cách phù hợp các kết quả của Khảo sát liêm chính trong thanh niên trong quá trình xây dựng các hoạt động nhằm tăng cường liêm chính trong thanh niên.** Dữ liệu của Khảo sát 2014 cho thấy sự khác biệt đáng kể trong thái độ của các nhóm thanh niên khác nhau cũng như phạm vi của các dự án nhằm tăng cường liêm chính trong thanh niên hiện nay. Do đó, tùy theo thể mạnh riêng của mình, các tổ chức phi chính phủ và các tổ chức khác cần xem xét xem có thể đóng góp như thế nào trong việc hỗ trợ nhóm thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế thấp nhất, tập trung vào những đối tượng có khả năng

ảnh hưởng như phụ huynh, các thành viên lớn tuổi khác trong gia đình hay các chuyên gia giáo dục trong nhà trường, để từ đó giúp thay đổi thái độ và hành vi ứng xử của thanh niên.

Các cơ sở giáo dục

- Lãnh đạo các cơ sở giáo dục cần khuyến khích sự phát triển của thanh niên và giáo viên hoặc các câu lạc bộ cũng như khuyến khích sự tham gia của phụ huynh vào quá trình thảo luận và đẩy mạnh thực hiện các ý tưởng về trường học thân thiện và liêm chính.** Thủ trường và lãnh đạo các cơ sở giáo dục cần thể hiện quyết tâm tăng cường liêm chính trong giáo dục, ví dụ như thông qua việc thành lập cũng như hỗ trợ và thúc đẩy hoạt động của các câu lạc bộ chính thức và không chính thức giúp tăng cường liêm chính trong giáo dục tại đơn vị mình. Các dự án này cần sự tham gia của cả giáo viên và học sinh. Các nhà lãnh đạo trong ngành giáo dục cũng cần khuyến khích phụ huynh tham gia tăng cường liêm chính trong giáo dục và tranh thủ sự ủng hộ của họ, ví dụ như tại các cuộc họp phụ huynh, trong việc giám sát kết quả thực hiện trong lĩnh vực này, coi đây như một phần của nỗ lực chung nhằm đảm bảo chất lượng giáo dục.
- Xây dựng đầy đủ các hệ thống và thủ tục để bảo đảm liêm chính trong trường học.** Để đưa ra các động lực phù hợp cho việc tăng cường liêm chính trong môi trường giáo dục của thanh niên, các cơ sở giáo dục từ mẫu giáo đến đại học và sau đại học cần xây dựng một hệ thống phù hợp để đảm bảo liêm chính trong giáo dục, ngăn ngừa tình trạng quay cóp, gian lận trong thi cử cũng như các hành vi vi phạm quy tắc ứng xử trong trường học. Giáo viên và học sinh cần được bồi dưỡng và được hỗ trợ trong quá trình thực hành liêm chính cũng như áp dụng biện pháp xử lý kỷ luật răn đe đối với những hành vi vi phạm.

Các tổ chức kinh tế

- Các doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp lớn cần hỗ trợ các hoạt động về nâng cao liêm chính trong thanh niên nhằm khẳng định tầm quan trọng và vai trò của liêm chính đối với sự phát triển nghề nghiệp.** Là những nhà tuyển dụng tiềm năng, các doanh nghiệp có vai trò đặc biệt trong việc khuyến khích thanh niên quan tâm và thực hành liêm chính. Sự tham gia của doanh nghiệp dưới hình thức chia sẻ chuyên môn với các dự án nhằm tăng cường liêm chính trong thanh niên đang và sắp được thực hiện cũng như dưới hình thức từ thiện và các hình thức hỗ trợ khác có thể truyền đạt một thông điệp mạnh mẽ về liêm chính và truyền cảm hứng cho thế hệ lãnh đạo trẻ mới trong doanh nghiệp.

- Xây dựng và duy trì các quy trình tuyển dụng minh bạch và mang tính cạnh tranh, trong đó liêm chính của ứng viên đóng vai trò quan trọng.** Với vai trò ngày càng tăng của khu vực tư nhân trong tuyển dụng và đối với việc hình thành các tiêu chuẩn về liêm chính, các doanh nghiệp nên đẩy mạnh thực hiện các quy trình tuyển dụng minh bạch. Doanh nghiệp cũng nên xem xét nêu rõ tiêu chí tuyển dụng các ứng viên đề cao giá trị liêm chính và tích cực truyền thông về tầm quan trọng của đạo đức đối với thành công trong kinh doanh cho các nhân viên tương lai.

Phụ huynh và các thành viên khác trong gia đình

- Khuyến khích sự phát triển các giá trị liêm chính bằng cách làm gương và khuyến khích con em thực hành liêm chính.** Theo số liệu của Khảo sát 2014, phụ huynh có vai trò quan trọng trong việc hình thành các giá trị của thanh niên. Do đó, phụ huynh cần là những tấm gương tốt, điều này rất quan trọng để khuyến khích thanh niên thực hành liêm chính. Phụ huynh có thể trở thành tấm gương tốt theo nhiều cách, cụ thể, phụ huynh nên ủng hộ nếu con mình muốn tham gia vào các hoạt động về tăng cường liêm chính trong thanh niên, cũng như khuyến khích con em đưa ra những quyết định có đạo đức trong những tình huống thực tế mà họ có thể gặp khó khăn.
- Tích cực sử dụng các cơ chế về trách nhiệm giải trình tại các cơ sở giáo dục hiện nay để yêu cầu thực hành liêm chính.** Phụ huynh có nhiều cách để yêu cầu các cơ sở giáo dục phải đảm bảo liêm chính của mình nếu có quan ngại về môi trường sống và học tập của con em. Phụ huynh nên tích cực sử dụng các cơ chế này, đặc biệt là yêu cầu các cơ sở giáo dục giải trình về việc đảm bảo chất lượng giáo dục, môi trường giáo dục lành mạnh, ví dụ như tại các cuộc họp phụ huynh.

Cuối cùng là khuyến nghị dành cho chính thanh niên - những người tràn đầy khả năng sáng tạo và lãnh đạo, đó là: thanh niên nên chủ động tham gia hay đề xuất các sáng kiến về liêm chính cũng như vận động bạn bè của mình tham gia vào các sáng kiến này để từ đó học hỏi được nhiều hơn, có cảm hứng và động lực hơn cũng như truyền được cảm hứng và động lực cho người khác cùng thực hành liêm chính.

Trong báo cáo này và tại website: www.towardstransparency.vn có đề cập đến nhiều hoạt động đang được thực hiện và rất đáng quan tâm, nhóm nghiên cứu khảo sát và tổ chức Hướng tới Minh bạch sẽ tiếp tục cập nhật thường xuyên.

Các cơ quan truyền thông

- Tham gia tích cực vào các hoạt động nhằm nâng cao nhận thức về liêm chính trong thanh niên.** Nhiều cơ quan báo chí đã tham gia đưa tin về các dự án tăng cường liêm chính cũng như phát hiện hành vi tham nhũng. Các nỗ lực này rất quan trọng và cần được tiếp tục, thậm chí cần được đẩy mạnh. Ngoài ra, các cơ quan truyền thông cũng nên đưa ra và tận dụng các cơ hội để có nhiều hơn những sản phẩm mang tính phân tích và dựa trên các tiêu chuẩn đạo đức, trong đó đề cao những tấm gương về liêm chính của cá nhân hay tổ chức và khuyến khích khán giả/độc giả trẻ tham gia trao đổi tích cực về chủ đề này. Điều này có thể giúp nâng cao nhận thức về khái niệm liêm chính cũng như giúp hình thành các thái độ tích cực trong thanh niên.
- Tăng cường thông tin tới các đối tượng thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế thấp hơn.** Mặc dù mỗi cơ quan truyền thông có vai trò quan trọng riêng trong lĩnh vực này, số liệu của Khảo sát 2014 cho thấy truyền thông trên Đài phát thanh và Ti-vi đặc biệt hiệu quả trong việc tiếp cận nhóm thanh niên có trình độ học vấn và điều kiện kinh tế thấp hơn. Do đó, các phương tiện nghe-nhìn, thông qua việc tập trung đưa tin về các vấn đề liêm chính, có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hỗ trợ các nhóm này tìm hiểu và thực hành liêm chính.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Allin, S., Davaki, K. & Mossialos, E., 2006. Paying for 'free' health care: The conundrum of informal payments in post-communist Europe. In: J. Kotalik & D. Rodriguez, eds. *Global Corruption Report 2006: Corruption and Health*. Berlin, London, Ann Arbor: Transparency International/Pluto Press, tr. 63-71.

Tổng cục thống kê Việt Nam, 2013. *Điều tra biến động dân số và kế hoạch hóa gia đình thời điểm 1/4/2013: các kết quả chủ yếu*, Hà Nội: Tổng cục Thống kê.

Giáo Dục Việt Nam, 2014a. *"Tham nhũng vặt" ở trường học dạy học sinh điều gì?*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://giaoduc.net.vn/Giao-duc-24h/Tham-nhung-vat-o-truong-hoc-day-hoc-sinh-dieu-gi-150178.gd> [Truy cập ngày 31/12/2014].

Giáo Dục Việt Nam, 2014b. *Những vi phạm động trời ở Trường mẫu giáo Quang Trung đang bị bỏ quên*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://giaoduc.net.vn/Giao-duc-24h/Nhung-vi-pham-dong-troi-o-Truong-mau-giao-Quang-Trung-dang-bi-bo-quen-post153525.gd> [Truy cập ngày 31/12/2014].

Chính phủ Việt Nam, 2013. *Chỉ thị số 10/CT-TTg ngày 12 tháng 6 năm 2013 về việc đưa nội dung phòng, chống tham nhũng vào giảng dạy tại các cơ sở giáo dục, đào tạo từ năm học 2013-2014*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://www.moet.gov.vn/?page=1.35&view=20396> [Truy cập ngày 25/12/2014].

Gray-Molina, G., Rada, E. P. d. & Yañez, E., 1999. *Transparency and Accountability in Bolivia: Does Voice Matter? Working paper #R-381*, Washington: Inter-American Development Bank.

Hort, K., 2011. *Private Hospitals in Vietnam: Recent Growth and Role in the Health Sector*. [Trực tuyến] Đường dẫn: http://ni.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0004/526927/private-hospitals-in-vietnam.pdf [Truy cập ngày 18/12/2014].

Lao Động, 2014. *Trường THPT dân tộc nội trú tỉnh Thanh Hoá: Tham nhũng tiền chính sách của học sinh*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://laodong.com.vn/xa-hoi/truong-thpt-dan-toc-noi-tru-tinh-thanh-hoa-tham-nhung-tien-chinh-sach-cua-hoc-sinh-282463.bld> [Accessed 31 12 2014].

Thanh Nien News, 2014. *Employee took bribes, fixed students' scores: university probe*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://www.thanhniennews.com/education-youth/employee-took-bribes-fixed-students-scores-university-probe-30374.html> [Truy cập ngày 31/12/2014].

Thanh Niên Online, 2014a. *Học sinh 'vào vai' lãnh đạo Nhà nước: Sẽ chống tham nhũng, xóa độc quyền*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://www.thanhnien.com.vn/giao-duc/hoc-sinh-vao-vai-lanh-dao-nha-nuoc-se-chong-tham-nhung-xoa-doc-quyen-517916.html> [Truy cập ngày 31/12/2014].

Thanh Niên Online, 2014b. *Xét xử vụ 'nhân bản' kết quả xét nghiệm ở Bệnh viện Hoài Đức*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://www.thanhnien.com.vn/phap-luat/xet-xu-vu-nhan-ban-ket-qua-xet-nghiem-o-benh-vien-hoai-duc-265002.html> [Truy cập ngày 23/12/2014].

The Economist, 2014. *Health care in Vietnam: Limping along*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://www.economist.com/news/asia/21618894-ordinary-folk-are-sick-and-tired-their-public-hospitals-limping-along> [Truy cập ngày 18/12/2014].

Tổ chức Hướng tới Minh bạch, Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2013. *Phong vũ biểu tham nhũng toàn cầu 2013: Quan điểm và trải nghiệm của người dân Việt Nam*, Hà Nội, Berlin: Ban Thư ký Tổ chức Minh bạch Quốc tế.

Tổ chức Minh bạch quốc tế, Hướng tới Minh bạch, CECODES, DIAL, Live&Learn, 2011a. *Khảo sát Liêm chính trong thanh niên Việt Nam. Khảo sát thí điểm của tổ chức Minh bạch Quốc tế*, Berlin: Ban Thư ký Tổ chức Minh bạch Quốc tế.

Tổ chức Minh bạch Quốc tế, Hướng tới Minh bạch, Trung tâm nghiên cứu và đào tạo phát triển cộng đồng, Đại học Boston, 2011b. *Vì một nền y tế minh bạch và chất lượng: Nhận biết các căn nguyên, vai trò và ảnh hưởng của các khoản chi phí không chính thức trong y tế tại Việt Nam*, Hà Nội/Berlin: Tổ chức Minh bạch Quốc tế.

UNDP, CECODES & VFF, 2013. *Chỉ số Hiệu quả Quản trị và Hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam (PAPI). Đo lường từ kinh nghiệm thực tiễn của người dân*, Hà Nội: UNDP.

Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2009. *Hướng dẫn ngôn ngữ đơn giản về tham nhũng*, Berlin: Ban Thư ký Tổ chức Minh bạch Quốc tế.

Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2014. *Thanh niên Châu Á Thái Bình Dương: Khủng hoảng Liêm chính*, Berlin: Ban Thư ký Tổ chức Minh bạch Quốc tế.

VCCI, 2013. *Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) 2013*, Hà Nội: VCCI, USAID.

VietNamNet Bridge, 2014. *Healthcare sector lays golden eggs for investors*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://english.vietnamnet.vn/fms/business/93787/healthcare-sector-lays-golden-eggs-for-investors.html> [Truy cập ngày 18/12/2014].

World Bank, 2014. *The Vietnam Anti-Corruption Initiative Program 2014 Launched with The Theme 'Transparency, Integrity and Accountability'*. [Trực tuyến] Đường dẫn: <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/12/09/the-vietnam-anti-8211-corruption-initiative-program-2014-launched-with-the-theme-more-transparency-integrity-and-accountability> [Truy cập ngày 29/12/2014].

PHỤ LỤC 1: CÁC THÔNG SỐ CHÍNH CỦA MẪU KHẢO SÁT

Danh sách các tỉnh tham gia khảo sát và số lượt phỏng vấn

Tỉnh	Tổng	Thanh niên	Người lớn tuổi
An Giang	138	102	36
Bình Dương	138	98	40
Điện Biên	141	105	36
Gia Lai	141	104	37
Hải Dương	140	100	40
Tp. Hồ Chí Minh	139	98	41
Nam Định	142	106	36
Nghệ An	146	104	42
Lâm Đồng	138	98	40
Long An	139	97	42
Quảng Ngãi	140	98	42
Tổng	1.542	1.110	432

Phân bổ giới tính của người được phỏng vấn

	Nam	Nữ
Thanh niên	549	561
Người lớn tuổi	207	225

Phân bổ theo độ tuổi của thanh niên (%)

Tuổi	15-18	19-25	26-30
Thanh niên	15,41	45,14	39,46

Trình độ học vấn của thanh niên (%)

%	Học đến bậc tiểu học	Học đến bậc trung học cơ sở	Học đến bậc trung học phổ thông	Học trên bậc trung học phổ thông
Thanh niên nói chung	13,78	31,35	28,74	26,13
Nữ thanh niên	14,21	34,06	28,96	22,77
Nam thanh niên	13,37	28,70	28,52	29,41
Người lớn tuổi	32,87	39,58	14,81	12,73

Phân bổ theo khu vực: nông thôn và thành thị / nông thôn

%	Thành thị	Nông thôn
Thanh niên nói chung	50,81	49,19
Nữ thanh niên	49,00	51,00
Nam thanh niên	52,58	47,42
Người lớn tuổi	50,93	49,07

Phân bổ theo điều kiện kinh tế tự khai của thanh niên

%	Sống thoải mái	Ít nhiều cũng ổn	Ổn nhưng cần cân ke tiền bạc	Sống khó khăn
Thanh niên nói chung	11,62	16,40	64,32	7,66
Nữ thanh niên	12,57	14,94	64,66	7,83
Nam thanh niên	10,70	17,83	63,99	7,49
Người lớn tuổi	7,64	9,72	64,35	18,29

PHỤ LỤC 2: BẢNG HỎI

TỈNH/THÀNH PHỐ	
QUẬN/HUYỆN/THÀNH PHỐ	
XÃ/PHƯỜNG	
TỔ/THÔN/BẢN/XÓM/ẤP	
Mã số người trả lời	
Ngày phỏng vấn	/...../.....
Thời gian bắt đầu phỏng vấn	
Thời gian kết thúc phỏng vấn	
Tên người phỏng vấn:.....	Chữ ký người phỏng vấn:.....
Tên người kiểm phiếu:.....	Chữ ký người kiểm phiếu:.....
Tên người nhập liệu:.....	Chữ ký người nhập liệu:.....
Ngày nhập số liệu:...../...../.....	

PHẦN: ĐẶC ĐIỂM NHÂN KHẨU VÀ XÃ HỘI HỌC CỦA NGƯỜI ĐƯỢC PHỎNG VẤN

Đặc điểm hộ gia đình: (Lưu ý: từ A3 – A7: Hỏi sau cùng)		
A1. Số người trong hộ gia đình:		
A8. Trình độ học vấn cao nhất Lưu ý: Mù chữ là: Tới hết cấp I	1. Tới hết cấp I 2. Tới hết cấp II 3. Tới hết cấp III 4. Trên cấp III	
A9. Dân tộc	 (Nêu rõ)	
A10. Tôn giáo (nếu có)	 (Nêu rõ)	
A11. Tình trạng công việc chính hiện tại của bạn/anh/chị là gì?	1. Đang đi học	Chuyển A 13
	2. Chưa có việc làm Đang tìm việc	Chuyển A 13
	3. Không đi học, Không tìm việc làm	Chuyển A 13
	4. Đang đi làm	Chuyển A 12
A12. Nếu “Đang đi làm” thì công việc là đang làm gì? (người phỏng vấn ghi câu trả lời và sau đó đánh vào ô thích hợp)	1. Khu vực công 2. Khu vực tư nhân (lớn, vừa và nhỏ) 3. Kinh tế hộ gia đình phi nông nghiệp 4. Kinh tế hộ gia đình nông nghiệp 5. Khác	
A13. Nghề nghiệp hiện nay của bố? (Nếu còn sống) (ghi câu trả lời và đánh vào ô thích hợp)	1. Khu vực công 2. Khu vực tư nhân (lớn, vừa và nhỏ) 3. Kinh tế hộ gia đình phi nông nghiệp 4. Kinh tế hộ gia đình nông nghiệp 5. Khác	
A14. Nghề nghiệp hiện nay của mẹ? (Nếu còn sống) (ghi câu trả lời và đánh vào ô thích hợp)	1. Khu vực công 2. Khu vực tư nhân (lớn, vừa và nhỏ) 3. Kinh tế hộ gia đình phi nông nghiệp 4. Kinh tế hộ gia đình nông nghiệp 5. Khác	
A15. Anh/chị có tham gia tổ chức/ đoàn thể nào không? Nếu có tham gia, thì tổ chức/đoàn thể nào là quan trọng nhất đối với anh/chị? (ghi câu trả lời)	1. Có 2. Không	

PHẦN: KHÁI NIỆM (VÀ NIỀM TIN)

B1. Bạn hãy cho biết ý kiến của bạn về những hành vi sau đây?	A. Đó có phải là hành vi sai trái không? • (Nếu “Có”, chuyển sang cột B. • Nếu “Không”, chuyển xuống câu dưới.)	B. Hành vi này chấp nhận được không?
Một ai đó làm một việc gì đó trái pháp luật để cải thiện cuộc sống gia đình họ	1.Có 2.Không	1.Có 2.Không
Một nhà lãnh đạo làm một việc gì đó trái pháp luật để cải thiện cuộc sống gia đình bạn	1.Có 2.Không	1.Có 2.Không
Một công chức yêu cầu trả thêm một khoản tiền không chính thức cho một dịch vụ hoặc thủ tục hành chính nào đó thuộc phạm vi công việc của vị công chức này (ví dụ như cấp phép).	1.Có 2.Không	1.Có 2.Không
Một người có trách nhiệm tuyển dụng cho một người thân vào làm trong ngành mình mà người này lại không có bằng cấp phù hợp (làm phương hại tới một người khác có bằng cấp phù hợp hơn)	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Một người đưa thêm một khoản tiền (hoặc một món quà) cho một công chức để được giải quyết nhanh thủ tục hành chính nào đó như đăng ký ô tô/xe máy.	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Một người đưa một khoản tiền (hoặc quà biếu) cho bác sỹ/ y tá để được chăm sóc điều trị tốt hơn.	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Một phụ huynh học sinh đưa thêm một khoản tiền (hoặc một món quà) cho một giáo viên để học sinh đó được điểm cao hơn	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Một người sử dụng quyền hạn của mình (ví dụ như giáo viên, hoặc quản lý trong công ty) đòi tán tỉnh, sàm sỡ, gạ gẫm quan hệ tình dục thì mới tăng điểm/thăng chức cho học sinh/sinh viên/nhân viên	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
B2. Theo bạn, trong cuộc sống hàng ngày, một người được coi là liêm chính là người: (Người phỏng vấn nhắc lại câu trên trước khi đọc từng tình huống)		
Không bao giờ nói dối hoặc lừa dối vì thế được mọi người tin tưởng.	1.Đúng 2.Sai	
Không bao giờ nói dối hoặc lừa dối trừ khi họ hoặc gia đình họ gặp tổn thất (tổn thất = gặp rắc rối/, tổn kém chi phí)	1.Đúng 2.Sai	
Không vi phạm luật (luôn tuân thủ các quy định của Nhà nước) trong bất cứ trường hợp nào.	1.Đúng 2.Sai	
Thể hiện sự đoàn kết và tinh thần tương trợ gia đình và bạn bè mình bằng mọi cách, kể cả điều đó có thể vi phạm pháp luật.	1.Đúng 2.Sai	
Không bao giờ liên quan tới tham nhũng (không bao giờ nhận hối lộ và đưa hối lộ) trong bất cứ hoàn cảnh nào.	1.Đúng 2.Sai	
Từ chối tham nhũng, trừ trường hợp số lượng không đáng kể (số tiền hoặc món quà nhỏ)	1.Đúng 2.Sai	
Từ chối tham nhũng, trừ phi đó là cách phổ biến để giải quyết các tình huống khó khăn	1.Đúng 2.Sai	

PHẦN: NHẬN THỨC

**Lưu ý: Phương án “Không biết” không được đọc lên hoặc gợi ý cho người được phỏng vấn. Phương án “Không biết” chỉ được sử dụng trong trường hợp người được phỏng vấn thực sự thấy khó trả lời.*

B3. Theo bạn, không liêm chính (bao gồm cả tham nhũng) là một vấn đề nghiêm trọng và thực sự có hại cho:			
(Người phỏng vấn nhắc lại câu trên trước khi đọc từng tình huống)			
Giới trẻ	1. Đúng	2. Sai	3. Không biết *
Gia đình và bạn bè của bạn	1. Đúng	2. Sai	3. Không biết *
Sự phát triển kinh doanh/nền kinh tế nói chung	1. Đúng	2. Sai	3. Không biết *
Sự phát triển đất nước	1. Đúng	2. Sai	3. Không biết *

PHẦN: GIÁ TRỊ, NIỀM TIN

**Lưu ý: Câu B4, B5, B6 người được phỏng vấn chỉ được chọn phương án trả lời. Cách hỏi như sau:*

- Bước 1: Lựa chọn giữa phương án A và B
- Bước 2: Lựa chọn mức độ đồng ý (“Hoàn toàn đồng ý” nghĩa là người được phỏng vấn cho rằng đó chắc chắn là phương án đúng; “đồng ý một phần” nghĩa là người được phỏng vấn cho rằng đó có thể là phương án đúng)

B4. Điều gì quan trọng hơn: giàu có hay trung thực? Bạn hãy lựa chọn các phương án sau:		Chọn câu trả lời tương ứng*
Giàu có là điều quan trọng nhất và nếu nói dối hay lừa dối, thờ ơ với luật pháp và lạm dụng quyền lực để đạt được mục đích này thì cũng chấp nhận được	Hoàn toàn đồng ý với a	1
	Đồng ý một phần với a	2
Trung thực quan trọng hơn giàu có	Đồng ý một phần với b	3
	Hoàn toàn đồng ý với b	4
Không biết		5

B5. Điều gì quan trọng hơn: Tăng thu nhập và trung thực ? Bạn hãy lựa chọn giữa các phương án sau:		Chọn câu trả lời tương ứng*
Tìm cách tăng thu nhập cho gia đình là điều quan trọng nhất và nếu có bỏ qua luật pháp và lạm dụng quyền lực để đạt được mục đích này thì cũng chấp nhận được	Hoàn toàn đồng ý với a	1
	Đồng ý một phần với a	2
Trung thực và tôn trọng qui định, luật pháp còn quan trọng hơn việc tăng thu nhập cho gia đình.	Đồng ý một phần với b	3
	Hoàn toàn đồng ý với b	4
Không biết		5

B6. Theo bạn, ai có cơ hội thành công hơn trong cuộc sống: Bạn hãy lựa chọn giữa các phương án sau: (Sự thành công: Được hiểu theo quan điểm riêng của người trả lời phỏng vấn. Quan điểm về sự thành công của mỗi người có thể khác nhau. Đó có thể là sự giàu có, nổi tiếng, được tôn trọng...)		Chọn câu trả lời tương ứng*
Người sẵn sàng nói dối, lừa dối, vi phạm luật pháp và tham nhũng có khả năng thành công hơn những người khác.	Hoàn toàn đồng ý với a	1
	Đồng ý một phần với a	2
Một người trung thực, liêm chính có nhiều cơ hội thành công hơn người thiếu tính liêm chính.	Đồng ý một phần với b	3
	Hoàn toàn đồng ý với b	4
Không biết		5

PHẦN: TRẢI NGHIỆM (ĐỐI MẶT VỚI) TÌNH HUỐNG KHÓ KHĂN, THÁCH THỨC LIÊN QUAN ĐẾN TÍNH LIÊM CHÍNH

B7. Trong 12 tháng qua, đã bao giờ bạn đối mặt với tham nhũng: (Xin trả lời câu hỏi này dựa vào hiểu biết của bạn về tham nhũng)		
Để có được một loại giấy tờ hay giấy phép nào đó hay không?	1. Có đối mặt 2. Không đối mặt 3. Không gặp phải trường hợp này	
Để được thi đỗ (hay được nhận vào một chương trình đào tạo) ở trường hay không?	1. Có đối mặt 2. Không đối mặt 3. Không gặp phải trường hợp này	
Để được cấp thuốc hoặc được chăm sóc y tế cho bản thân hay ai đó trong gia đình bạn tại một trung tâm y tế hay không?	1. Có đối mặt 2. Không đối mặt 3. Không gặp phải trường hợp này	
Để tránh rắc rối với cảnh sát/ công an (ví dụ như tránh bị phạt) hay không?	1. Có đối mặt 2. Không đối mặt 3. Không gặp phải trường hợp này	Nếu “Có”, đó là với cảnh sát/công an nào? (chọn 1 đáp án) Cảnh sát giao thông Công an kinh tế Công an/cảnh sát khu vực Khác, nêu rõ
Để có việc làm hay không?	1. Có đối mặt 2. Không đối mặt 3. Không gặp phải trường hợp này	
Để có nhiều cơ hội kinh doanh (tiếp cận thị trường) cho công ty/ doanh nghiệp của bạn hay không?	1. Có đối mặt 2. Không đối mặt 3. Không gặp phải trường hợp này	

PHẦN: MỨC ĐỘ LIÊM CHÍNH

B8. Nhận xét của bạn về mức độ liêm chính trong các lĩnh vực dưới đây như thế nào? (Người phỏng vấn nhắc lại câu hỏi trước khi đọc từng tình huống a à h)	1. Rất tốt 2. Tốt 3. Bình thường 4. Hoàn toàn không tốt 5. Không biết* Khoanh tròn số tương ứng với câu trả lời				
Hành chính địa phương/quốc gia	1	2	3	4	5
Cảnh sát, công an	1	2	3	4	5
Giáo dục công lập	1	2	3	4	5
Giáo dục tư nhân	1	2	3	4	5
Y tế nhà nước	1	2	3	4	5
Y tế tư nhân	1	2	3	4	5
Doanh nghiệp nhà nước	1	2	3	4	5
Doanh nghiệp tư nhân	1	2	3	4	5

B8a. Theo bạn, trong 2 năm qua, mức độ tham nhũng trong ngành giáo dục ở Việt Nam đã thay đổi như thế nào (khoanh tròn vào mức lựa chọn)?		
1. Giảm nhiều	2. Giảm một ít	3. Vẫn giữ nguyên
4. Tăng một ít	5. Tăng nhiều	6. Không biết

PHẦN: LIÊM CHÍNH DỰA TRÊN HÀNH VI

**Lưu ý: Từ câu B9 đến câu B17, Người được phỏng vấn phải lựa chọn 1 trong các phương án được đưa ra. Không thể trả lời “không biết”. Nếu người được phỏng vấn trả lời là “còn tùy” thì người phỏng vấn cần kiên trì hỏi lại là trong một tình huống thông thường (không phải vấn đề sống/chết) thì người được hỏi sẽ hành động như thế nào.*

B9. Nếu Bạn cần điểm cao để thi đỗ / hoặc cần phải xin được một công việc quan trọng (vì đây là một bước đi quan trọng cho tương lai và gia đình bạn) thì bạn sẽ làm gì?	- Bạn sẽ cố gắng hết sức và không lừa dối cho dù bạn có thể bị trượt - Bạn sẽ nhờ người bạn tốt nhất của mình giúp đỡ trong lúc thi. Bạn của bạn đồng ý giúp vì giúp đỡ bạn bè là chuyện bình thường. - Bạn sẽ sử dụng bất cứ biện pháp nào: quay cóp, biểu xén quà cáp cho giáo viên hoặc người giúp bạn.
B10. Nếu Bạn cần một loại giấy tờ nào đó (ví dụ: bằng lái xe) mà người phụ trách vấn đề này nhấn mạnh rằng việc này là rất khó, không có cách nào khác, phải mất vài tuần (vài tháng), thì Bạn sẽ làm gì?:	- Chờ đợi - Hỏi khoảng thời gian chính xác có được loại giấy tờ đó và cố gắng tìm hiểu quy trình và lý do tại sao. - Tìm một người bạn/hoặc ai đó thân quen có thể can thiệp giúp sớm lấy được loại giấy tờ đó - Đưa luôn một khoản tiền không chính thức để giải quyết nhanh mọi việc
B11. Nếu người thân của bạn nói rằng ông ấy có một người bạn rất thân có thể xin giúp bạn dễ dàng vào được một trường học hoặc một công ty làm việc mà không cần tham gia quá trình xét tuyển, thì bạn sẽ làm gì?	- Bạn sẽ nói “đồng ý” ngay lập tức - Cảm thấy có chút không thoải mái, tuy nhiên ai cũng làm vậy nên cuối cùng thì bạn cũng nói “đồng ý” - Chần chừ một thời gian dài và cuối cùng quyết định từ chối khéo mà không làm ông chú bạn phật lòng - Nói “không” ngay lập tức, bạn không muốn hành động theo kiểu này
B12. Nếu Bạn nộp đơn xin việc tại một doanh nghiệp phù hợp với nguyện vọng của bạn. Để có được công việc này người phỏng vấn đề nghị bạn chi cho ông ta/ bà ta 10-20% lương hàng tháng mà bạn sẽ được nhận, bạn sẽ làm gì?	- Từ chối ngay lập tức và quyết định quên luôn công việc đó - Do dự, trao đổi, cuối cùng thì chấp nhận và nghĩ rằng khi đã là một thành viên trong doanh nghiệp bạn sẽ cố gắng thay đổi cách hành xử như vậy trong doanh nghiệp - Đồng ý chi tiền vì đây là chuyện phổ biến hiện nay để kiếm được việc
B12a. Bạn phụ trách một hợp đồng mua sắm quan trọng cho tổ chức (công ty/nhóm sinh hoạt/cơ quan Nhà nước). Một nhà cung cấp liên lạc và hứa “bồi dưỡng” 10% hoa hồng cho riêng bạn nếu bạn mua hàng của họ. Bạn sẽ làm gì?	- Thật là tuyệt! Bạn “đồng ý” ngay lập tức và giữ số tiền này riêng cho mình hoặc mang về cho công ty - Bạn không cảm thấy thoải mái lắm, nhưng nghĩ ai cũng làm như vậy. Do đó cuối cùng bạn cũng nói “đồng ý” và giữ số tiền này riêng cho mình hoặc mang về cho công ty - Bạn nói “Không” nhưng không hành động gì thêm - Bạn nói “Không” và báo việc này cho người quản lý của mình
B12b. Bạn đang quản lý một công ty và công ty của bạn đang cần một loại giấy tờ quan trọng. Người đại diện của cơ quan Nhà nước yêu cầu bạn đưa phong bì để đẩy nhanh tiến độ. Bạn sẽ:	- Không vấn đề gì, bạn đồng ý ngay lập tức - Bạn không cảm thấy thoải mái lắm, nhưng cũng thu xếp để đưa khoản “phong bì” này - Bạn nói “Không” nhưng không hành động gì thêm - Bạn nói “Không” và báo việc này cho cơ quan có thẩm quyền

PHẦN: MỨC ĐỘ CAM KẾT SẴN SÀNG TRONG ĐẤU TRANH (tố cáo) tham nhũng

B13. Nếu tình cờ đối mặt với một hành vi tiêu cực (ví dụ một giảng viên yêu cầu bạn đưa tiền để vượt qua kỳ thi), bạn có sẵn sàng trình báo (hoặc tố cáo) sự việc này không?	Có, trước kia tôi đã từng tố cáo trường hợp tương tự	Chuyển sang câu 15
	Có, tôi sẽ tố cáo trong trường hợp chuyện đó xảy ra	Chuyển sang câu 15
	Không phải lúc nào cũng vậy, tôi sẽ tố cáo tùy từng trường hợp	Chuyển sang câu 14
	Không, tôi sẽ không tố cáo	Chuyển sang câu 14
B14. Nếu bạn không sẵn sàng tố cáo thì tại sao? (chọn 1 phương án)	Tôi sợ tố cáo vì tôi sẽ không được bảo vệ Tôi nghĩ rằng việc tố cáo của tôi sẽ không có tác dụng Tôi không biết thủ tục tố cáo Tôi không muốn tố cáo bất kỳ ai, đó không phải việc của tôi Lý do khác, đề nghị nêu rõ	

PHẦN: NGUỒN THÔNG TIN VÀ ẢNH HƯỞNG CỦA MÔI TRƯỜNG (gia đình, môi trường sống, phương tiện thông tin đại chúng)

B15. Bạn có biết thông tin về các qui tắc, qui định tăng cường tính liêm chính và phòng, chống tham nhũng không?	Không Rất ít Một số Nhiều	
B16. Bạn suy nghĩ thế nào về các yếu tố: <i>(Người phỏng vấn nhắc lại câu hỏi A và B sau khi đọc từng yếu tố a à f)</i>	A. Có cung cấp thông tin và chuyển tải thông điệp nhằm thúc đẩy tính liêm chính của bạn không?	B. Hành vi và hành động của những người trong môi trường này/yếu tố này có mang lại những bài học về tính liêm chính cho bạn không?
Môi trường gia đình	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Hệ thống giáo dục	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Phương tiện truyền thông	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Các ngôi sao/ những người nổi tiếng trong giới giải trí	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Giới kinh doanh/ kinh tế	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không
Các nhà lãnh đạo (chính trị, tín ngưỡng/ tôn giáo)	1. Có 2. Không	1. Có 2. Không

B17. Những nguồn thông tin nào hình thành quan điểm của bạn về tính liêm chính		
Thảo luận với các thành viên trong gia đình	1. Có	2. Không
Thảo luận với bạn bè của bạn (cùng lớp hoặc cùng cơ quan)	1. Có	2. Không
Thông tin bạn tiếp thu được ở trường học/ đại học	1. Có	2. Không
Thông tin bạn tiếp thu được ở nơi làm việc	1. Có	2. Không
Bạn nghe trên đài hoặc xem Tivi	1. Có	2. Không
Bạn đọc báo in	1. Có	2. Không
Bạn tìm hiểu trên mạng Internet	1. Có	2. Không
Bạn là thành viên của một tổ chức/hội và bạn trao đổi, thảo luận với các thành viên.	1. Có	2. Không
Bạn là thành viên của mạng xã hội (như Facebook, twitter...)	1. Có	2. Không
Khác (nếu có, đề nghị ghi rõ)	1. Có	2. Không
Trong các lựa chọn trên, ai (hoặc phương tiện thông tin đại chúng nào) bạn cho rằng đó là nguồn thông tin chính? (ghi rõ lựa chọn từ a đến j)		

B18. Theo bạn vai trò của thanh niên trong việc xây dựng tính liêm chính trong xã hội là gì ? Lựa chọn các phương án sau:		Chọn câu trả lời tương ứng*
Thanh niên có thể đóng vai trò trong xây dựng tính liêm chính và phòng, chống tham nhũng (thông qua vận động và thay đổi thái độ)	Hoàn toàn đồng ý với a	1
	Đồng ý một phần với a	2
Lừa dối và hối lộ là bình thường trong cuộc sống. Thanh niên không thể thay đổi tình trạng này (Không ai quan tâm tới quan điểm và hành vi của thanh niên)	Đồng ý một phần với b	3
	Hoàn toàn đồng ý với b	4
Không biết		5

PHẦN: ĐÁNH GIÁ CHI TIẾT CHÍNH SÁCH/CHƯƠNG TRÌNH:

B19. Bạn đã bao giờ được bồi dưỡng hoặc theo học một chương trình về tính liêm chính hoặc về phòng, chống tham nhũng ở trường (hoặc một đơn vị/ tổ chức) hay chưa?	1. Có	Tiếp tục trả lời
	2. Không	Chuyển sang câu 20
Chương trình giáo dục đó có giúp bạn hiểu biết hơn về tính liêm chính và tham nhũng không?	1. Rất nhiều 2. Có, nhưng chưa đủ 3. Hoàn toàn không	Nếu câu trả lời là 2 hoặc 3, yêu cầu người trả lời giải thích tại sao -----
Chương trình giáo dục đó có giúp bạn nâng cao vai trò xây dựng tính liêm chính trong xã hội không?	1. Rất nhiều 2. Có, nhưng chưa đủ 3. Hoàn toàn không	Nếu câu trả lời là 2 hoặc 3, yêu cầu người trả lời giải thích tại sao -----

PHẦN: SỰ SẴN SÀNG THAM GIA VÀO CÁC HOẠT ĐỘNG PHÒNG, CHỐNG THAM NHƯNG

B20. Trong các hoạt động phòng chống tham nhũng dưới đây, bạn có sẵn sàng tham gia vào hoạt động nào không?		
Nói chuyện với bạn bè và khích lệ họ sau này không đưa “phong bì”	1. Có	2. Không
Tự hứa với bản thân không gian dối trong trường học hay công ty	1. Có	2. Không
Tham gia vào nhóm tình nguyện để giám sát việc đưa – nhận phong bì tại một bệnh viện địa phương	1. Có	2. Không
Tham gia tổ chức một hoạt động cộng đồng có mục đích nâng cao nhận thức về tham nhũng (ví dụ một cuộc thi, một buổi nói chuyện, liên hoan văn nghệ, nhảy tập thể, đi xe đạp...)	1. Có	2. Không
Chia sẻ về vấn nạn tham nhũng và/hoặc nâng cao tính liêm chính trên mạng xã hội	1. Có	2. Không
Mua sản phẩm từ các công ty không tham nhũng – hối lộ dù phải trả giá cao hơn	1. Có	2. Không
Khác (giải thích)	1. Có	2. Không

B21. Ai sẽ là người ủng hộ bạn trong các hoạt động thúc đẩy tính liêm chính/ giảm tham nhũng		
Bố mẹ	1. Có	2. Không
Bạn bè	1. Có	2. Không
Thầy cô giáo	1. Có	2. Không
Đại diện hội học sinh – sinh viên	1. Có	2. Không
Đồng nghiệp	1. Có	2. Không
Người quản lý/sếp	1. Có	2. Không
Lãnh đạo chính quyền tại địa phương	1. Có	2. Không
Cán bộ Đảng tại địa phương	1. Có	2. Không

PHẦN: MỨC SỐNG CỦA NGƯỜI ĐƯỢC PHỎNG VẤN

C1. Sở hữu tài sản (đồ đạc), (đánh giá khách quan) :					
Điện	1. Có	2. Không	f. Xe đạp	1. Có	2. Không
Nước sạch sinh hoạt	1. Có	2. Không	g. Xe máy	1. Có	2. Không
Tủ lạnh	1. Có	2. Không	h. Ô tô	1. Có	2. Không
Điện thoại cố định	1. Có	2. Không	i. Máy tính	1. Có	2. Không
Điện thoại di động	1. Có	2. Không	j. Internet tại nhà	1. Có	2. Không

C2. Với thu nhập gia đình như vậy, bạn có cho ăng:
(đánh giá khách quan)

1. Bạn sống thoải mái
2. Khá hài lòng
3. Bình thường
4. Rất chật vật

C3. Xét một cách toàn diện, bạn có hài lòng với cuộc sống hiện nay của mình không? (đánh giá chủ quan)

Bạn sẽ nói rằng mình:

1. Rất hài lòng
2. Khá hài lòng
3. Bình thường
4. Không hài lòng
5. Không hề hài lòng

PHẦN: MỨC ĐỘ THÔNG TIN VÀ TIẾP CẬN THÔNG TIN

Bạn thường thu thập thông tin từ các nguồn sau đây như thế nào?	
C4. Đài hoặc tivi	1. Hằng ngày 2. Vài lần một tuần 3. Vài lần một tháng 4. Dưới một lần một tháng 5. Không bao giờ
C5. Báo chí	1. Hằng ngày 2. Vài lần một tuần 3. Vài lần một tháng 4. Dưới một lần một tháng 5. Không bao giờ
C6. Internet (Báo mạng xếp vào internet)	1. Hằng ngày 2. Vài lần một tuần 3. Vài lần một tháng 4. Dưới một lần một tháng 5. Không bao giờ
Các công cụ truyền thông	
C7. Nêu 3 công cụ truyền thông được bạn sử dụng để thu nhận thông tin hoặc giao tiếp (Đài, tivi, báo viết, báo mạng, điện thoại di động, quan hệ xã hội, mạng xã hội...)	1. 2. 3. (Nêu rõ và điền mã)

PHẦN: CÁC CÂU HỎI PHỎNG VẤN

C8. Bạn cảm thấy các câu hỏi trên như thế nào?	1. Dễ trả lời 2. Không dễ (một số câu hỏi khó) 3. Khó trả lời 4. Rất khó trả lời
C9. Bạn tự nhận định có bao nhiêu câu hỏi bạn trả lời trung thực?	1. Tất cả các câu hỏi 2. Phần lớn số câu hỏi (từ 50% trở lên) 3. Phần nhỏ số câu hỏi (dưới 50% số câu hỏi)

A3. Họ và tên	
A4. Giới tính	1. Nam 2. Nữ
A5. Ngày tháng năm sinh: (Sau đó người phỏng vấn tự điền tuổi)	Tháng Năm Tuổi
A6. Số điện thoại cố định (nếu người phỏng vấn thấy thoải mái):	
A7. Số diện thoại di động (nếu người phỏng vấn thấy thoải mái):	

PHẦN: QUAN SÁT CỦA NGƯỜI PHỎNG VẤN

Miêu tả tóm tắt các yếu tố ảnh hưởng tới buổi phỏng vấn

D1. Nơi phỏng vấn có yên tĩnh, tập trung không ?

D2. Có ai khác ngoài người phỏng vấn và người trả lời ở đó ?

D3. Có can thiệp vào buổi phỏng vấn không?.....

D4. Thái độ của người trả lời?.....

D5. Quan sát khác :

TỔ CHỨC MINH BẠCH QUỐC TẾ

Ban Thư ký Quốc tế
Alt Moabit 96
10559 Berlin, Đức

Điện thoại: +49 30 3438 20 0

Fax: +49 30 3470 3912

Email: ti@transparency.org

www.transparency.org

TỔ CHỨC HƯỚNG TỚI MINH BẠCH

Cơ quan đầu mối quốc gia của Tổ chức Minh bạch Quốc tế tại Việt Nam
Tầng 12B, Tòa nhà Machinco
444 Hoàng Hoa Thám, Tây Hồ, Hà Nội, Việt Nam

Điện thoại: +84 (04) 3715 4084

Fax: +84 (04) 3715 4090

Email: info@towardstransparency.vn

www.towardstransparency.vn